Informatīvais ziņojums
Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2015.gada aprīlis

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi divdesmit astoto informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa sēdes protokola Nr.24 43.§ 6.punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008.gada 15.jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009.gada 16.oktobra rezolūcijā Nr.12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009.gada 29.decembrim un nākamos reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2.punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo informatīvo ziņojumu, ir ņēmusi vērā arī patērētāju, ražotāju un pakalpojumu sniedzēju konjunktūras apsekojumu rezultātus.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts 5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums 7
1. Ārējā ekonomiskā vide 9
2. Produkcijas izlaide 13
3. Pieprasījums 27
4. Ārējais sektors 32
5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors 37
6. Darba tirgus 44
7. Cenas 48
8. Prognozes 56

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
EE	Igaunija
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EKS	Eiropas kontu sistēma
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU-28	Eiropas Savienība (visas 28 dalībvalstis)
IKP	Iekšzemes kopprodukts
LT	Lietuva
LV	Latvija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
RCI	Ražotāju cenu indekss

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts **5**
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums **7**
1. Ārējā ekonomiskā vide **9**
1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm 12
2. Produkcijas izlaide **13**
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem 17
2.1.tabula. IKP dinamika 17
2.2.attēls. Tautsaimniecības struktūra 17
2.3.attēls. Ekonomikas sentimenta indekss 17
2.4.attēls. Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā 18
2.5.attēls. Mazumtirdzniecība 18
2.6.attēls. Būvniecība 19
2.7.attēls. Kravu apgrozījums 19
2.8.attēls. Apstrādes rūpniecība 20
2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze 20
2.2.tabula. Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences 20
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji 21
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji 21
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji 22
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojošie rādītāji 22
2.14.attēls. Papīra ražošanu un poligrāfiju raksturojošie rādītāji 23
2.15.attēls. Ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru raksturojošie rādītāji 23
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji 24
2.17.attēls. Metālapstrādi raksturojošie rādītāji 24
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji 25
2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji 25
2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji 26
3. Pieprasījums **27**
3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses 29
3.1.attēls. Iekšzemes kopprodukts 30
3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 30
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 30
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem 31
3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem 31
3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem 31
4. Ārējais sektors **32**
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem 34
4.1.tabula. Preču eksports un imports pa galvenajām preču grupām 34
4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem 35

4.2.tabula. Pakalpojumu eksports un imports 35
4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem 36
4.4.attēls. Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā 36
5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors 37
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji 41
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi 41
5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti 43
5.4.attēls. Kredītu % likmes, (atlikumiem, eiro) 43
6. Darba tirgus 44
6.1.attēls. Nodarbinātība 46
6.2.attēls. Bezdarbs 46
6.1.tabula. Aizņemtās darbavietas 46
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 47
6.4.attēls. Darba samaksas dinamika 47
6.5.attēls. Darbaspēka izmaksas un produktivitāte 47
7. Cenas 48
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas 49
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos 49
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās 50
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu 51
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem 51
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas 53
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā 53
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas 53
7.8. attēls Eksporta un importa vienības vērtības indeksi un tirdzniecības nosacījumi 54
7.9.attēls. Elektroenerģijas cenu dinamika 55
8. Prognozes 56
8.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējo gadu 56
8.1.attēls. Darba tirgus attīstības tendences 57
8.2.attēls. Patēriņa cenu tendences 58

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

Latvijas ekonomikas izaugsme no 2011.līdz 2013.gadam sasniedza vidēji 4,7% ik gadu, kas bija viena no straujākajām ES. 2014.gadā ekonomikas pieauguma tempi palēninājās, ko noteica tendences ārējā vidē – lēnāka nekā iepriekš gaidīta izaugsme ES, kā arī ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014.gadā IKP pieauga par 2,4 procentiem.

Galvenais ekonomiskās izaugsmes nodrošinātājs ir privātais patēriņš, kas 2014.gadā pieauga par 2,3%. 2014.gadā privātā patēriņa pieaugumu sekmēja vidējās darba samaksas pieaugums, tajā pašā laikā nodarbinātības kāpums bija lēns. Tāpat kā kopējā ekonomikas izaugsme, arī privātā patēriņa pieauguma tempi pagājušajā gadā bija mērenāki nekā 2013.gadā. Arī šogad ekonomikas izaugsmi balstīs privātā patēriņa pieaugums. Par to liecina straujais mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums 2015.gada pirmajos mēnešos. Janvārī-februārī kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums bija par 7,6% lielāks nekā pirms gada.

Situācija ārējā vidē ietekmē Latvijas uzņēmēju eksporta iespējas un pēdējos gados eksporta dinamika ir krietni mērenāka nekā pirmajos pēckrīzes gados. Kopumā 2014.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga par 2,2%. Eksporta pieaugumu nodrošināja preču eksporta apjomu kāpums. Apjomīgākie pieaugumi bija vērojami koksnes un tās izstrādājumu, mašīnbūves produkcijas, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču eksporta grupās. Savukārt pakalpojumu eksporta apjomi 2014.gadā saruka.

Šogad kopumā straujš eksporta pieaugums nav gaidāms – Latvijas eksporta iespējas ietekmēs procesi ārējos tirgos, it īpaši ekonomiskās situācijas attīstība Krievijā. 2015.gada divos mēnešos preču eksporta apjomi bija par 0,7% lielāki nekā pirms gada. Apjomīgākie pieaugumi vērojami mehānismu, ierīču un elektroiekārtu, kā arī minerālo produktu un ķīmiskās rūpniecības preču eksporta grupās, bet samazinājās lauksaimniecības un pārtikas preču, kā arī transportlīdzekļu eksports.

Arī investīciju dinamika ir mērena, ko ietekmē uzņēmēju nogaidošais noskaņojums saistībā ar pieaugošo nenoteiktību ārējā vidē. 2014.gadā investīciju apjomi pieauga par 1,3 procentiem.

Nozaru griezumā lielākais devums IKP pieaugumā 2014.gadā bija būvniecības, tirdzniecības, kā arī sabiedrisko un komercpakalpojumu nozarēm. Savukārt vājais pieprasījums eksporta tirgos bremzē apstrādes rūpniecības izaugsmi un ražošanas apjomi 2014.gadā bija tuvi iepriekšējā gada līmenim. 2015.gada divos mēnešos apstrādes rūpniecībā izlaides apjomi bija par 0,5% lielāki nekā pirms gada, bet apstrādes rūpniecības apakšnozarēs turpinās iepriekš vērotās tendences. Atsevišķās nozarēs turpinās stabila izaugsme, savukārt citās nozarēs dažādu faktoru ietekmē ražošanas apjomi sarūk.

Lai arī lēnāk nekā iepriekšējos gados, 2014.gadā turpināja uzlaboties situācija darba tirgū. Bezdarba līmenis saruka līdz 10,8% un bija par 1,1 procentpunktu zemāks nekā pirms gada. Vienlaikus nodarbināto skaita pieaugums praktiski ir apstājies, ko nosaka gan demogrāfiskā situācija, gan ekonomiskās izaugsmes tempu pavājināšanās.

2014.gadā bija vērojams ļoti mērens cenu pieaugums – gada vidējā inflācija bija 0,6%. 2015.gadā turpinās mērena cenu dinamika. Šogad trīs mēnešos cenas pieaugušas par 1,2% un martā patēriņa cenas bija par 0,4% augstākas nekā pirms gada. Gada sākumā lielākā ietekme uz cenu pārmaiņām galvenokārt bija cenu kāpumam elektroenerģijai, pārtikai un transporta pakalpojumiem, kā arī cenu kritumam siltumenerģijai. 2015.gadā vidējā gada inflācija būs nedaudz zemāka nekā iepriekšējā gadā, kas saistīts ar ārējiem faktoriem – naftas un pārtikas cenu dinamiku pasaulē.

Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Ekonomikas ministrija prognozē, ka būtiski nepasliktinoties ģeopolitiskajai situācijai reģionā, Latvijas ekonomikas izaugsme kopumā 2015.gadā varētu sasniegt 2 procentus.

1. Ārējā ekonomiskā vide

Globālā ekonomikas attīstība joprojām ir vāja un dažādos reģionos atšķirīga. Attīstītajās valstīs izaugsmes perspektīvas lēni uzlabojas. Savukārt attīstības valstīs situācija ir nedaudz pasliktinājusies, lai arī izaugsmes tempi tajās joprojām ir salīdzinoši strauji.

Eiropas Savienībā (ES) kopš 2013.gada 2.ceturkšņa IKP atsāka pieaugt, ko lielā mērā sekmēja situācijas uzlabošanās finanšu tirgos. ES 2014.gada 4.ceturksnī IKP pieauga par 0,4%, salīdzinot ar 3.ceturksni (eirozonā – par 0,3%), bet gada griezumā IKP pieauga par 1,2% (eirozonā – par 0,9%). 2014.gadā kopumā IKP ES pieauga par 1,3% (eirozonā par 0,9%). Jaunākie konjunktūras apsekojumi liecina, ka ekonomiskās aktivitātes ES pakāpeniski palielinās, tomēr fiskālās problēmas eirozonā joprojām ir aktuālas un sagaidāms, ka ekonomikas atveseļošanās tempi būs mēreni.

Lai arī kopumā ES ekonomiskā situācija stabilizējas, attīstības tendences dalībvalstīs joprojām ir ļoti atšķirīgas. Vācijā pēc 2014.gada 2.ceturksnī vērojamās lejupslīdes 3.ceturkšņa laikā IKP pieauga par 0,1% un 4.ceturksnī – jau par 0,7%. 2014.gadā kopumā IKP bija par 1,6% lielāks nekā pirms gada, kas bija straujākā izaugsme kopš 2011.gada. Izaugsmi galvenokārt veicināja iekšzemes patēriņš, investīciju pieaugums un ārējā tirdzniecība. Lielbritānijā septīto ceturksni pēc kārtas vērojams ekonomisko aktivitāšu pieaugums – 2014.gada 4.ceturkšņa laikā IKP pieauga par 0,6%, bet 2014.gadā kopumā izaugsme sasniedza 2,8%, kas bija straujākais pieaugums kopš 2009.gada. IKP kāpumu veicināja iedzīvotāju patēriņa pieaugums, pateicoties zemai inflācijai un naftas cenu kritumam. Savukārt Francijā 4.ceturksnī IKP apjomi pieauga vien par 0,1%, bet 2014.gadā kopumā – par 0,4%. 2014.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lielākajā daļā ES valstu bija vērojama izaugsme, tajā skaitā arī vairumā jauno ES dalībvalstu – Polijā, Ungārijā, Čehijā, Slovākijā un Baltijas valstīs. Pēc krīzes strauji pieauguma tempi ir vērojami Īrijā. Ekonomiskā situācija pamazām uzlabojas arī krīzes smagāk skartajās Dienvideiropas valstīs – Spānijā, Portugālē un Grieķijā.

Atšķirīgas attīstības tendences vērojamas Eiropas Ziemeļvalstīs – Zviedrijā 2014.gadā bija vērojami stabili pieauguma tempi, kamēr Somijā IKP samazinājās par 0,1%. Ekonomiskās aktivitātes joprojām bija vājas tādās Dienvideiropas valstīs kā Kipra, Itālija un Horvātija. Šo valstu turpmāko attīstību lielā mērā ietekmēs valstu budžetu konsolidācija un spēja nodrošināt finanšu sektora stabilitāti.

Pēdējos gados **Baltijas valstīs** bija vieni no straujākajiem ekonomikas izaugsmes tempiem ES. Tomēr, palēninoties ārējam pieprasījumam, eksporta dinamika ir ļoti mērena un kopējie ekonomikas izaugsmes tempi ir piebremzējušies. 2014.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, Latvijā IKP pieauga par 2,1%, Lietuvā – par 2,4%, bet Igaunijā – par 3%. 2014.gadā kopumā Latvijā IKP pieauga par 2,4%, Lietuvā – par 2,9%, bet Igaunijā – par 2,1%. Baltijas valstu ekonomikas izaugsmes pamatā 2014.gadā bija privātais patēriņš.

ASV ekonomikā vērojama stabila izaugsme, tomēr 2014.gada beigās tā palēninājās. 2014.gada 4.ceturksnī IKP pieauga par 0,5%, salīdzinot ar iepriekšējo

ceturksni, un bija par 2,2% lielāks nekā pirms gada. Pieauguma tempu palēnināšanās bija saistīta ar importa apjoma un ASV dolāra vērtības kāpumu. Kopumā 2014.gadā IKP bija par 2,4% lielāks nekā 2013.gadā.

Āzijas valstis globālo krīzi bija pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis. Tomēr pēdējā laikā vājais pieprasījums ārējos tirgos ietekmē Āzijas valstu izaugsmes tempus.

2014.gada 4.ceturksnī Japānas IKP bija par 0,4% augstāks nekā iepriekšējā ceturksnī. Salīdzinājumā ar 2013.gada 4.ceturksni IKP palielinājās par 1,5%. 2014.gadā kopumā Japānā IKP samazinājās par 0,8%, salīdzinot ar 2013.gadu. Japānas ekonomikas izaugsmi ietekmēja vājais privātais patēriņš, kas bija saistīts ar pievienotās vērtības nodokļa likmes paaugstināšanu no 2014.gada aprīļa.

2014.gada 4.ceturksnī Ķīnas ekonomikas izaugsmes tempi gada griezumā sasniedza 7,3%, piedzīvojot lēnāko izaugsmi kopš 2009.gada sākuma. 2014.gadā kopumā IKP pieauga par 7,4%. Ekonomikas izaugsmes palēnināšanos noteica zemākas investīcijas nekustamā īpašuma tirgū, kredītu pieauguma tempu samazināšanās, kā arī vājāka rūpniecības izaugsme. Cenšoties novērst izaugsmes tempa palēnināšanos, Ķīnas Centrālā banka kopš 2014.gada novembra jau divreiz samazinājusi bāzes procentu likmi, vienlaikus samazinot arī bankām noteikto prasību attiecībā uz nepieciešamo rezervju apjomu, tādējādi cenšoties veicināt aizdevumu izsniegšanu un ekonomisko aktivitāti.

Indijas IKP 2014.gada 4.ceturksnī bija par 7,5% lielāks nekā 2013.gada 4.ceturksnī. IKP straujāks pieaugums saistīts ar IKP aprēķināšanas metodoloģijas maiņu, aprēķinot to pēc tirgus cenām par bāzi ņemot 2011./2012.gadu (iepriekš 2004./2005.gadu). Atbilstoši jaunajai metodoloģijai IKP pieauga par 6,7% 2014.gada 1.ceturksnī, par 6,5% – 2.cetruksnī un 8,2% – 3.ceturksnī. IKP pieaugumu 2014.gada 4.ceturksnī galvenokārt veicināja straujš komercpakalpojumu, tirdzniecības un transporta apjomu kāpums, bet vājāks bija ražošanas pieauguma temps.

NVS reģiona atgūšanās pēc krīzes periodā balstījās uz augstajām resursu cenām un kapitāla plūsmu atjaunošanos.

Krievijā ekonomikas izaugsme palēninās – 2014.gada 4.ceturksnī IKP saglabājās iepriekšējā ceturkšņa līmenī un bija tikai par 0,4% lielāks nekā pirms gada. 2014.gadā kopumā IKP pieauga par 0,6%, kas bija vājākā izaugsme pēdējo 5 gadu laikā. Paaugstinoša ietekme uz izaugsmi bija tikai privātajam patēriņam, savukārt pazeminoša – investīcijām, valdības izdevumiem un eksportam. Lielākā ietekme bija investīciju kritumam, kas saistīts ar nenoteikto uzņēmējdarbības vidi un sankciju rezultātā augošiem ierobežojošiem kreditēšanas nosacījumiem, Krievijas rubļa vērtības kritumu un augsto inflāciju. Krievijas ārējās tirdzniecības apgrozījums 2014.gadā bija par 7,3% mazāks nekā 2013.gadā. Šajā laikā Krievijas eksports samazinājās par 5,7%, bet imports – par 9,8%. Krievijas ekonomiku 2014.gada nogalē būtiski ietekmēja arī pasaules naftas cenu samazināšanās, kas radīja spiedienu uz Krievijas rubli.

Lai arī iepriekš novērotajiem satricinājumiem pasaules finanšu tirgos ir bijis pārejošs raksturs, tomēr ģeopolitiskās spriedzes saasināšanās starp Krieviju un ES/ASV joprojām ir būtisks globālās ekonomikas risks.

Salīdzinot ar 2015.gada janvāra prognozēm, aprīlī Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) ir saglabājis nemainīgas globālās ekonomikas izaugsmes prognozes. Pēc SVF aplēsēm globālā ekonomika 2015.gadā pieaugs par 3,5% un 2016.gadā – par 3,8%. Pasaules ekonomikai riskus rada galvenokārt deflācija, valūtas maiņas kursu augstās svārstības, naftas cenu kritums, kas rada zaudējumus naftas eksportētājvalstīm, bet ieguvumus naftas importētājvalstīm. Finanšu un eirozonas krīzes ietekme joprojām ir vērojama vēl dažās attīstītajās valstīs, kas ietekmē arī izaugsmes palēninašanos jaunattīstības valstīs, kā arī saglabājas Krievijas un Ukrainas konflikta ietekme uz reģiona ekonomikas attīstību. Sagaidāms, ka Krievijas ekonomikas lejupslīde 2015.gadā ietekmēs arī izaugsmi kaimiņvalstīs – Austrumeiropā un Somijā. Krievijā 2015.gadā prognozēta izaugsmes lejupslīde par 3,8%, 2016.gadā – par 1,1%. ASV 2015.gadā tiek prognozēta izaugsme par 3,1%, kas, salīdzinot ar janvāri prognozi, ir samazināta par 0,5 procentpunktiem. Ekonomikas aktivitātes kāpumu ASV ietekmē privātā patēriņa kāpums, galvenokārt saistībā ar zemajām naftas cenām, kā arī mērenāka fiskālā un monetārā politika, bet ASV dolāra augstais kurss ietekmē procentu likmju kāpumu un eksporta kritumu. Vienlaikus par 0,3 procentpunktiem ir palielināta eirozonas ekonomikas izaugsmes prognoze – 2015.gadā izaugsme eirozonā varētu sasniegt 1,5%. Izaugsmes uzlabošanos eirozonā nosaka zemās naftas cenas un procentu likmes, kā arī zemais eiro valūtas kurss. Tomēr Eirozonas ekonomikas straujāku izaugsmi joprojām apgrūtina nepieciešamība būtiski mazināt budžetu deficītus un parādu līmeņus.

Nodaļas turpinājumā tabulā sniegta informācija par Eiropas ekonomiskās zonas valstu, kā arī ASV un Japānas ekonomiku attīstības tendencēm pēdējo astoņu ceturkšņu laikā.

1.1.tabula. **IKP dinamika pa valstīm**

	% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati								% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati							
	2013				**2014**				**2013**				**2014**			
	I	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**
ES-28	-1,3	0,0	0,5	0,9	1,4	1,2	1,3	1,2	-0,1	0,4	0,3	0,4	0,4	0,2	0,3	0,4
Eiro zona	-1,8	-0,5	0,1	0,3	1,1	0,6	0,8	0,9	-0,4	0,3	0,2	0,3	0,3	0,1	0,2	0,3
Latvija	3,1	4,6	4,6	4,5	2,8	2,3	2,4	2,1	2,4	-0,2	1,4	0,8	0,2	0,8	0,5	0,6
Lietuva	3,1	3,7	3,0	3,3	3,3	3,4	2,7	2,4	0,2	0,9	1,1	0,8	0,5	0,8	0,5	0,6
Igaunija	3,9	0,8	0,3	1,7	0,5	2,3	2,4	3,0	1,2	-1,1	0,5	0,8	0,2	1,0	0,4	1,2
Austrija	-0,5	0,0	0,4	0,9	0,5	0,6	0,4	-0,2	-0,3	0,3	0,2	0,4	-0,1	0,0	0,1	-0,2
Beļģija	-0,4	0,3	0,6	0,6	1,2	1,0	1,0	1,0	-0,2	0,2	0,4	0,2	0,4	0,1	0,3	0,2
Bulgārija	0,2	-0,4	1,2	3,0	1,1	2,1	1,9	1,6	0,5	0,1	0,7	0,6	0,1	0,3	0,4	0,4
Čehija	-2,7	-1,4	0,3	0,8	2,3	2,1	2,5	1,2	-0,8	0,5	0,4	1,1	0,3	0,3	0,4	0,4
Dānija	-1,5	-0,6	-0,2	0,3	1,2	0,4	1,1	1,3	0,3	-0,7	0,7	0,2	0,2	0,1	0,5	0,4
Francija	-0,8	0,5	0,7	0,6	0,7	0,1	0,3	0,4	-0,1	0,7	-0,1	0,3	-0,1	-0,1	0,3	0,1
Grieķija	-5,8	-4,2	-2,6	-3,1	-0,5	0,3	2,0	1,2	-1,8	-0,4	-0,5	-0,2	0,7	0,3	0,7	-0,4
Horvātija	-1,8	-0,5	-0,5	-1,1	-0,6	-0,8	-0,5	0,3	-0,2	0,4	-0,2	-0,9	0,3	-0,2	0,2	0,0
Itālija	-2,8	-2,1	-0,9	-0,9	-0,1	-0,5	-0,4	-0,6	-0,8	-0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,1	0,0
Īrija	0,3	-0,2	1,8	-1,2	3,8	7,2	4,1	4,1	:	:	:	:	:	:	:	:
Kipra	-5,4	-6,0	-5,0	-4,9	-3,4	-1,7	-2,1	-2,0	-1,8	-1,7	-0,7	-0,5	-0,3	-0,3	-0,9	-0,6
Lielbritānija	0,4	2,2	1,5	2,5	2,0	3,1	3,5	2,7	0,6	0,6	0,7	0,4	0,9	0,8	0,6	0,6
Luksemburga	2,0	2,4	2,7	1,0	2,5	1,3	4,0	:	-0,6	1,7	-0,2	0,1	1,0	0,5	2,3	:
Malta	2,4	3,9	2,1	2,5	3,2	3,3	3,7	4,0	0,2	1,4	0,0	0,9	1,0	1,2	0,8	0,8
Nīderlande	-1,8	-1,4	-0,6	1,0	0,0	1,1	1,0	1,4	0,3	-0,4	0,3	0,4	-0,4	0,7	0,3	0,8
Polija	0,3	1,1	2,6	2,4	3,7	3,3	3,4	2,9	0,3	0,8	0,9	0,8	1,0	0,6	0,8	0,7
Portugāle	-4,4	-1,5	-1,4	0,8	0,7	0,8	1,6	0,5	0,0	0,5	-0,1	1,0	-0,5	0,5	0,2	0,5
Rumānija	2,1	1,4	4,2	5,2	4,1	1,5	3,0	2,7	1,3	1,6	1,0	1,1	0,3	-0,6	2,1	0,7
Slovākija	0,9	1,3	1,5	2,0	2,3	2,6	2,4	2,4	:	:	:	:	:	:	:	:
Slovēnija	-4,5	-1,3	-0,3	2,1	2,1	2,9	3,2	2,4	0,0	0,1	0,4	1,3	0,0	1,0	0,6	0,3
Somija	-3,6	-1,2	-0,4	-0,1	0,1	-0,4	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,3	-0,2	-0,2	0,2	0,1	-0,2
Spānija	-2,9	-1,5	-0,5	-0,1	0,7	1,1	1,7	2,1	-0,3	-0,1	0,1	0,3	0,3	0,5	0,5	0,7
Ungārija	-0,7	1,2	2,2	3,2	3,8	4,1	3,3	3,4	0,9	0,6	1,1	0,8	1,1	1,0	0,4	0,8
Vācija	-1,8	0,5	0,8	1,0	2,6	1,0	1,2	1,6	-0,4	0,8	0,3	0,4	0,8	-0,1	0,1	0,7
Zviedrija	0,4	0,8	1,4	2,5	1,7	1,9	2,3	2,7	1,1	-0,2	0,6	0,9	0,3	0,6	0,5	1,1
Islande	0,5	4,7	5,1	3,8	-0,2	3,0	1,7	3,0	:	:	:	:	:	:	:	:
Norvēģija	-2,9	2,3	2,5	1,2	4,1	-0,1	1,8	3,2	-0,2	1,2	0,7	-0,4	0,5	1,1	0,5	0,9
Šveice	1,1	2,3	2,1	2,2	2,5	1,6	1,9	1,9	0,2	1,1	0,3	0,5	0,5	0,3	0,7	0,6
ASV	1,7	1,8	2,3	3,1	1,9	2,6	2,7	2,4	0,7	0,4	1,1	0,9	-0,5	1,1	1,2	0,5
Japāna	0,5	1,4	2,2	2,3	2,4	-0,3	-1,4	-0,8	1,4	0,8	0,6	-0,4	1,6	-1,9	-0,6	0,4

: - nav datu

2. Produkcijas izlaide

Latvijas ekonomikas izaugsme no 2011. līdz 2013.gadam sasniedza vidēji 4,7% ik gadu, kas bija viena no straujākajām ES. 2014.gadā ekonomikas pieauguma tempi palēninājās, ko noteica tendences ārējā vidē – lēnāka nekā iepriekš gaidītā izaugsme ES, kā arī ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014.gada 4.ceturksnī IKP bija par 2,1% lielāks nekā pirms gada. Kopumā 2014.gadā IKP pieauga par 2,4%. Lai arī pēdējos gados vērojama ekonomikas izaugsme, IKP joprojām atpaliek no pirms krīzes augstākā līmeņa 2007.gadā.

Līdzīgi kā 2013.gadā arī 2014.gadā vājais pieprasījums eksporta tirgos turpināja bremzēt **apstrādes rūpniecības** izaugsmi. 2014.gada 4.ceturksnī ražošanas apjomi nozarē bija par 1,7% mazāki nekā pirms gada. Kopumā gadā saražotās produkcijas apjomi samazinājās par 0,3%. 2015.gada divos mēnešos apstrādes rūpniecībā izlaides apjomi bija par 0,5% lielāki nekā pirms gada. Savukārt apakšnozarēs turpinās iepriekš vērotās tendences – atsevišķās nozarēs turpinās stabila izaugsme, savukārt citās nozarēs dažādu faktoru ietekmē ražošanas apjomi sarūk.

Lielākajā nozarē – kokapstrādē ražošanas stabili aug. Nozares izlaide 2014.gadā pieauga par 6,9%. 2015.gada divos mēnešos saražotās produkcijas apjomi bija par 8,5% lielāki nekā pirms gada. Nozares izaugsmi nosaka pieprasījuma pieaugums gan vietējā, gan eksporta tirgos.

Straujākais ražošanas apjomu pieaugums gan 2014.gadā, gan 2015.gada pirmajos mēnešos bija datoru, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā.

Savukārt pārtikas rūpniecībā 2014.gadā saražotās produkcijas apjomi kopumā saglabājas iepriekšējā gada līmenī, bet 2015.gada janvārī-februārī izlaides apjomi bija par 7,4% mazāki nekā pirms gada. Nozares attīstību būtiski ietekmē ES un Krievijas ekonomiskās attiecības. Ražošanas apjomi samazinās arī vieglajā rūpniecībā, ķīmiskajā rūpniecībā, papīra ražošanā un poligrāfijā, mašīnu un iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanā.

2014.gadā kopējais apstrādes rūpniecības apgrozījums saruka par 1,4%. Apgrozījums vietējā tirgū realizētajai produkcijai samazinājās par 1,2%, bet eksportētai produkcijai – par 1,5%. Kopējo apstrādes rūpniecības apgrozījumu pozitīvi ietekmēja straujais apgrozījuma pieaugums kokapstrādē (par 9,7%). Savukārt lielākā samazinošā ietekme bija apgrozījuma samazinājumam metālapstrādē saistībā ar AS „Liepājas metalurgs” darbības apturēšanu.

2015.gada divos mēnešos apstrādes rūpniecības apgrozījums bija par 3,5% mazāks nekā pirms gada. Šajā laikā apgrozījums vietējā tirgū realizētajai produkcijai saruka par 10,9%, bet eksportētai produkcijai pieauga par 1%. Būtisks devums apgrozījuma kāpumā bija kokapstrādes un elektrisko un optisko iekārtu ražošanas nozarēm. Tomēr tas nespēja kompensēt apgrozījuma samazinājumu pārtikas rūpniecības, vieglās rūpniecības un transportlīdzekļu ražošanas nozarēs.

2014.gadā 61,6% no visas apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas tika eksportēta. Trešdaļa no visas eksportētās produkcijas tika realizēta ES-15 valstu tirgos, 30% no eksportētās produkcijas tika realizēti kaimiņvalstīs – Lietuvā un Igaunijā. Savukārt uz NVS valstīm eksports veidoja 16,6 procentus.

Kopš 2012.gada vidus ražošanas jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā saglabājās 71-72% līmenī. 2014.gada nogalē jaudu noslodzes līmenis palielinājās līdz 73,3%, bet 2015.gada 1.ceturksnī jaudu noslodzes līmenis samazinājās līdz 71,3 procentiem.

Latvijas ražotāju konfidences novērtējums pēc zināmas stabilitātes iepriekšējos gados, kopš 2014.gada marta ir pasliktinājies. Tas lielā mērā ir saistīts ar notikumiem Ukrainā un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos Krievijā.

Pārējās rūpniecības nozarēs elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde, ieguves rūpniecība) ražošanas apjomi 2014.gada 4.ceturksnī pieauga par 3,4%. Tomēr kopumā gadā ražošanas apjomi saruka par 2,5%. Lielā mērā tas bija saistīts ar laika apstākļiem, kā rezultātā tika saražoti mazāki elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē 2014.gads iesākās pozitīvi – 1.pusgadā ražošanas apjomi nozarē bija par 6,2% lielāki nekā pirms gada. Savukārt 2014.gada otrajā pusē lauksaimniecības nozari būtiski ietekmēja Krievijas noteiktais pārtikas preču importa ierobežojums. Kopumā 2014.gadā nozares izaugsme bija 1,5 procenti.

Būvniecības nozares attīstība lielā mērā ir saistīta ar publiskajiem pasūtījumiem un ES fondu projektiem. Pēc strauja būvniecības apjomu pieauguma 2014.gada pirmajā pusē, gada beigās nozares izaugsmes tempi palēninājās un 4.ceturksnī būvniecības apjomi gada griezumā pieauga tikai par 4,4%. Kopumā 2014.gadā būvniecības nozares izaugsme sasniedza 8,1 procentu.

2014.gadā būvniecības nozares pieauguma tempi bija līdzīgi kā 2013.gadā, kad būvniecības produkcijas apjomi pieauga par 7,5%. Vienlaikus, ja 2013.gadā nozares izaugsmi pamatā sekmēja inženierbūvju būvniecības apjomu pieaugums, tad 2014.gadā lielāko devumu nozares izaugsmē nodrošināja ēku būvniecības apjomi (pieaugums par 33,6%).

2014.gadā vienlīdz strauji pieauga gan dzīvojamo, gan nedzīvojamo ēku būvniecības apjomi. Nedzīvojamo ēku kategorijā visstraujāk pieauga viesnīcu un tām līdzīgu lietojuma ēku būvniecības apjomi. 2014.gadā mērens būvniecības apjomu pieaugums bija vērojams rūpnieciskām ražošanas ēkām un noliktavām. Dzīvojamo māju kategorijā visstraujāk pieauga divu dzīvokļu māju būvniecības apjomi.

Inženierbūvju celtniecības apjomi 2014.gadā saruka par 10%. Visstraujākais sarukums bija vērojams ostas un dambju, kā arī tiltu un tuneļu būvniecībā, savukārt pieauga rūpniecības komplekso būvju būvniecības apjomi.

2014.gadā tika izsniegtas 5183 būvatļaujas, kas bija par 0,1% vairāk nekā 2013.gadā. No kopējā izsniegto būvatļauju skaita lielākā daļa (65%) būvatļaujas izsniegtas jaunbūvju būvniecībai (galvenokārt viena dzīvokļa māju un vasarnīcu un dārza māju būvniecībai).

Transporta un uzglabāšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi 2014.gada 4.ceturksnī gada griezumā pieauga par 3,2%. 2014.gadā kopumā nozares izaugsme sasniedza 2,3%. Transporta un uzglabāšanas nozari aizvadītajā gadā pozitīvi ietekmēja sekmīgā ostu darbība (kravu apgrozījuma kāpums par 5,2%). 2014.gadā pa

dzelzceļu pārvadāto kravu apjomi pieauga par 2,2%, savukārt ar autotransportu pārvadāto kravu apjomi palielinājās par 2,7 procentiem.

2015.gads transporta nozarei nav sācies tik veiksmīgi. 2015.gada divos mēnešos pārvadāto kravu apjomi ostās un dzelzceļā bija attiecīgi par 5,1% un 5,2% mazāki nekā pirms gada.

Tirdzniecības nozarē (ieskaitot izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumus) sniegto pakalpojumu apjomi 2014.gada 4.ceturksnī bija par 2,1% lielāki nekā pirms gada. Kopumā nozares izaugsme 2014.gadā sasniedza 2,3 procentus.

Privātā patēriņa kāpums veicina mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugumu. Kopumā 2014.gadā mazumtirdzniecības apjomi bija par 3,5% lielāki nekā pirms gada. Nepārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums šajā laikā palielinājās par 2,8%. Lielākais devums pieaugumā bija apģērbu, apavu un mājsaimniecības elektropreču tirdzniecības pieaugumam, kā arī mazumtirdzniecības apjomu pieaugumam pa pastu un interneta veikalos.

Vairāk nekā 1/3 no kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma veido pārtikas preču tirdzniecība un 2014.gadā tā pieauga par 3,9%. Savukārt auto degvielas mazumtirdzniecības apgrozījums pēc samazinājuma 2013.gadā 2014.gadā palielinājās, it īpaši gada nogalē, kad saistībā ar pasaules naftas cenu samazinājumu, saruka arī degvielas mazumtirdzniecības cenas. Kopumā 2014.gadā degvielas mazumtirdzniecības apjomi pieauga par 5,9 procentiem.

Straujš mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums vērojams arī 2015.gada pirmajos mēnešos. Janvārī-februārī kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums bija par 7,6% lielāks nekā pirms gada. Šajā laikā mazumtirdzniecības apjomi nepārtikas preču grupā palielinājās par 6,5%. Straujāk pieauga mājsaimniecības elektropreču mazumtirdzniecība. Lielu ieguldījumu pieaugumā veidoja arī mazumtirdzniecība pa pastu vai interneta veikalos.

Auto degvielas mazumtirdzniecības pieaugumu joprojām sekmē salīdzinoši zemas degvielas cenas. 2015.gada divos mēnešos auto degvielas mazumtirdzniecības apjomi bija par 16,2% lielāki nekā pirms gada. Tas nodrošināja apmēram trešdaļu no kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma pieauguma.

2015.gada sākumā straujāk nekā pērn turpina augt pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums. Februārī, salīdzinot ar 2014.gada februāri, mazumtirdzniecības apjomi pārtikas preču grupā pieauga par 6,1% (janvārī – par 4,9%) un nodrošināja ap 20% no kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma pieauguma.

Vairumtirdzniecības nozares attīstības tendences lielā mērā ietekmē ārējās tirdzniecības aktivitātes. Palēninoties eksporta un importa pieauguma tempiem, vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījuma dinamika ir mērena. 2014.gada 4.ceturksnī vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums praktiski saglabājās iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmenī. Kopumā 2014.gadā vairumtirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās bija par 2,1% mazāks nekā 2013.gadā.

Komercpakalpojumu nozarē izaugsme 2014.gadā bija mērenāka nekā pirms gada. 4.ceturksnī sniegto pakalpojumu apjomi praktiski saglabājās iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmenī. Kopumā 2014.gadā komercpakalpojumu nozaru apjomi pieauga par 1,3%. Kāpumu galvenokārt sekmēja izaugsme mākslas, izklaides un atpūtas jomā, kā arī finanšu un apdrošināšanas darbībās.

Palielinoties valdības izdevumiem, pieaug **sabiedrisko pakalpojumu** nozarēs sniegto pakalpojumu apjomi – 2014.gada 4.ceturksnī pieaugums par 3,4%. Kopumā 2014.gadā nozares apjomi, salīdzinot ar 2013.gadu, pieauga par 3,3 procentiem.

Nodaļas turpinājumā sniegta detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi.

2.1.attēls. **IKP dinamika pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. 4.cet. = 100

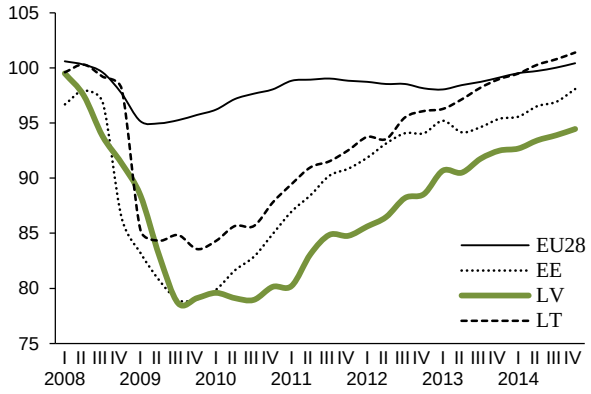

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

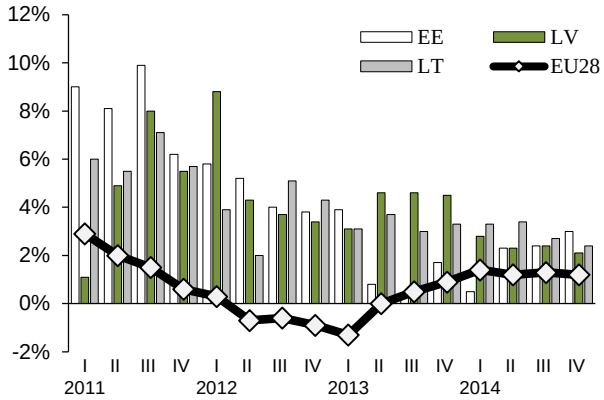

2.1.tabula. **IKP dinamika**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2013	**2014**	**2013**				**2014**			
			I	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-0,1	1,5	1,2	-1,7	-2,0	4,3	9,1	4,3	-5,6	2,4
Apstrādes rūpniecība	0,0	-0,3	-4,8	-0,6	2,5	2,6	1,2	0,1	-0,6	-1,7
Pārējā rūpniecība	-3,3	-2,5	-1,4	1,4	-4,1	-8,3	-7,4	-5,4	0,5	3,4
Būvniecība	7,5	8,1	9,8	5,3	11,6	3,9	24,6	15,8	0,6	4,4
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	4,8	2,3	6,2	5,8	5,2	2,2	2,6	2,2	2,4	2,1
Transports un uzglabāšana	1,6	3,2	2,0	0,5	0,8	3,3	5,1	2,2	2,3	3,2
Citi komercpakalpojumi	6,0	1,3	4,1	6,1	7,2	6,5	1,9	-0,1	2,9	0,7
Sabiedriskie pakalpojumi	3,8	3,3	1,3	5,0	2,7	5,1	3,3	3,4	3,2	3,4
IKP	**4,2**	**2,4**	**3,1**	**4,6**	**4,6**	**4,5**	**2,8**	**2,3**	**2,4**	**2,1**
Ieguldījums pieaugumā, %										
	2013	**2014**	**2013**				**2014**			
			I	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	0,0	0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,1	0,3	0,2	-0,4	0,1
Apstrādes rūpniecība	0,0	0,0	-0,9	-0,1	0,3	0,4	0,1	0,0	-0,1	-0,3
Pārējā rūpniecība	-0,2	-0,1	-0,1	0,1	-0,2	-0,5	-0,4	-0,3	0,0	0,2
Būvniecība	0,5	0,6	0,4	0,3	0,9	0,3	0,8	1,1	0,1	0,4
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	0,9	0,4	1,3	1,0	0,9	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4
Transports un uzglabāšana	0,2	0,4	0,3	0,1	0,1	0,4	0,5	0,3	0,3	0,4
Citi komercpakalpojumi	2,2	0,5	1,9	2,3	2,2	2,4	0,6	0,0	1,2	0,3
Sabiedriskie pakalpojumi	0,7	0,6	0,3	1,0	0,4	0,9	0,5	0,6	0,6	0,6
IKP	**4,2**	**2,4**	**3,1**	**4,6**	**4,6**	**4,5**	**2,8**	**2,3**	**2,4**	**2,1**

2.2.attēls. **Tautsaimniecības struktūra**, 2014.gadā, %

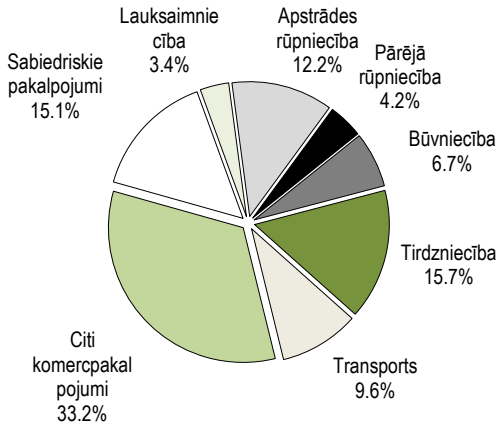

2.3.attēls. **Ekonomikas sentimenta indekss**, sezonāli izlīdzināti dati

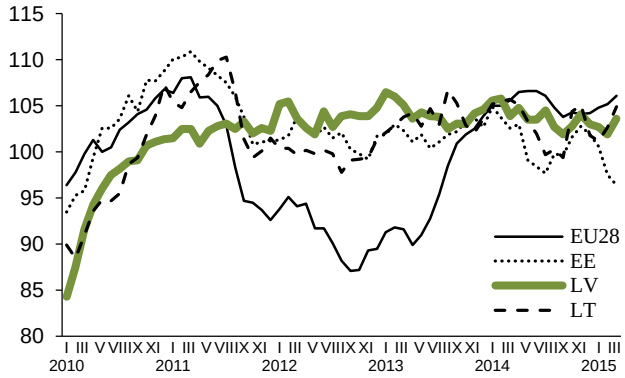

* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svērto lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu, būvniecības, mazumtirdzniecības un patērētāju konfidences rādītājiem.

2.4.attēls. **Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā**

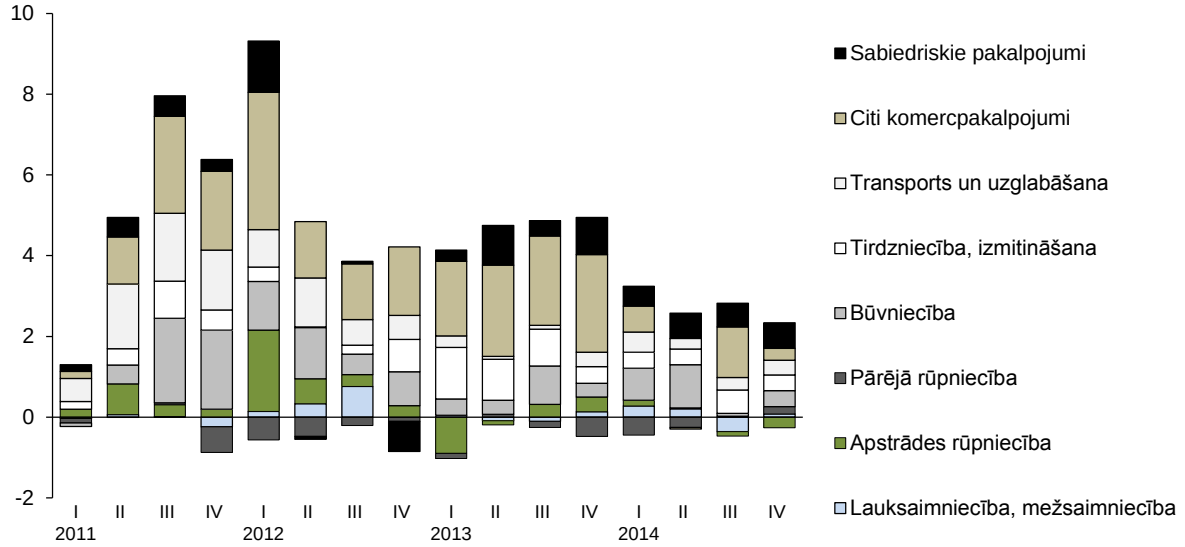

2.5.attēls. **Mazumtirdzniecība**

Apgrozījuma indekss, 2010.g. decembris = 100, sezonāli izlīdzināti dati

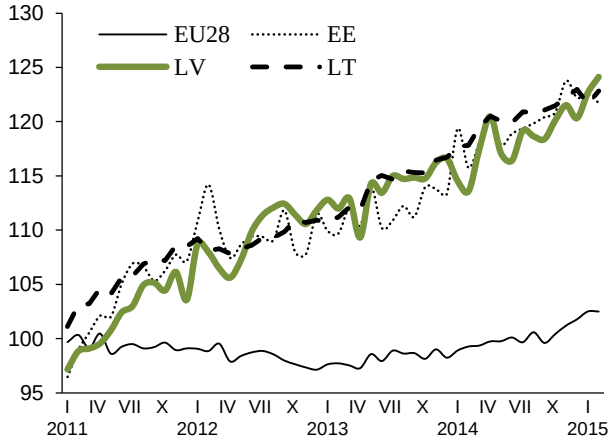

Apgrozījuma indekss, 2010.g. = 100, sezonāli neizlīdzināti dati

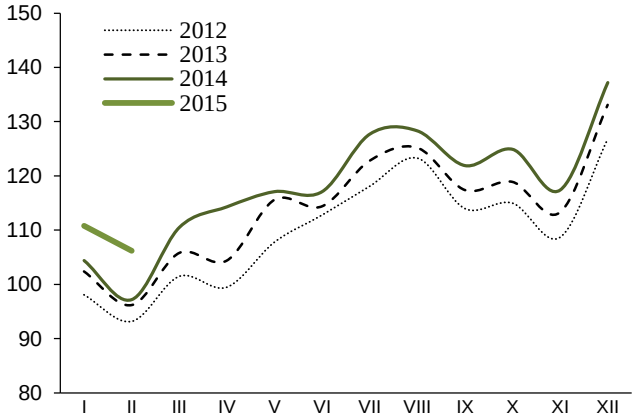

Apgrozījuma indekss, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, kalendāri izlīdzināti dati

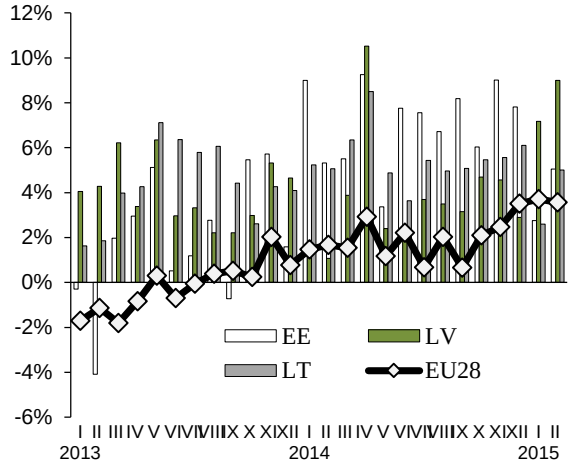

Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs*, sezonāli izlīdzināti dati

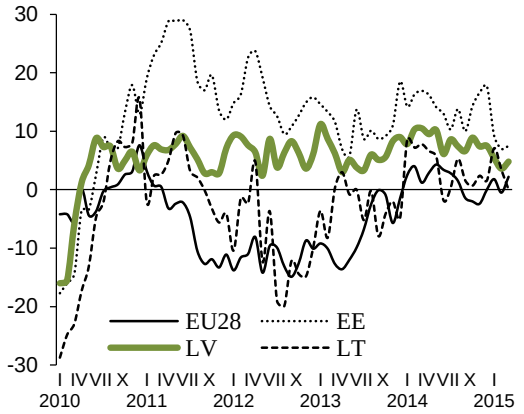

* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvariem, kas izteikti procentos.

2.6.attēls. **Būvniecība**

Būvniecības apjomi

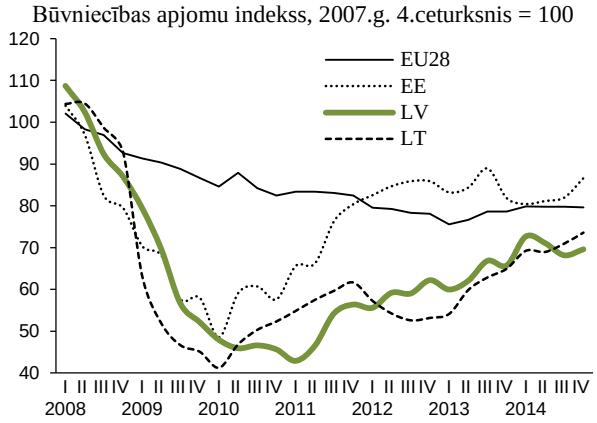

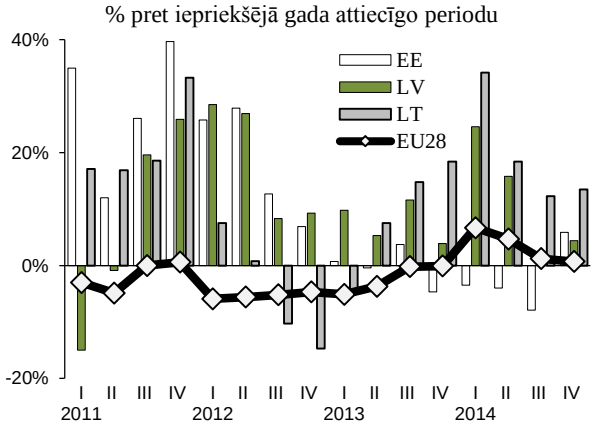

Būvniecības konfidences rādītājs

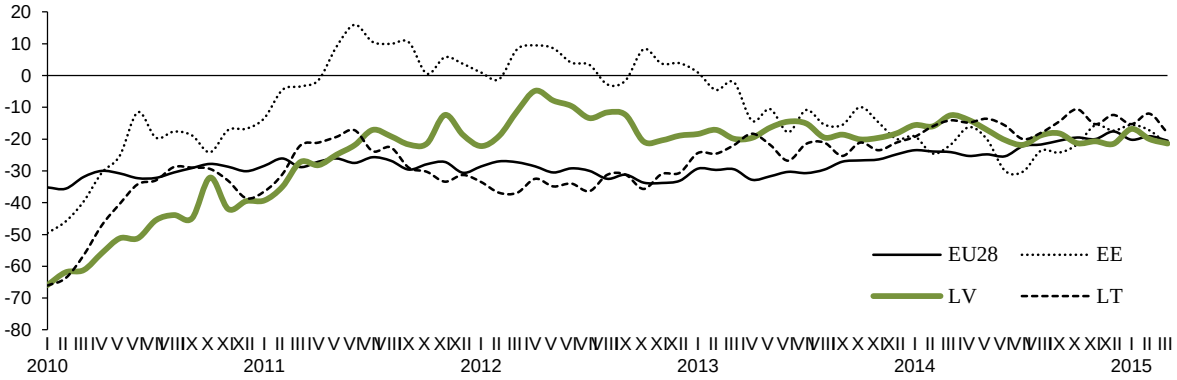

* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.7.attēls. **Kravu apgrozījums**

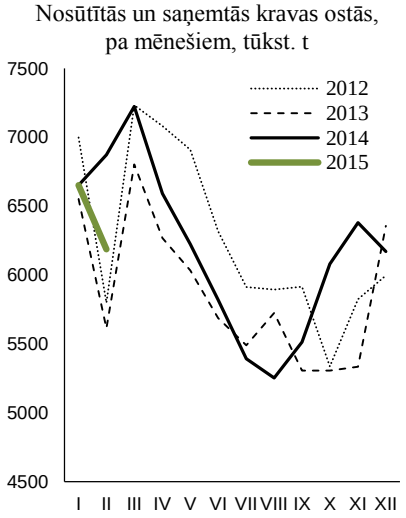

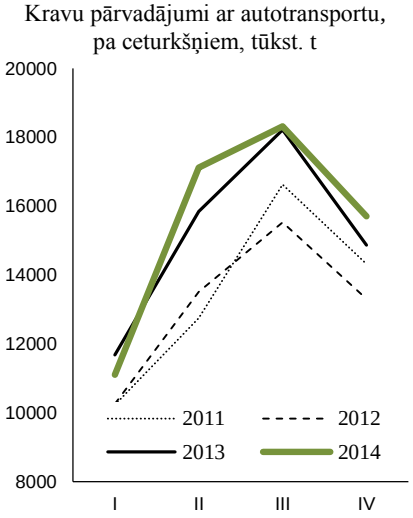

2.8.attēls. **Apstrādes rūpniecība**

sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. decembris=100

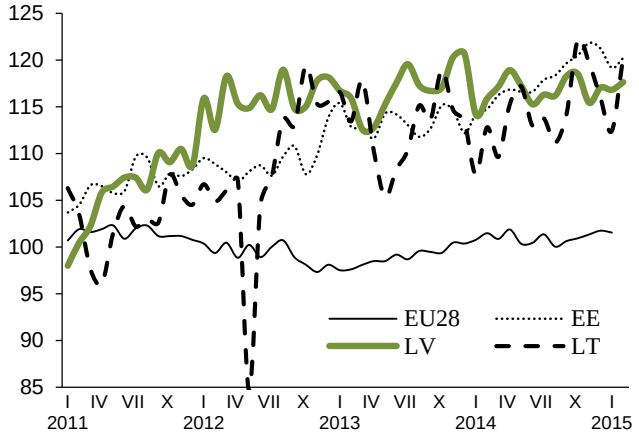

procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzināti dati

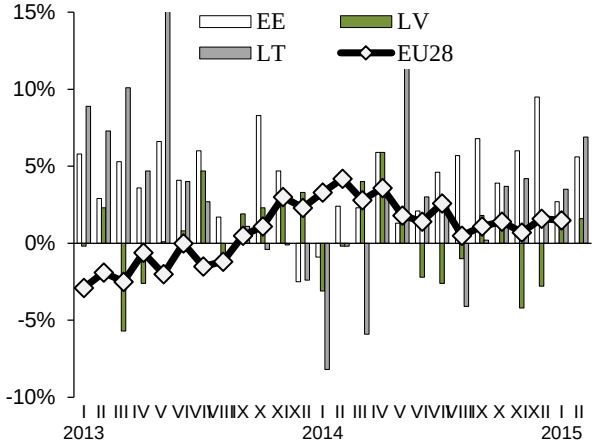

2.9.attēls. **Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze**

Rūpniecības konfidences rādītājs*

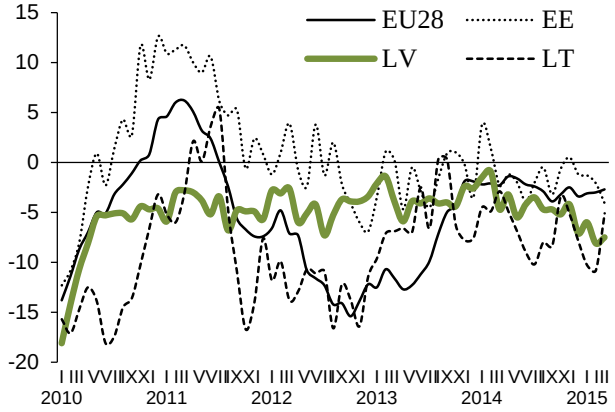

* Rūpniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz trim jautājumiem: kopējais produkcijas pieprasījuma līmenis; gaidāmās ražošanas aktivitātes izmaiņas un gatavās produkcijas krājumu līmenis.

Ražošanas jaudu noslodze, %

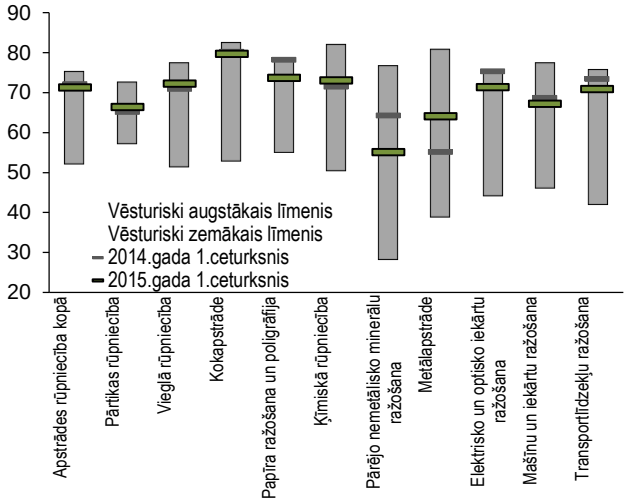

2.2.tabula. **Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences**

	Struktūra, 2014.gadā %			**Ražošanas apjomu izmaiņas, %***			
	Izlaide	**Aizņemto darbavietu skaits**	**Eksporta īpatsvars realizācijā**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015 I-II**
Apstrādes rūpniecība – kopā	**100**	**100**	**61,6**	**9,3**	**0,1**	**-0,3**	**0,5**
Pārtikas un dzērienu ražošana	25,5	21,7	35,5	2,5	6,0	0,1	-7,4
Vieglā rūpniecība	4,1	10,6	86,0	3,0	1,4	-13,6	-20,2
Kokapstrāde	25,7	20,3	72,8	5,4	2,7	6,9	8,5
Papīra ražošana un poligrāfija	4,5	4,0	59,8	10,1	5,6	-0,6	-5,7
Ķīmiskā rūpniecība	7,6	6,7	76,5	8,3	-8,7	-2,6	-0,4
Pārējo nemetālisko minerālu ražošana	6,6	4,5	46,7	8,6	4,6	1,2	-0,4
Metālu un metālu izstrādājumu ražošana	9,1	10,0	59,3	16,3	-17,6	-10,5	1,4
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	6,0	3,9	90,3	19,9	18,4	32,3	33,4
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,2	3,0	81,1	8,7	1,4	2,4	-4,7
Transportlīdzekļu ražošana	3,4	3,3	86,7	15,8	3,0	-15,2	-4,4
Pārējās apstrādes rūpniecības nozares	5,3	11,9	56,9	26,1	-7,6	-12,0	-0,8

* izmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

2.10.attēls. **Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars tautsaimniecībā 2014.gads, %

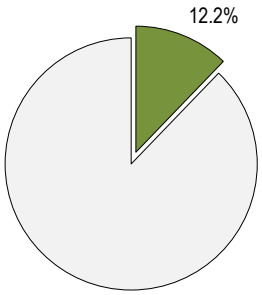

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

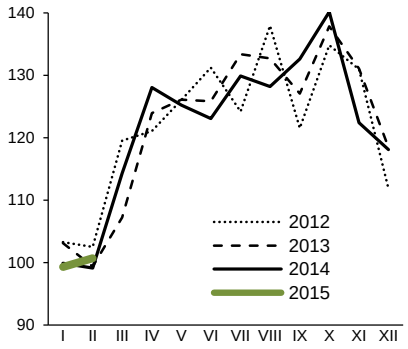

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

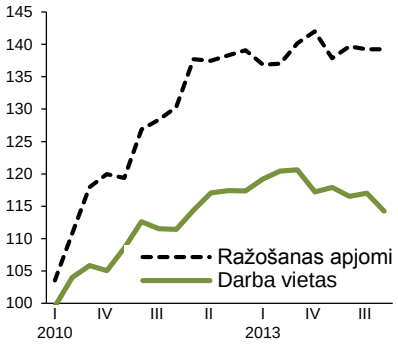

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

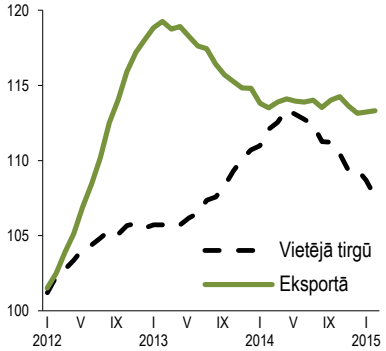

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

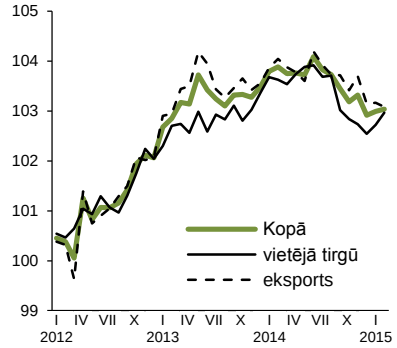

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

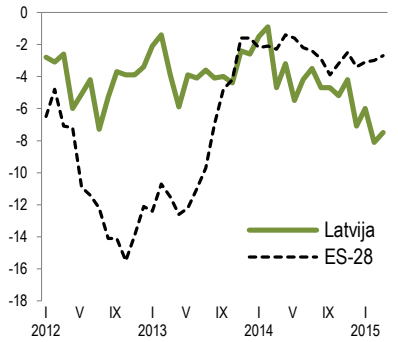

2.11.attēls. **Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

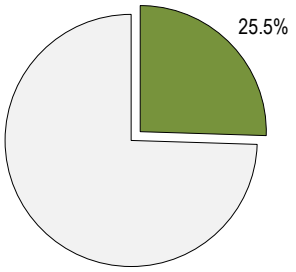

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

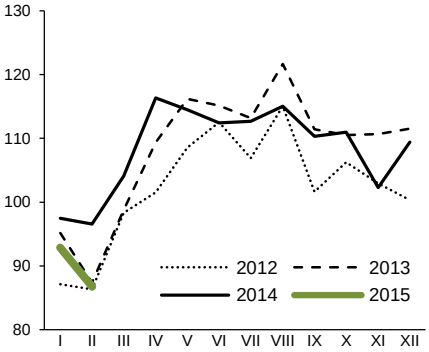

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

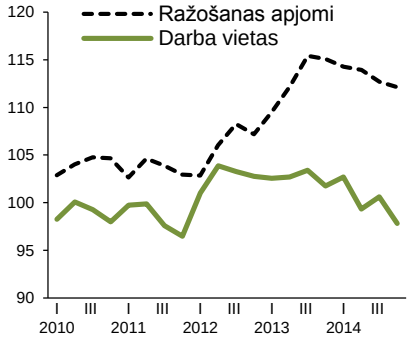

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

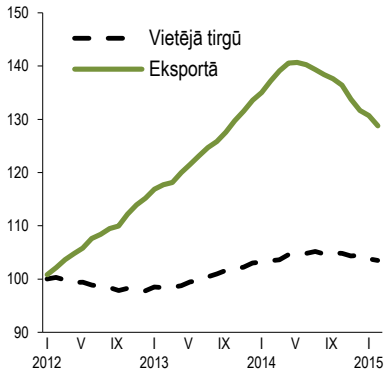

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

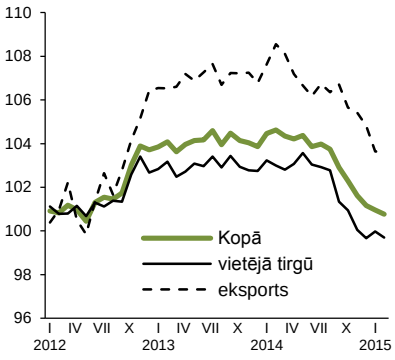

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

2.12.attēls. **Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

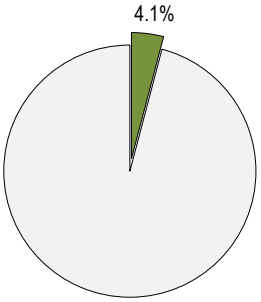

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

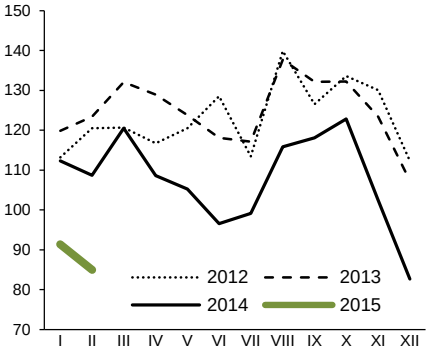

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

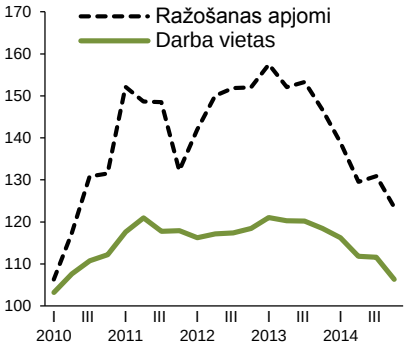

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

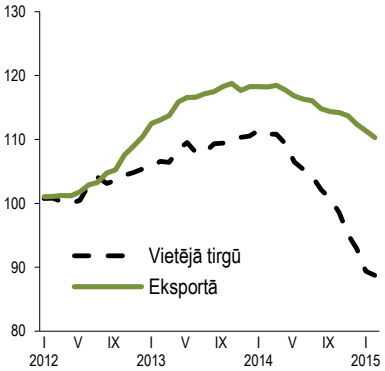

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

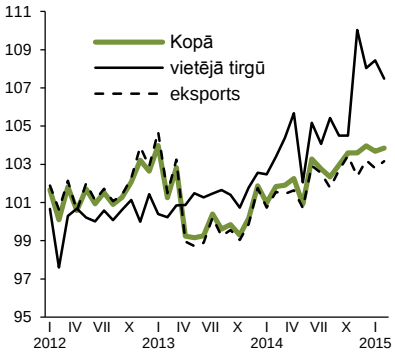

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

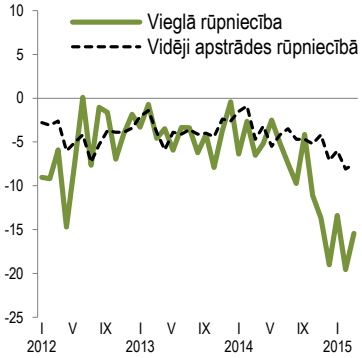

2.13.attēls. **Kokapstrādi raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

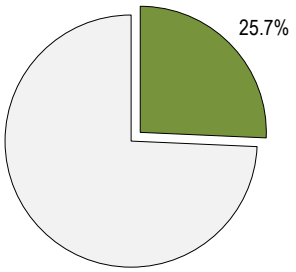

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

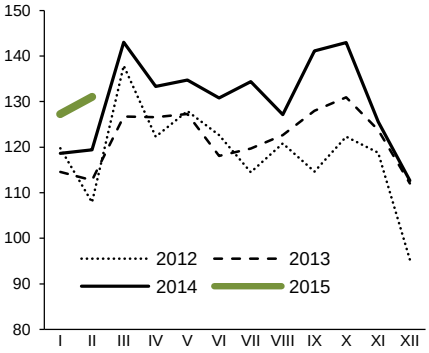

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

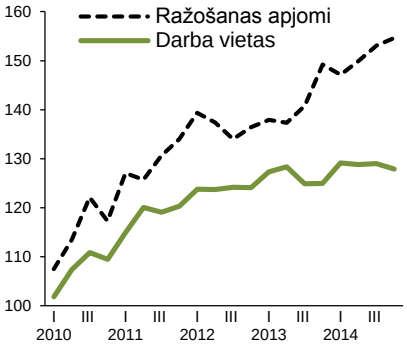

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

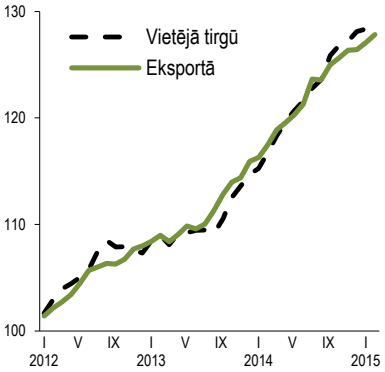

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

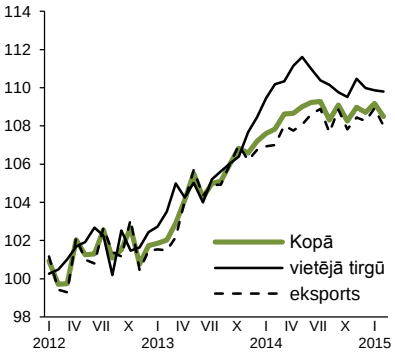

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

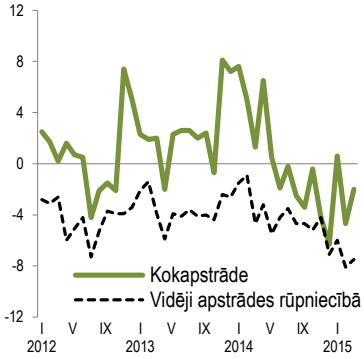

2.14.attēls. **Papīra ražošanu un poligrāfiju raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

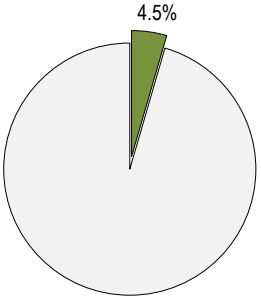

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

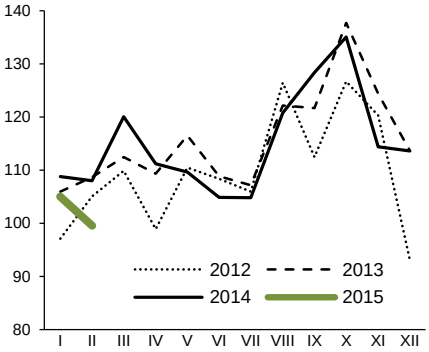

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

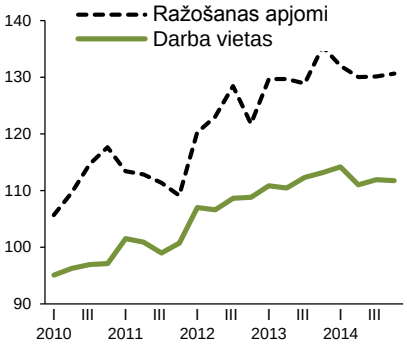

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

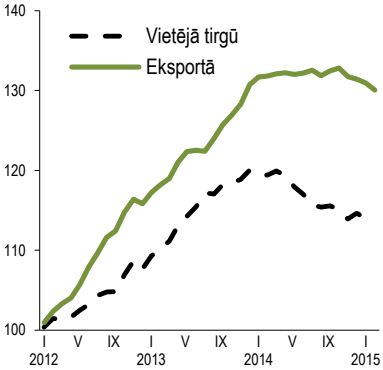

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

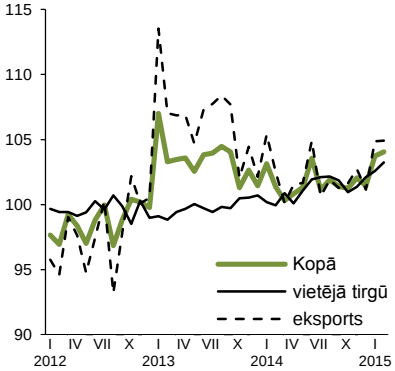

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

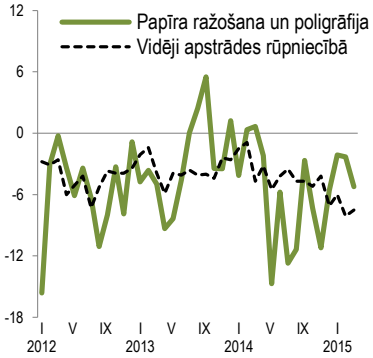

2.15.attēls. **Ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

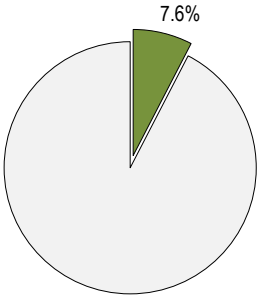

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

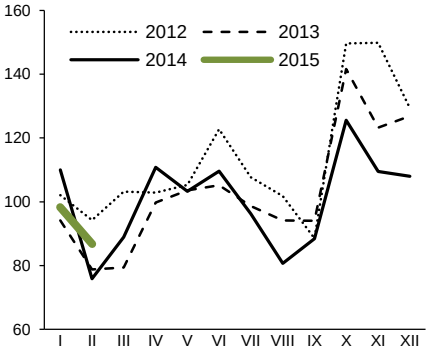

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

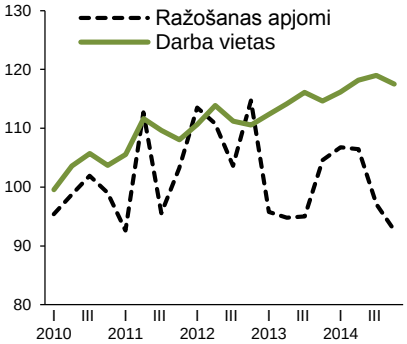

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

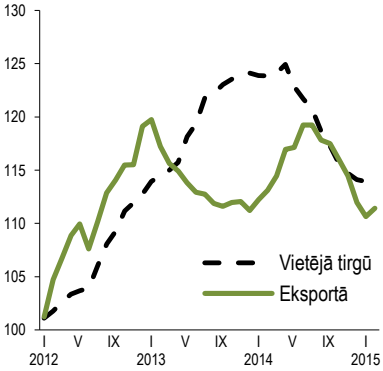

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

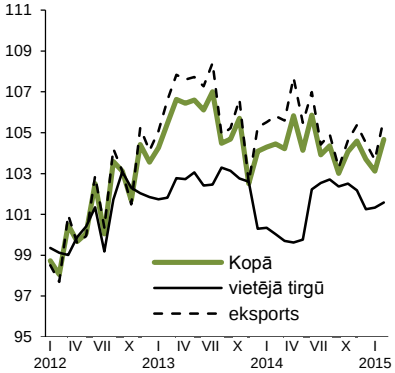

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

2.16.attēls. **Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

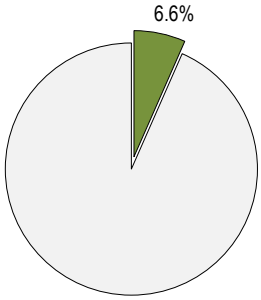

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

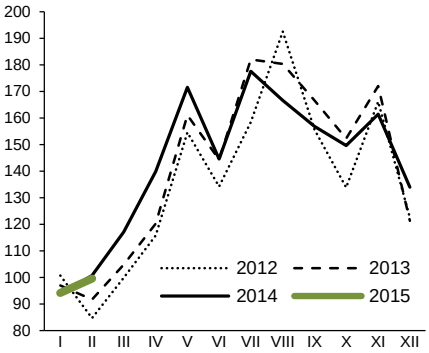

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

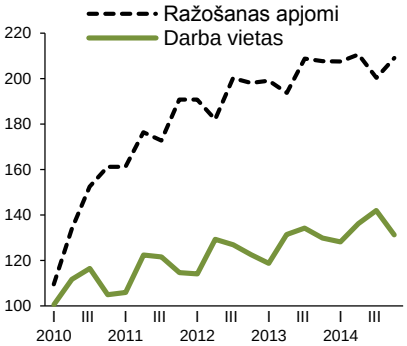

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

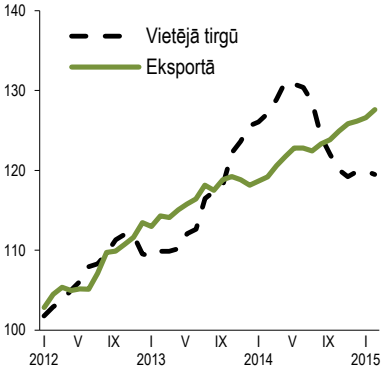

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

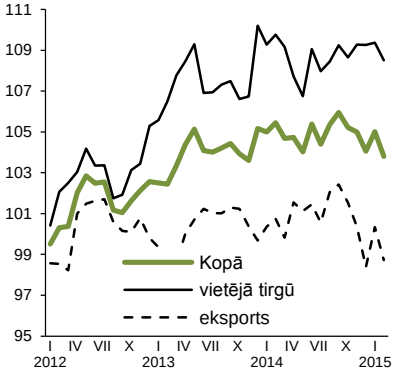

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

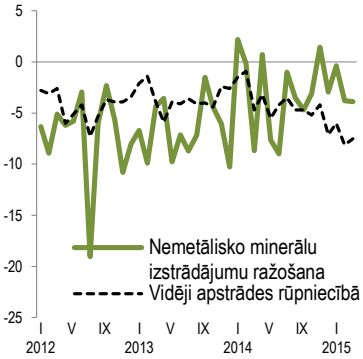

2.17.attēls. **Metālapstrādi raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

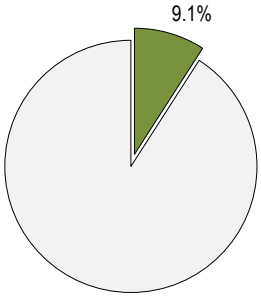

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

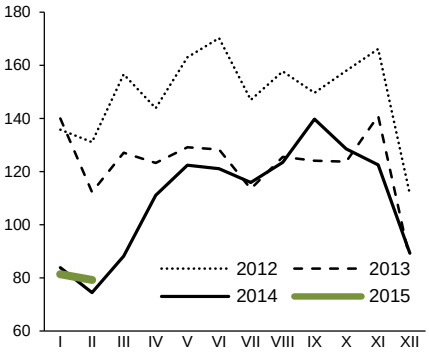

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

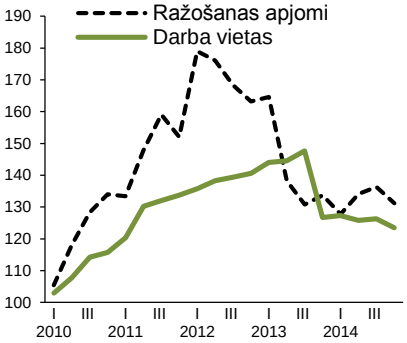

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

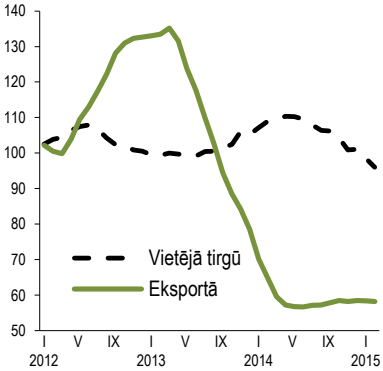

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

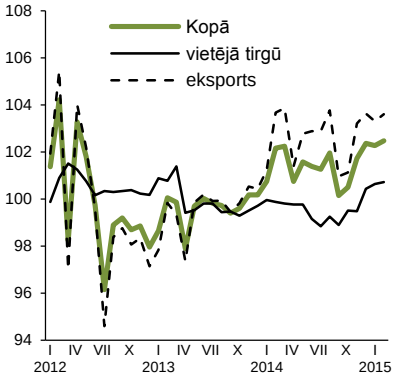

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

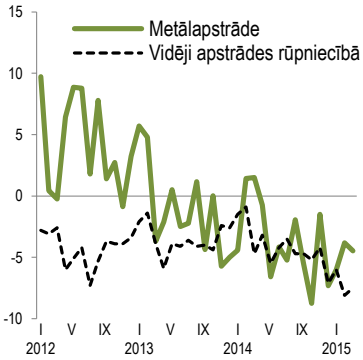

2.18.attēls. **Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

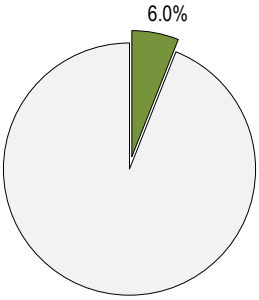

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

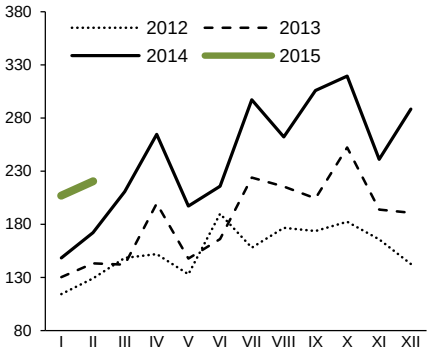

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

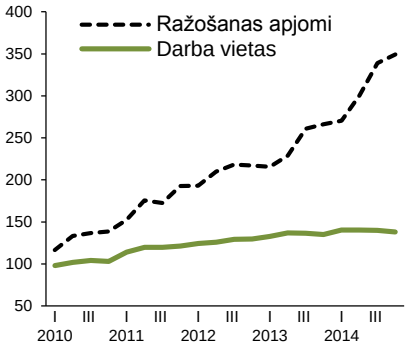

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

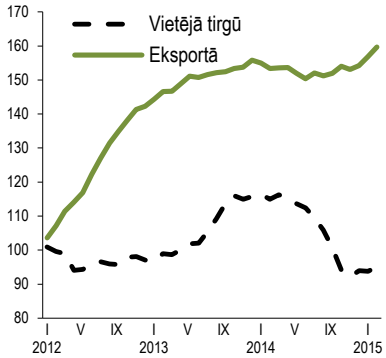

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

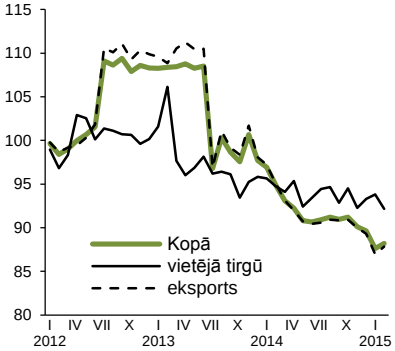

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

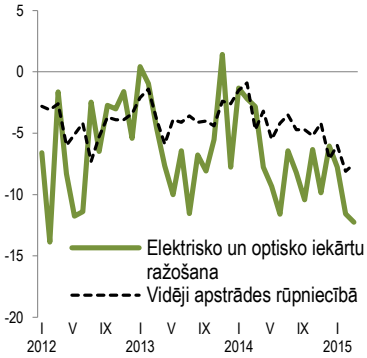

2.19.attēls. **Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

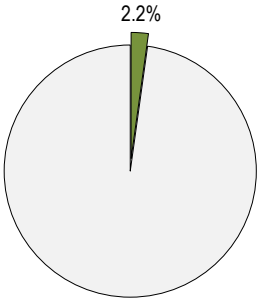

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

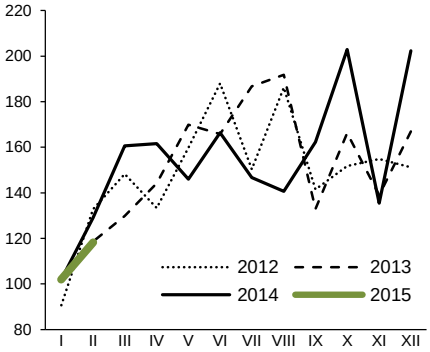

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

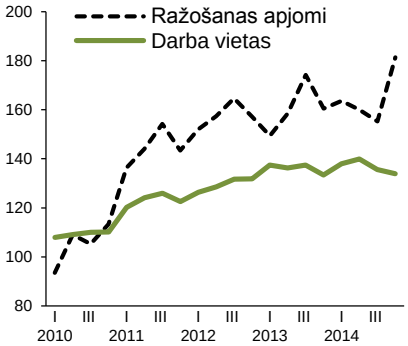

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

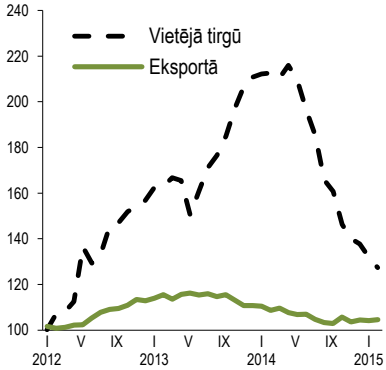

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

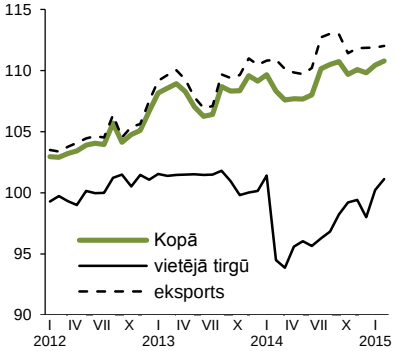

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

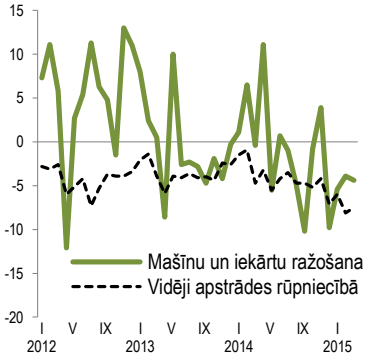

2.20.attēls. **Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

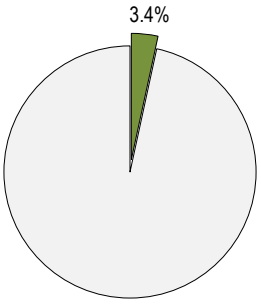

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

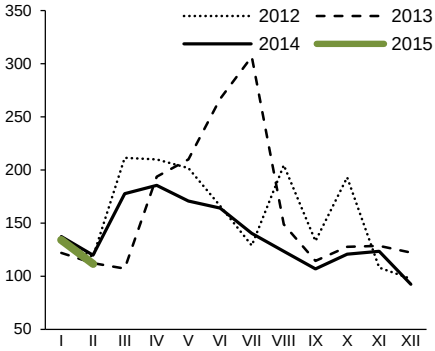

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2009.g. 4.ceturksnis =100

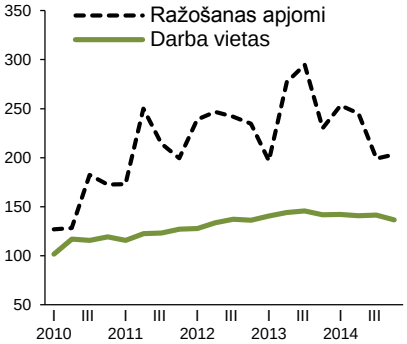

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

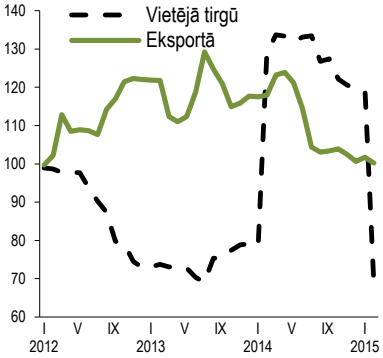

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

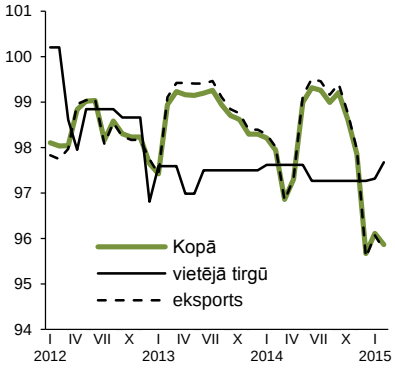

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

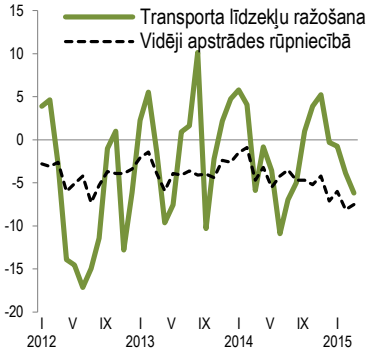

3. Pieprasījums

Piebremzējoties eksportam, pēdējos divos gados lielāks devums izaugsmē ir **privātajam patēriņam**. 2014.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 3.ceturksni, privātais patēriņš pieauga par 0,6% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 2,2% lielāks nekā pirms gada. 2014.gadā kopumā tas pieauga par 2,3%. Tāpat kā kopējā ekonomikas izaugsme, arī privātā patēriņa pieauguma tempi 2014.gadā bija mērenāki nekā 2013.gadā. 2014.gadā privātā patēriņa pieaugumu sekmēja vidējās darba samaksas pieaugums, tajā pašā laikā nodarbinātības kāpums bija lēns.

2014.gadā mājsaimniecību izdevumi pārtikai palielinājās par 4%, mājokļu uzturēšanai pieauga par 0,2%, izdevumi transportam pieauga par 1%, kā arī par 6% vairāk bija izdevumi atpūtas un kultūras pakalpojumiem. 2014.gadā salīdzinoši strauji auga darba samaksa, tomēr nodarbinātība nedaudz saruka.

Patērētāju nākotnes perspektīvu vērtējums pakāpeniski uzlabojas. Patērētāju konfidenci ietekmē tādi faktori kā patērētāju novērtējums par kopējo ekonomisko situāciju valstī turpmākajos mēnešos, ģimenes finansiālo situāciju, bezdarbu, kā arī inflācijas gaidām. 2015.gada martā patērētāju konfidence bija par 5,3 punktiem augstāka nekā pirms gada.

Palielinoties budžeta ieņēmumiem, pieaug **sabiedriskais patēriņš.** 2014.gada 4.ceturksnī tas palielinājās par 3,8%, salīdzinot ar 2013.gada 4.ceturksni, bet 2014.gadā kopumā sabiedriskais patēriņš pieauga par 3,4 procentiem.

Pēdējos gados **investīciju** dinamika ceturkšņu griezumā ir ļoti svārstīga. 2014.gada 4.ceturksnī investīcijas bija par 0,6% mazākas nekā pirms gada, bet kopumā 2014.gadā investēšanas dinamika bija mērena un investīciju apjomi bija par 1,3% lielāki nekā pirms gada. Investīciju līmenis joprojām ir ievērojami zemāks nekā pirmskrīzes gados. Salīdzinoši lēno investīciju pieaugumu ietekmē uzņēmēju nogaidošā attieksme saistībā ar pieaugošo nenoteiktību ārējā vidē. Arī zems banku kreditēšanas līmenis joprojām ir viens no investīcijas ierobežojošiem faktoriem. Jāatzīmē, ka būtiska ir valsts loma investēšanas procesā – vājas kreditēšanas apstākļos valsts nodrošina nozīmīgu atbalstu privātajām investīcijām, izmantojot ES struktūrfondu līdzfinansējumu.

Pēckrīzes gados Latvijas preču un pakalpojumu eksports auga ļoti strauji un bija galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Kopš 2013.gada, saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos, **preču un pakalpojumu eksporta** dinamika kļuvusi mērenāka. Latvijas eksportu 2014.gadā ietekmēja lēnāka nekā gaidīta izaugsme ES valstīs un ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014.gada 4.ceturksnī eksporta apjomi salīdzināmās cenās gada griezumā pieauga par 3,3%. Kopumā 2014.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi bija par 2,2% lielāki nekā 2013.gadā. Eksporta pieaugumu nodrošināja preču eksporta (72% no kopējā eksporta) apjomu kāpums par 4,6%, savukārt pakalpojumu eksporta apjomi saruka par 3,4%. 2014.gadā eksportu pozitīvi ietekmēja mehānismu un mašīnbūves, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī transportlīdzekļu eksporta apjomu pieaugums. Savukārt saruka metālu un to izstrādājumu, minerālo produktu, kā arī vieglās rūpniecības produkcijas eksporta apjomi.

Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm iekšējā tirgū, pieprasījums pēc importa pieauga, tomēr kopš 2012.gada vidus importa dinamika ir kļuvusi krietni mērenāka. 2014.gada 4.ceturksnī **preču un pakalpojumu importa** apjomi bija par 2,8% lielāki nekā pirms gada, bet kopumā 2014.gadā importa apjomi pieauga par 1,6%. Preču importa apjomi (86% no kopējā importa) 2014.gadā pieauga par 2,2%, bet pakalpojumu imports samazinājās par 2,1%. 2014.gadā kopējo preču importa attīstību pozitīvi ietekmēja mehānismu un mehānisko ierīču, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču importa pieaugums, savukārt pakalpojumu importa samazinājumu ietekmēja apjomu kritums finanšu un apdrošināšanas, kā arī būvniecības, informācijas un datorpakalpojumiem.

Preču un pakalpojumu ārējās tirdzniecības bilances deficīts 2014.gada 4.ceturksnī bija 1,4% no IKP, 2014.gadā kopumā ārējās tirdzniecības bilances deficīts bija 2,9% no IKP.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses – privātā un valdības patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, krājumu izmaiņu, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. **IKP no izlietojuma puses**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati

	2013	2014	2013				2014			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	6,2	2,3	5,9	8,2	8,4	2,3	2,7	2,3	2,1	2,2
Valsts patēriņš	2,9	3,4	6,2	1,2	3,7	1,5	3,7	4,2	1,7	3,8
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-5,2	1,3	-15,6	-2,5	-2,9	-2,8	9,3	1,8	-1,7	-0,6
Eksports	1,4	2,2	3,4	2,1	-0,4	1,0	3,5	1,8	0,4	3,3
Imports	-0,2	1,6	1,9	-1,8	0,2	-0,9	1,2	3,0	-0,7	2,8
IKP	**4,2**	**2,4**	**3,1**	**4,6**	**4,6**	**4,5**	**2,8**	**2,3**	**2,4**	**2,1**

Struktūra, % no IKP

	2013	2014	2013				2014			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	61,9	61,5	64,2	63,8	62,3	57,9	63,4	63,4	62,0	57,6
Valsts patēriņš	17,2	17,2	17,5	18,1	15,2	18,1	16,9	18,0	15,3	18,7
Kopējā pamatkapitāla veidošana	23,3	23,0	18,0	21,5	26,4	26,1	19,4	21,1	25,7	25,2
Izmaiņas krājumos	0,6	1,1	4,7	-0,7	-0,3	-0,8	3,5	1,0	0,4	0,0
Eksports	59,4	58,0	61,9	58,2	58,6	59,2	60,9	56,5	56,7	58,3
Imports	62,3	60,9	66,3	61,0	62,2	60,4	64,1	60,1	60,1	59,7
Eksporta-importa saldo	-2,9	-2,9	-4,4	-2,8	-3,6	-1,2	-3,2	-3,5	-3,4	-1,4
IKP	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Ieguldījums pieaugumā, %

	2013	2014	2013				2014			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	3,8	1,4	3,7	5,0	5,2	1,3	1,8	1,4	1,3	1,3
Valsts patēriņš	0,5	0,6	1,0	0,2	0,6	0,3	0,7	0,8	0,3	0,7
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-1,3	0,3	-3,3	-0,6	-0,8	-0,8	1,7	0,4	-0,4	-0,1
Izmaiņas krājumos	0,3	-0,3	1,0	-2,5	0,1	2,4	-2,7	0,5	0,6	0,0
Eksports	0,9	1,3	2,0	1,2	-0,2	0,6	2,2	1,1	0,2	2,0
Imports	0,1	-1,0	-1,3	1,1	-0,1	0,6	-0,8	-1,8	0,4	-1,7
IKP	**4,2**	**2,4**	**3,1**	**4,6**	**4,6**	**4,5**	**2,8**	**2,3**	**2,4**	**2,1**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati

	2012				2013				2014			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	0,5	1,3	0,7	2,0	1,4	1,3	1,4	0,1	0,9	0,3	0,4	0,6
Valsts patēriņš	-2,2	4,6	-0,7	1,6	0,4	0,1	1,5	0,0	1,4	0,7	0,2	1,1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	14,5	-4,4	-1,6	2,5	-10,6	7,1	-0,2	0,9	1,3	-0,7	-2,3	1,2
Eksports	3,8	0,7	2,8	0,8	-0,9	0,7	0,3	0,2	1,1	0,2	0,3	1,2
Imports	0,7	1,6	-1,2	1,6	-0,7	-1,4	1,7	-0,6	1,1	0,6	-1,1	2,1
IKP	**1,0**	**1,0**	**2,0**	**0,4**	**2,4**	**-0,2**	**1,4**	**0,8**	**0,2**	**0,8**	**0,5**	**0,6**

3.1.attēls. **Iekšzemes kopprodukts**

Devums IKP pieaugumā, procentpunktos

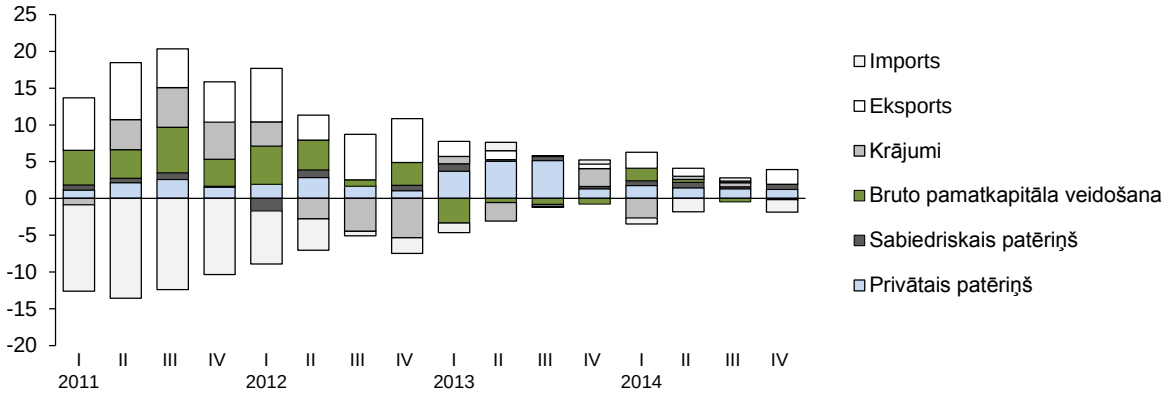

3.2.attēls. **Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

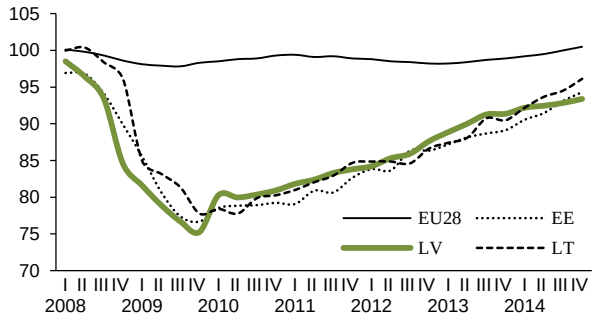

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

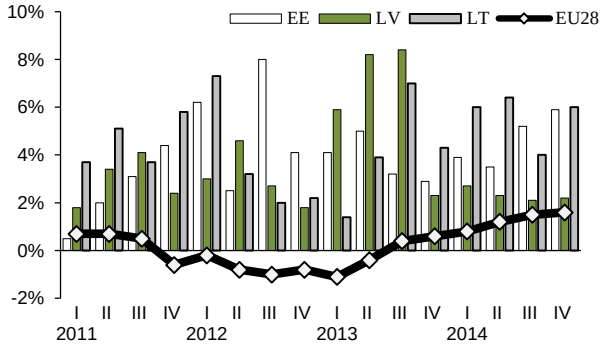

Patērētāju konfidences rādītājs*

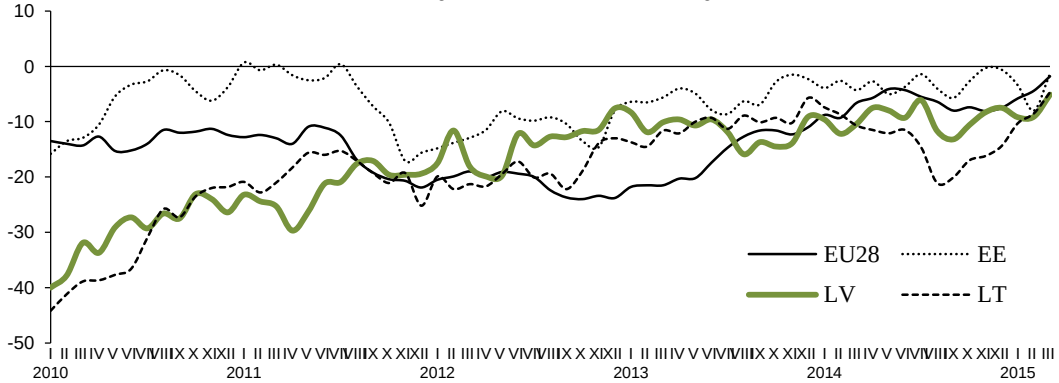

* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos.

3.3.attēls. **Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

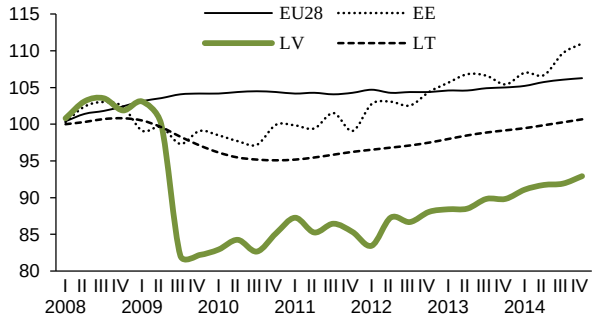

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

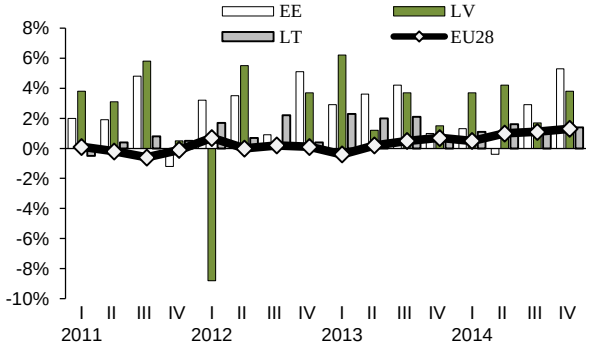

3.4.attēls. **Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

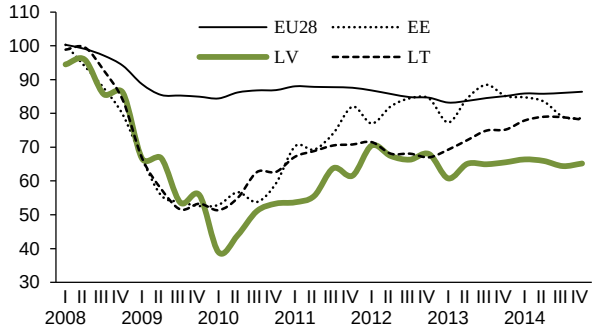

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

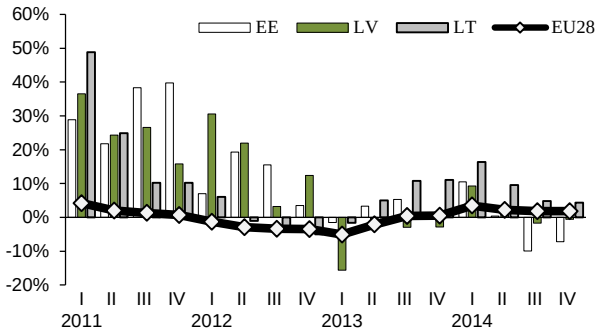

3.5.attēls. **Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

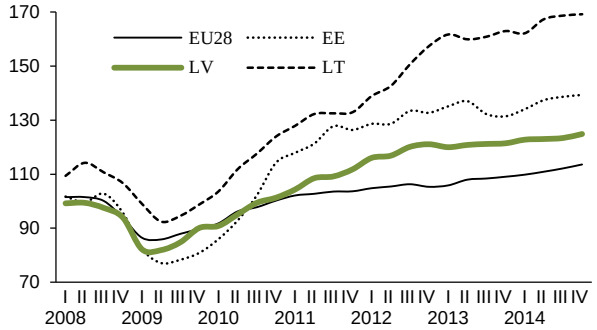

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

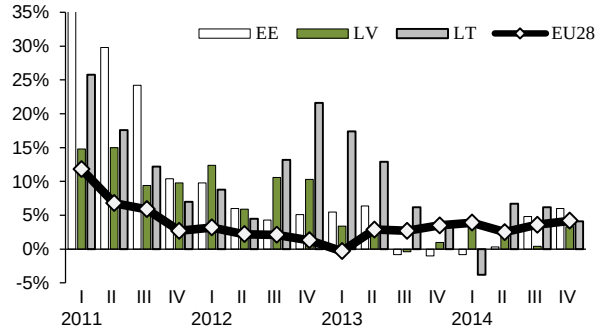

3.6.attēls. **Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

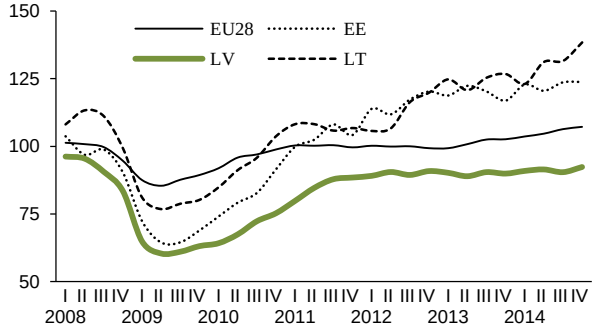

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

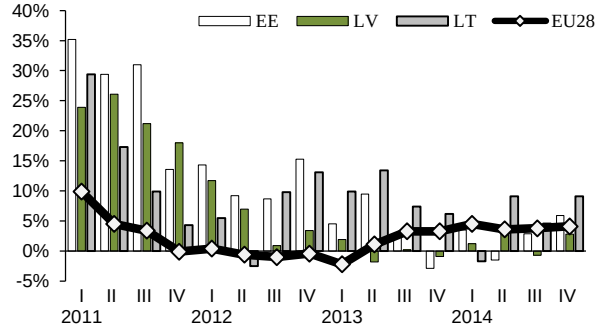

4. Ārējais sektors

Latvijas ārējā stabilitāte kopš krīzes ir būtiski uzlabojusies. Maksājumu bilances tekošā konta deficīts ir samazinājies no 20,8% 2008.gadā līdz 2,3% 2013.gadā. 2014.gadā tekošā konta negatīvā bilance nedaudz pieauga un bija 3,1% līmeni no IKP (1.ceturksnī – 3,5%, 2.ceturksnī – 3,8%, 3.ceturksnī – 4% un 4.ceturksnī – 1,4%). Kaut arī tekošā konta bilancei ir iezīmējušās mēreni lejupvērstās tendences, tomēr tekošā konta bilances gada vidējais līmenis pēdējos trīs gados nepārsniedz ES agrās brīdināšanas mehānismā noteikto slieksni un ir vērtējams kā ilgtspējīgs.

Tekošā konta līmeni pārsvarā nosaka izmaiņas ārējās tirdzniecības bilancē. Pēdējos trīs gados ārējās tirdzniecības deficīts vidēji saglabājās 11,5% līmenī no IKP. Lai arī lēni, tomēr kopš 2011.gada ārējās tirdzniecības deficīts samazinās, ko galvenokārt nosaka eksporta straujāks pieaugums nekā importa. Jāatzīmē, ka pēdējos gados eksporta un importa dinamika palēninās, ko lielā mērā ietekmē lēnāka nekā gaidīta izaugsme ES valstīs un ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā.

2014.gadā, tāpat kā iepriekšējos divos gados, preču eksports auga straujāk nekā imports. Salīdzinot ar 2013.gadu eksports faktiskajās cenās pieauga par 3,1%. 2014.gadā eksportu pozitīvi ietekmēja koksnes un tās izstrādājumu, mehānismu un mašīnbūves, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču eksporta pieaugums. Tomēr salīdzinājumā ar 2013.gadu saruka metālu un to izstrādājumu, minerālo produktu, kā arī vieglās rūpniecības produkcijas eksporta apjomi. Importa apjomi 2014.gadā pieauga lēnāk nekā eksports – par 1,6% un ārējās tirdzniecības deficīts sasniedza 10,1% līmeni no IKP (2013.gadā – 10,9%).

2015.gada divos mēnešos eksporta apjomi bija par 0,7% lielāki nekā pirms gada. Apjomīgākie pieaugumi vērojami mehānismu, ierīču un elektroiekārtu, kā arī minerālo produktu un ķīmiskās rūpniecības preču eksporta grupās, bet samazinājās lauksaimniecības un pārtikas preču, kā arī transportlīdzekļu eksports.

Savukārt importa apjomi 2015.gada janvārī-februārī bija par 4,3% mazāki nekā pirms gada. Pieaugumi bija vērojami transportlīdzekļu, ķīmiskās rūpniecības preču, kā arī koksnes un tās izstrādājumu eksporta grupās, bet samazinājās mehānismu, ierīču un elektroiekārtu eksports.

Pakalpojumu bilances pozitīvais saldo kopš 2011.gada ik gadu palielinās. 2013.gadā pakalpojumu bilances pārpalikums sasniedza 7,6% no IKP, gandrīz par 70% nosedzot ārējās tirdzniecības negatīvo bilanci. Jāatzīmē, ka arī pakalpojumu eksporta dinamika ar katru gadu kļūst mērenāka, bet 2014.gadā pakalpojumu eksporta un importa apjoms faktiskajās cenās bija par 1,4% zemākā līmenī nekā gadu iepriekš. Rezultātā pakalpojumu bilances pārpalikums saruka līdz 7,3% no IKP.

Sākotnējo ienākumu bilance kopš 2011.gada ir negatīva un tās svārstības galvenokārt nosaka nerezidentu ieguldījumu ienākumu un saņemto ES fondu apjomu izmaiņas. 2013.gadā sākotnējo ienākumu deficīts bija 0,3% līmenī no IKP. 2014.gadā sākotnējo ienākumu negatīvā bilance palielinājās līdz 0,8% no IKP.

Otrreizējo ienākumu (kārtējo pārvedumu) un kapitāla konta izmaiņas lielā mērā nosaka ES fondu līdzekļu plūsmas. 2013.gadā un 2014.gadā otrreizējo ienākumu un kapitāla konta kopējā bilance bija ar pārpalikumu, attiecīgi 3,8% un 3,5% no IKP līmenī.

Finanšu konta bilance kopš 2008.gada ir visai nepastāvīga, ko galvenokārt nosaka finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, kā arī valsts sektora parādu restrukturizācijas un parādsaistību samazināšanas politika. Kopumā laika periodā no 2009. līdz 2011.gadam finanšu kontā bija deficīts. Savukārt 2012.gadā un 2013.gadā finanšu konta bilance bija pozitīva, attiecīgi 2,9% un 0,7% no IKP, ar salīdzinoši lielām ceturkšņu svārstībām. Finanšu konta izmaiņas galvenokārt noteica izmaiņas citu ieguldījumu plūsmās banku sektorā gada pirmajā pusē.

2014.gadā finanšu konta bilance bija negatīva – 4,5% no IKP (1.ceturksnī – 5,1%, 2.ceturksnī – 6,7%, 3.ceturksnī – 6,1% un 4.ceturksnī – 0,3%). Finanšu konta deficīta palielināšanos 2014.gada 1.pusgadā galvenokārt noteica citu ieguldījumu konta deficīta pieaugums, bet 2. pusgadā – portfeļieguldījumu konta deficīta palielināšanās.

Tiešo investīciju bilance vairāku gadu garumā ir pozitīva. ĀTI plūsmas pēdējos gados ir mērenas, kas liecina par ārvalstu investoru piesardzību. 2012.gadā piesaistītās ĀTI bija 3,9% līmenī no IKP, bet 2013.gadā sasniedza 2,9% no IKP. ĀTI plūsmu intensitātes mazināšanās lielā mērā ietekmē vājās ekonomiskās aktivitātes ES dalībvalstīs. Piesaistīto ĀTI neto plūsmas 2014.gadā bija gandrīz uz pusi mazākas nekā gadu iepriekš un veidoja 1,5% no IKP.

Saskaņā ar Latvijas starptautisko investīciju bilanci 2014.gada beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 11 998,1 milj. eiro. Salīdzinot ar 2013.gada beigām, uzkrāto ĀTI apjoms palielinājās par 4% un bija 50% no IKP. Nozaru struktūrā lielāks uzkrāto ĀTI īpatsvars ir ieguldījumiem banku starpniecībā, darījumos ar nekustamo īpašumu un apstrādes rūpniecībā.

Portfeļieguldījumu konts pēdējos divos gados ir gandrīz sabalansēts. 2013.gadā portfeļieguldījumu konts bija ar nelielu deficītu (0,8% no IKP līmenī), savukārt 2014.gadā portfeļieguldījumu konts bija pozitīvs – 0,4% līmenī no IKP.

Joprojām nozīmīgas svārstības ir vērojamas citu investīciju postenī. 2013.gadā citu investīciju bilances deficīts bija 1% no IKP, bet 2014.gadā tas palielinājās līdz 5% no IKP. Portfeļieguldījumu un citu investīciju bilances svārstības pārsvarā ir saistītas ar finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem un valsts sektora parādu restrukturizācijas politiku.

Latvijas kopējais bruto ārējais parāds saglabājās salīdzinoši augstā līmenī. 2014.gada beigās tas bija 138,7% līmenī no IKP. Tai skaitā valdības bruto ārējais parāds sasniedza 8081,8 milj. eiro (33,6% no IKP) un bija 3,6% procentu punktiem augstākā līmenī nekā pirms gada.

Nodaļas turpinājumā atspoguļota preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika, kā arī maksājumu bilances tekošais un finanšu konts.

4.1.attēls. **Preču eksports un imports pa mēnešiem**

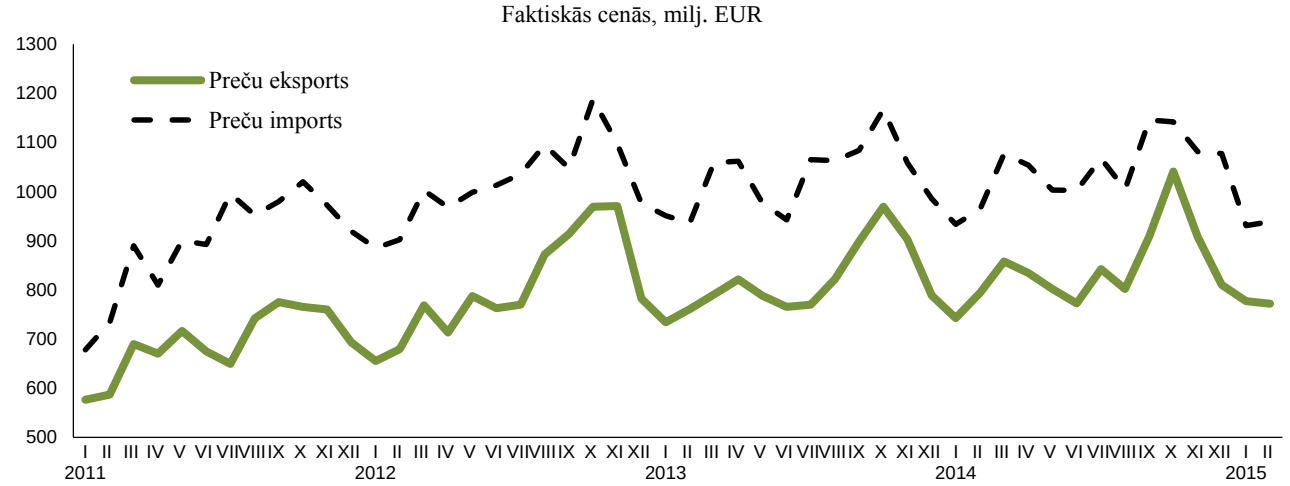

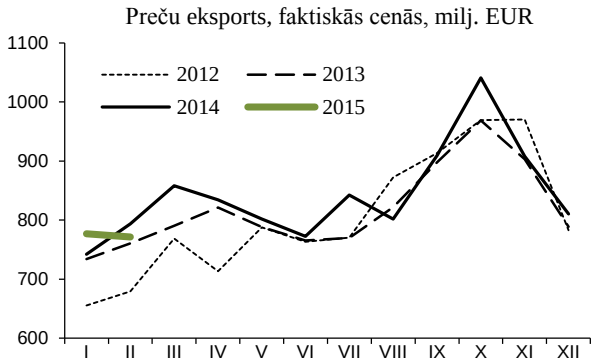

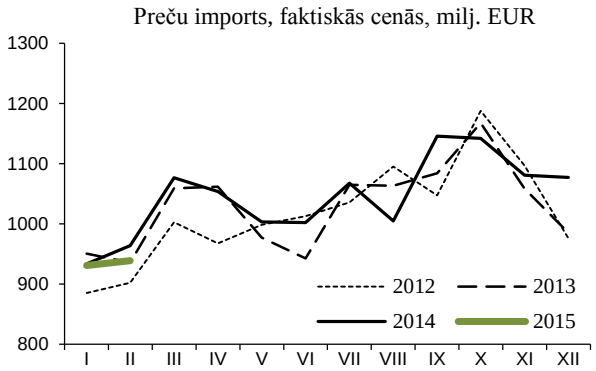

4.1.tabula. **Preču eksports un imports pa galvenajām preču grupām**

(%, faktiskajās FOB cenās)

	Preču eksports				Preču imports			
	2014		2015 I-II		2014		2015 I-II	
	Struktūra	Izmaiņas	Izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu	Devums apjomu izmaiņās	Struktūra	Izmaiņas	Izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu	Devums apjomu izmaiņās
Kopā tai skaitā:	**100**	**2,1**	**0,7**	**0,7**	**100**	**0,0**	**-4,3**	**-4,3**
lauksaimniecības un pārtikas produkti	19,4	-2,8	-23,8	-5,0	15,8	-0,5	-14,9	-2,4
minerālie produkti	8,3	-2,8	12,4	0,9	14,6	-15,0	-25,7	-4,2
ķīmiskās rūpniecības, tās saskarnozaru produkcija un plastmasas	9,9	4,0	5,2	0,5	15,4	2,8	8,3	1,2
vieglās rūpniecības preces	4,6	-4,4	-10,2	-0,5	5,9	-2,4	-18,3	-1,2
koksne un tās izstrādājumi	16,6	6,7	0,2	0,0	2,6	33,5	22,4	0,6
metāli un to izstrādājumi	9,1	-11,5	0,6	0,1	8,3	-4,3	-3,5	-0,3
mašīnbūves produkcija	16,8	9,9	33,4	5,2	20,0	8,6	15,2	2,8
transporta līdzekļi	5,1	16,1	-24,3	-1,3	7,6	-0,8	-8,4	-0,6
pārējās preces	10,1	6,8	8,5	0,9	9,8	6,0	-1,4	-0,1

4.2.attēls. **Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem**

Faktiskās cenās, milj. EUR

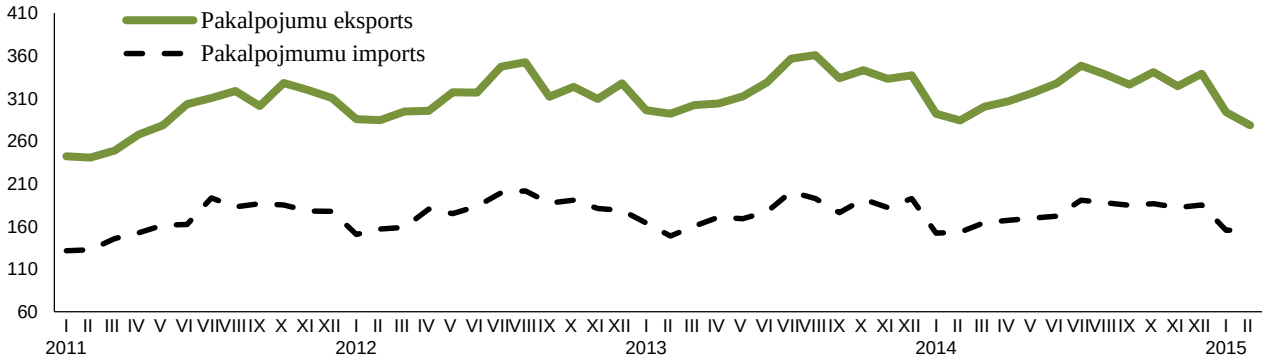

Pakalpojumu eksports, faktiskās cenās, milj. EUR

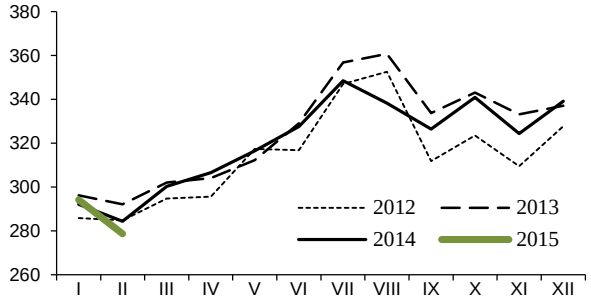

Pakalpojumu imports, faktiskās cenās, milj. EUR

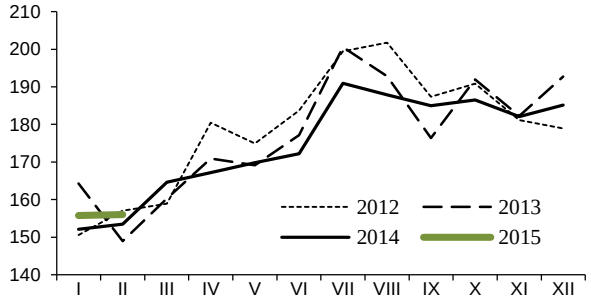

4.2.tabula. **Pakalpojumu eksports un imports**

(%)

	Pakalpojumu eksports				**Pakalpojumu imports**			
	2013		**2014**		**2013**		**2014**	
	Struktūra	Izmaiņas	Izmaiņas	Devums apjomu izmaiņās	Struktūra	Izmaiņas	Izmaiņas	Devums apjomu izmaiņās
Pakalpojumi – pavisam,	**100**	**3.5**	**-1.4**	**-1.4**	**100**	**-0.8**	**-1.4**	**-1.4**
tai skaitā:								
Pārvadājumi	43,1	-6,0	-5,1	-2,2	30,7	-2,2	4,2	1,3
– jūras transports	11,0	-9,3	-6,4	-0,7	7,0	-0,2	-1,0	-0,1
– gaisa transports	6,8	-2,2	-9,2	-0,6	10,4	-1,9	5,0	0,5
– dzelzceļa transports	10,7	-10,5	0,7	0,1	3,9	-16,3	8,2	0,3
– autotransports	13,5	-0,4	-8,5	-1,1	9,0	3,7	5,6	0,5
– citi transporta pakalpojumi	1,2	-11,6	19,1	0,2	0,5	-9,4	6,0	0,0
Ceļojumi	16,7	11,9	10,5	1,8	25,3	1,8	-0,3	-0,1
Citi pakalpojumi	40,2	12,3	-2,5	-1,0	44,0	-1,3	-6,0	-2,6
– būvniecības pakalpojumi	3,1	23,9	5,0	0,2	3,1	-22,9	-24,9	-0,8
– finanšu un apdrošināšanas pakalpojumi	9,9	3,3	8,6	0,8	9,8	9,9	-18,3	-1,8
– sakaru pakalpojumi	2,5	11,1	-2,2	-0,1	3,4	-20,8	-2,8	-0,1
– informācijas un datorpakalpojumi	4,7	21,8	6,5	0,3	4,8	12,0	-7,9	-0,4
– citi komercpakalpojumi	18,7	13,0	-12,0	-2,3	21,3	-1,3	2,3	0,5
– pārējie pakalpojumi	1,2	21,5	0,6	0,0	1,5	9,8	-6,8	-0,1

4.3.attēls. **Maksājumu bilance pa ceturkšņiem**

Maksājumu bilances konti, % no IKP

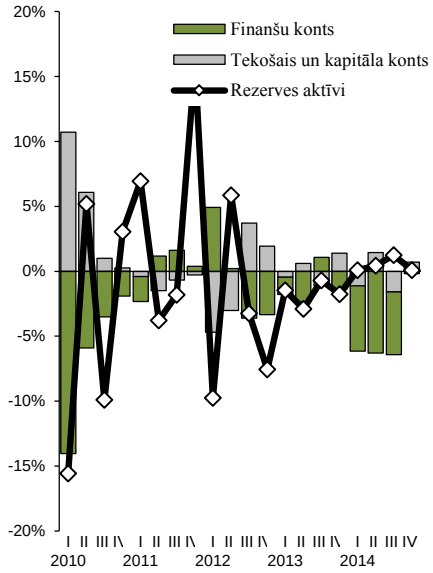

Maksājumu bilances tekošais konts, % no IKP

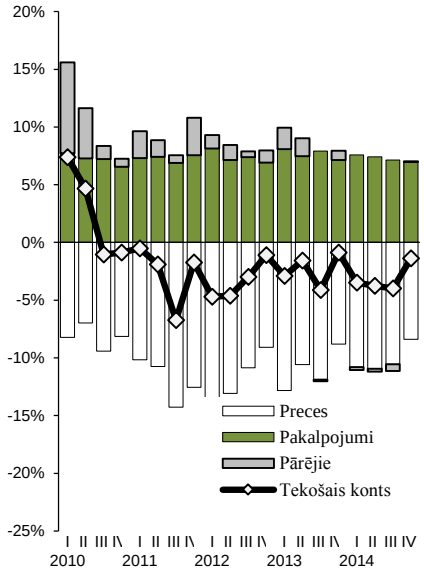

Maksājumu bilances finanšu konts, bez rezerves aktīviem, % no IKP

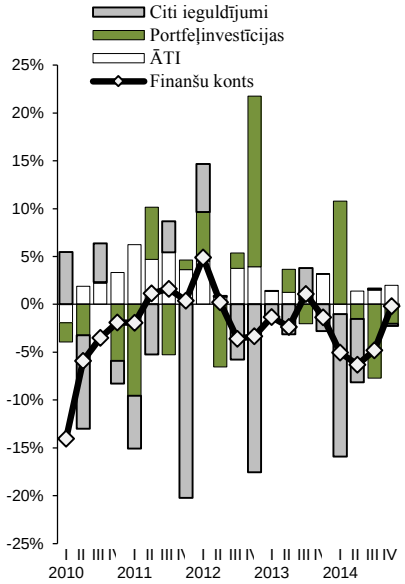

4.4.attēls. **Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā**

ĀTI plūsmas pa ceturkšņiem, milj. eiro

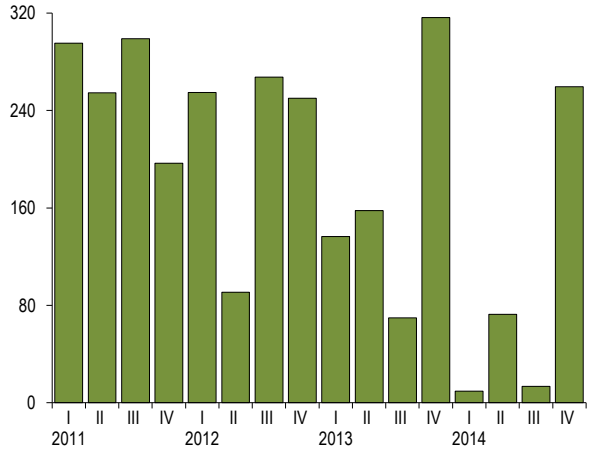

ĀTI pa valstu grupām beigu atlikums, miljrd. eiro

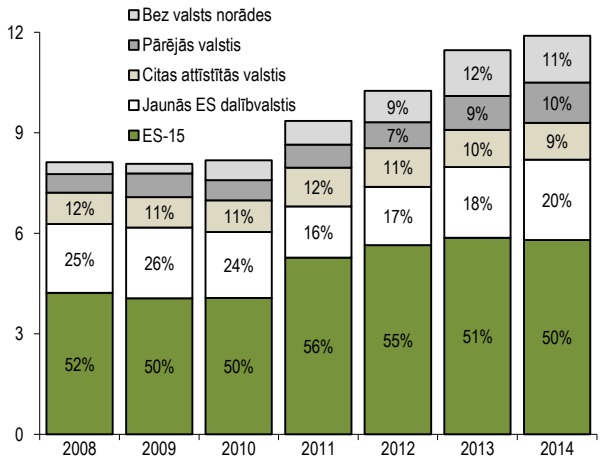

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors

Valdības finanses

Saskaņā ar Finanšu ministrijas 2015.gada janvārī veikto novērtējumu, vispārējās valdības budžeta deficīts atbilstoši EKS metodoloģijai 2014.gadā bija 1,4% no IKP. Salīdzinājumā ar 2013.gadu deficīts ir palielinājies par 0,5 procentpunktiem, galvenokārt, izdevumiem pieaugot straujāk nekā ieņēmumiem. Izdevumu pieaugums bija vērojams visās lielākajās pozīcijās, tajā skaitā tos ietekmēja 2014.gada nogalē pieņemtie lēmumi par papildus izdevumiem sociālajiem pabalstiem, kapitālajiem izdevumiem un citi vienreizējie izdevumi.

Saskaņā ar 2014.gada 17.decembrī pieņemto likumu *Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2015., 2016. un 2017.gadam* vispārējās valdības budžeta deficīts 2015.gadā tiek plānots 1% no IKP.

Konsolidētā kopbudžeta deficīts (atbilstoši naudas plūsmas metodoloģijai) 2014.gadā bija 399 milj. eiro, kā rezultātā finansiālā bilance salīdzinājumā ar 2013.gadu samazinājās par 271,4 milj. eiro. Deficītu kopbudžetā pamatā veidoja deficīts valsts budžetā 313 milj. eiro apmērā (tai skaitā pārpalikums sociālās apdrošināšanas budžetā 100,4 milj. eiro) un deficīts pašvaldību budžetā 86 milj. eiro apmērā. Kopbudžeta izdevumi 2014.gadā kopumā bija 8,9 miljardi eiro un salīdzinājumā ar 2013.gadu tie pieauga par 5,2%, savukārt kopbudžeta ieņēmumu pieaugums bija daudz mazāks, t.i., 2,1%, ieņēmumiem veidojot 8,5 miljardus eiro.

2015.gada divos mēnešos konsolidētā kopbudžeta pārpalikumu 10,2 milj. eiro apmērā veidoja pārpalikums pašvaldību budžetos 36,2 milj. eiro apmērā un deficīts valsts budžetā 26 milj. eiro apmērā. Salīdzinājumā ar 2014.gada janvāri-februāri konsolidētā kopbudžeta pārpalikums saruka par 59,6 milj. eiro, ko pamatā noteica mazāki ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi un lielāki kopbudžeta izdevumi.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2014.gadā bija 8 535,9 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013.gadu pieauga par 171,5 milj. eiro jeb 2,1%. Ieņēmumu pieaugumu pamatā nodrošināja nodokļu ieņēmumu kāpums par 249,6 milj. eiro jeb 3,9%. Situācija kopbudžeta nodokļu ieņēmumu izpildē atspoguļoja ekonomikā notiekošo un palēninoties izaugsmei, arī nodokļu pieauguma temps kopumā kļuva lēnāks, taču ekonomiskās situācijas negatīvo ietekmi mīkstināja efektīva nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumu ieviešana. Pateicoties vidējās darba samaksas pieaugumam, kas sekmēja mazumtirdzniecības apgrozījuma kāpumu, lielāko pieaugumu 2014.gadā nodrošināja ieņēmumi no pievienotās vērtības nodokļa, kā arī ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa. Savukārt ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības samazinājās par 39,6 milj. eiro jeb 3,6%, kas skaidrojams ar mazākiem ieņēmumiem no Eiropas Komisijas par realizētajiem ES fondu projektiem.

Savukārt kopbudžeta ieņēmumi 2015.gada divos mēnešos bija 1 413,2 milj. eiro un tas bija par 41,7 milj. eiro jeb 3% vairāk nekā 2014.gada attiecīgajā periodā. Ieņēmumu pieaugumu galvenokārt nodrošināja nodokļu ieņēmumu pieaugums 56,1 milj. eiro jeb 5,4% apmērā. Turpretī ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības bija par 26,8 milj. eiro jeb 12,5% mazāki nekā pērnā gada divos mēnešos, kas skaidrojams ar iepriekšējā plānošanas perioda (2007-2013) ES fondu apguves termiņa noslēgumu.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2014.gadā kopumā bija 8 934,9 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013.gadu pieauga par 442,9 milj. eiro jeb 5,2%. Lielākais kāpums bija vērojams izdevumiem subsīdijām un dotācijām (par 230,9 milj. eiro jeb 13,5%), kas skaidrojams ar augstākiem izdevumiem ES fondu projektu apguvei transporta jomā, uzņēmējdarbības un inovāciju jomā, kā arī tiešmaksājumiem zemniekiem. Pieaugumu veicināja arī dotācijas veselības aprūpei, kā arī atbalsts piena ražotājiem, kuru darbību negatīvi ietekmēja Krievijas sankcijas. Izdevumu kāpums atlīdzībai (par 101,2 milj. eiro jeb 5,8%) skaidrojams ar minimālās darba algas paaugstināšanu un atalgojuma izlīdzināšanu sabiedriskajā sektorā strādājošajiem no 2014.gada sākuma. Pieaugums bija vērojams arī sociālajiem pabalstiem (par 47,3 milj. eiro jeb 2%), iemaksām ES budžetā (par 16,3 milj. eiro jeb 6,0%) un kapitāliem izdevumiem (par 13,7 milj. eiro jeb 1,6%).

Savukārt 2015.gada divos mēnešos konsolidētā kopbudžeta izdevumi bija 1 403 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar pērnā gada janvāri-februāri pieauga par 101,3 milj. eiro jeb 7,8%. Sociālās apdrošināšanas pabalstu griestu atcelšana, kā arī lielāks ģimenes valsts pabalsta apmērs par otro un trešo bērnu šā gada divos mēnešos veicināja sociālo pabalstu izdevumu pieaugumu par 22,5 milj. eiro jeb 6,1%, salīdzinot ar 2014.gada diviem mēnešiem. Par 14 milj. eiro jeb 19,2% 2014.gada divos mēnešos pieauguši kapitālie izdevumi, kur lielākais kāpums bija izdevumos, realizējot ES projektus augstākās izglītības iestāžu būvniecības jomā. Pieaugums bija vērojams arī procentu izdevumiem 29,8 milj. eiro jeb 31,3% apmērā, kas saistāms ar 2015.gada janvārī samaksāto pirmo kupona maksājumu 26,3 milj. eiro apmērā par 2014.gada janvārī emitētajām eiroobligācijām.

Kopējie nodokļu ieņēmumi (neieskaitot iemaksas fondēto pensiju shēmā) 2014.gadā bija 6 675,9 milj. eiro, kas bija par 249,6 milj. eiro jeb 3,9% vairāk nekā iepriekšējā gadā. To galvenokārt noteica pievienotās vērtības nodokļa, sociālo apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa pieaugums.

2015.gada divos mēnešos kopējie nodokļu ieņēmumi (neieskaitot iemaksas fondēto pensiju shēmā) bija 1 103,4 milj. eiro, kas bija par 56,1 milj. eiro jeb 5,4% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Šajā periodā to galvenokārt noteica sociālo apdrošināšanas iemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2014.gadā bija 354,8 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013.gadu bija par 7,7 milj. eiro jeb 2,1% mazāk, un tas galvenokārt saistīts ar iemaksu samazināšanos un atmaksu palielināšanos. 2014.gadā atmaksātās summas pieaugušas par 3 milj. eiro jeb 4,2%, salīdzinot ar 2013.gadu. Savukārt uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas 2014.gadā samazinājušās par 4,7 milj. eiro jeb 1,1%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2015.gada divos mēnešos bija 55,6 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2014.gada diviem mēnešiem bija par 1,2 milj. eiro jeb 2,2% vairāk, kas galvenokārt saistīts ar būtisku atmaksu samazināšanos. 2015.gada divos mēnešos ir būtiski samazinājušās atmaksātās summas – par 1,4 milj. eiro jeb 31%, salīdzinot ar 2014.gada attiecīgo periodu, bet iemaksas 2015.gada divos mēnešos samazinājušās par 0,2 milj. eiro jeb 0,4%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2014.gadā bija 1 803,7 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013.gadu bija par 136,9 milj. eiro jeb 8,2% vairāk, kas skaidrojams kā ar veikto nodokļa iemaksu palielināšanos, tā arī ar atmaksu samazināšanos.

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2014.gadā bija 2 748,3 milj. eiro, t.i., par 87 milj. eiro jeb 3,3% vairāk nekā 2013.gadā, kas skaidrojams ar mērenu mazumtirdzniecības apjoma kāpumu.

Pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2014.gadā tika veiktas 944,5 milj. eiro apmērā, t.i., par 49,9 milj. eiro jeb 5% mazāk nekā 2013.gadā, ko lielā mērā ietekmēja atmaksu samazinājums 2014.gada janvārī, jūnijā, septembrī un novembrī, tādējādi samazinot kopējo atmaksu slogu 2014.gadā.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2015.gada divos mēnešos bija 307,4 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2014.gada diviem mēnešiem bija par 5 milj. eiro jeb 1,6% vairāk, ko ietekmēja nodokļa iemaksu pieaugums.

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2015.gada divos mēnešos bija 470,2 milj. eiro, t.i., par 6,9 milj. eiro jeb 1,5% vairāk nekā 2014.gada attiecīgajā periodā, kas saistīts ar nelielu mazumtirdzniecības apjoma kāpumu.

Pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2015.gada divos mēnešos tika veiktas 162,8 milj. eiro apmērā, t.i., par 1,9 milj. eiro jeb 1,2% vairāk nekā 2014.gada divos mēnešos, ko ietekmēja atmaksu pieaugums 2015.gada janvārī.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2014.gadā bija 748,6 milj. eiro, kas bija par 17,7 milj. eiro jeb 2,4% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, akcīzes nodokļa ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem pieauga par 15,2 milj. eiro jeb 10%. Pieaugums saistīts ar akcīzes nodokļa likmju paaugstināšanu ar 2014.gada 1.janvāri visiem tabakas izstrādājumiem un akcīzes nodokļa cigaretēm likmes restrukturizēšanu ar 2014.gada 1.jūliju, paaugstinot nodokļa specifisko likmi un samazinot likmes procentuālo daļu. Ieņēmumi no naftas produktiem pieauga par 9,1 milj. eiro jeb 2,3%, kas saistīts ar to patēriņa pieaugumu, un ieņēmumi no alus – par 0,8 milj. eiro jeb 3,2% saistībā ar patēriņam nodotā alus daudzuma palielināšanos. Savukārt akcīzes nodokļa ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem samazinājās par 4,1 milj. eiro jeb 3,2%, kas saistīts gan ar piešķirtajiem termiņa pagarinājumiem, gan alkohola patēriņa struktūras izmaiņām (samazinājies degvīna patēriņš, kam ir augstāka nodokļa likme, un palielinājies raudzēto dzērienu un vīna patēriņš). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, akcīzes nodokļa ieņēmumi samazinājušies arī par dabasgāzi 3,5 milj. eiro jeb 15,4% apmērā, ko ietekmēja netipiski siltie laika apstākļi 2014.gada sākumā un nogalē.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2015.gada divos mēnešos bija 123,8 milj. eiro, kas bija par 5,9 milj. eiro jeb 5,0% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Salīdzinot ar iepriekšējā gada diviem mēnešiem, akcīzes nodokļa ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem saglabājušies līdzīgā apmērā, ieņēmumi no naftas produktiem pieauguši par 4,6 milj. eiro jeb 7,5% un ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem – par 1,7 milj. eiro jeb 8,9%. Savukārt akcīzes nodokļa ieņēmumi no alus samazinājās par 0,1 milj. eiro jeb 3,4% un dabasgāzes – par 0,2 milj. eiro jeb 4% apmērā, ko pēdējos gados turpina ietekmēt salīdzinoši siltie laika apstākļi.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2014.gadā bija 1 385,2 milj. eiro, kas bija par 52,3 milj. eiro jeb 3,9% vairāk nekā 2013.gadā. Nodokļa ieņēmumu izpilde skaidrojama ar nodarbināto darba samaksas palielināšanos un darba ņēmēju skaita pieaugumu. Saskaņā ar Valsts ieņēmuma dienesta datiem 2014.gada decembrī darba ņēmēju, par kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, skaits pieauga par 0,7% salīdzinājumā ar 2013.gada decembri, savukārt pēc informācijas iesniegtajos darba devēju ziņojumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli, 2014.gada decembrī nodarbināto ienākumi palielinājušies par 8,0% salīdzinājumā ar 2013.gada atbilstošo periodu.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2015.gada divos mēnešos bija 219,4 milj. eiro, kas bija par 14,1 milj. eiro jeb 6,9% vairāk nekā 2014.gada atbilstošajā periodā, ko turpina ietekmēt darba samaksas palielināšanās un darba ņēmēju skaita pieaugums.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas 2014.gadā tika iekasētas 2 230,9 milj. eiro apmērā, kas bija par 53,9 milj. eiro jeb 2,5% vairāk nekā 2013.gadā. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 1 976,1 milj. eiro un iemaksas fondēto pensiju shēmā – 254,8 milj. eiro. Tāpat kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu pieaugumu ietekmēja nodarbināto darba samaksas palielināšanās un darba ņēmēju skaita pieaugums.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas 2015.gada divos mēnešos tika iekasētas 360,3 milj. eiro apmērā, kas bija par 18,4 milj. eiro jeb 5,4% vairāk nekā 2014.gada divos mēnešos. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 316,7 milj. eiro un iemaksas fondēto pensiju shēmā – 43,6 milj. eiro. Sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumus arī šajā gadā turpina ietekmēt nodarbināto darba samaksas palielināšanās.

Turpinājumā sniegti dati par valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumiem uz izdevumiem.

5.1.attēls. **Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji**, milj. EUR

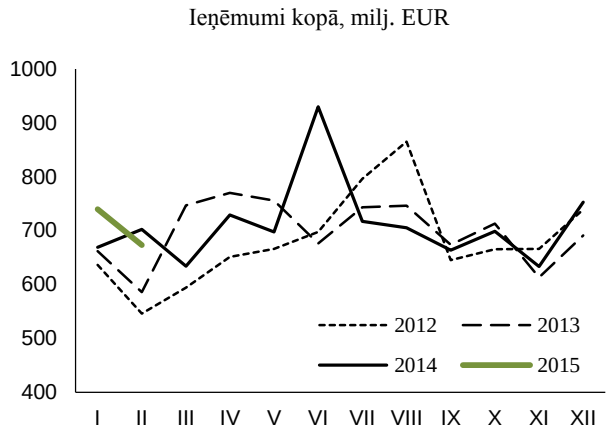

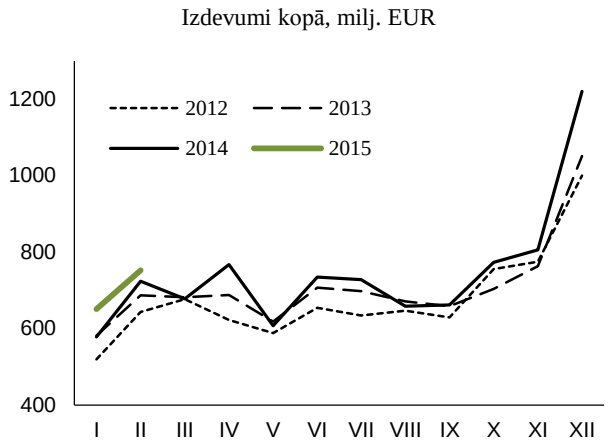

5.2.attēls. **Nodokļu ieņēmumi** milj. EUR

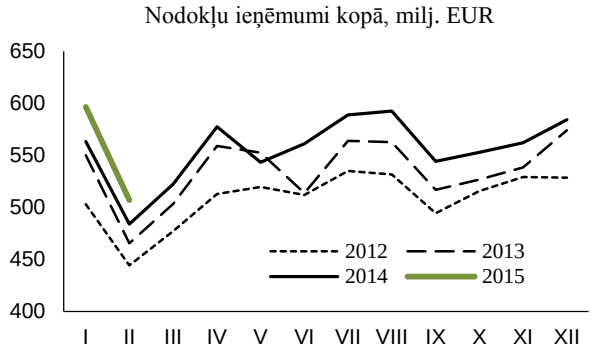

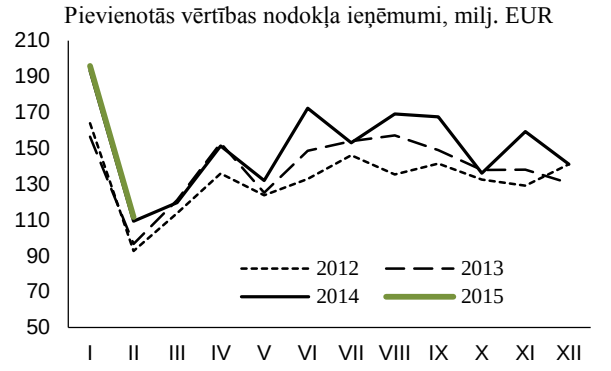

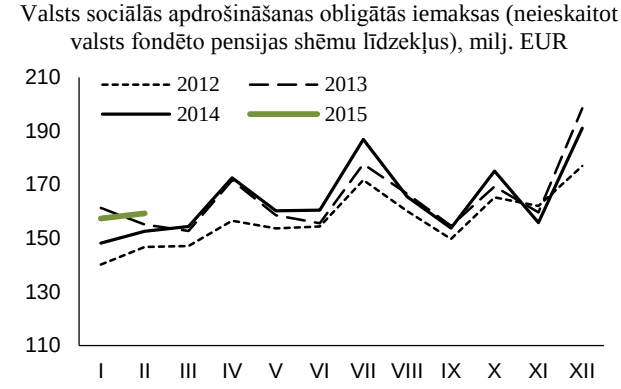

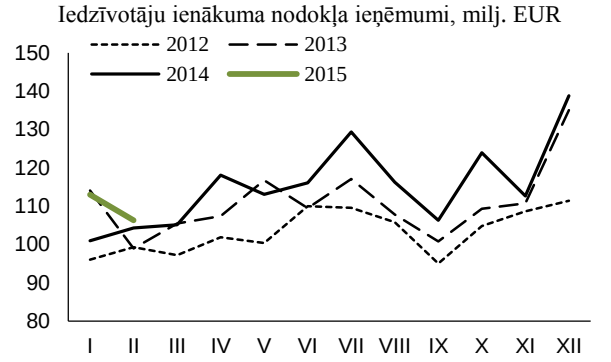

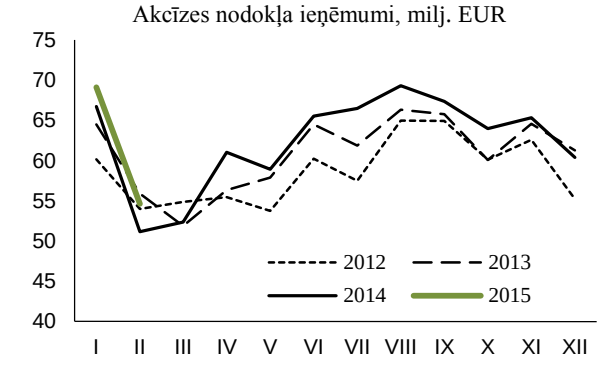

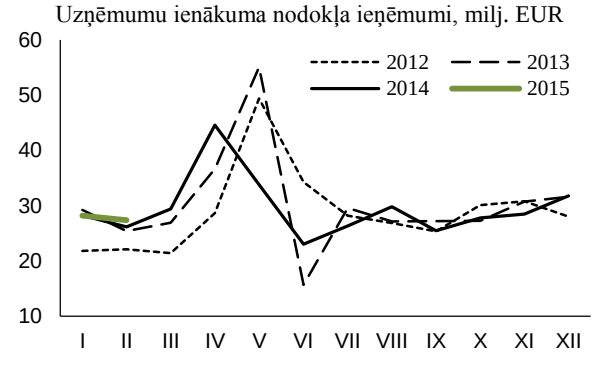

Banku sektors

Kopumā 2014.gadā banku sektorā turpināja uzlaboties kredītportfeļa kvalitāte un pieauga noguldījumu apjoms, tomēr joprojām sarūk banku kopējais kredītportfelis un uzņēmējdarbības kreditēšana ir vāja.

2014.gadā ievērojami pieauga noguldījumu apjomi, kas 4.ceturksnī bija par 13,8% lielāki nekā pirms gada un sasniedza 22,2 mljrd. eiro. 2014.gada 4.ceturksnī nerezidentu noguldījumu apjomi pieauga daudz straujāk (par 24,3%) nekā rezidentu noguldījumu apjomi (par 4,3%). Rezidentu un nerezidentu noguldījumi veido gandrīz vienādu īpatsvaru kopējā noguldījumu apjomā. Nerezidentu noguldītāju struktūra pēdējo gados nav īpaši mainījusies – no kopējiem noguldījumiem 8,2% ir NVS valstu noguldījumi, 17,4% pārējo EEZ valstu noguldījumi.

Turpina sarukt no jauna izsniegto kredītu apjoms – 2014.gada 4.ceturksnī banku sektorā kopumā no jauna izsniegti kredīti 619,4 milj. eiro apmērā, kas bija par 37% mazāk nekā pirms gada. Nerezidentiem no jauna izsniegto kredītu īpatsvars pieaudzis līdz 51% 2014.gada 4.ceturksnī, tomēr banku sektora kopējā kredītportfelī nerezidentiem izsniegto kredītu īpatsvars veido vien 14% un pēdējo desmit gadu laikā šis rādītājs ir gandrīz nemainīgs.

Mājsaimniecību kreditēšanā vērojamas pozitīvas tendences un no jauna izsniegto kredītu apjoms pieauga par 18,5% un veidoja 16% jeb 101,3 milj. eiro no kopējā no jauna izsniegto kredītu apjoma, tomēr kopējā mājokļu kredītportfeļa dinamika joprojām ir negatīva. Mājokļu kreditēšanu kavē mājsaimniecību ierobežotās iespējas segt pirmo iemaksu, kā arī nepietiekami ienākumi.

Uzņēmējdarbības kreditēšanā joprojām vērojama stagnācija. Kopš 2014.gada sākuma uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjoms sarūk arvien straujāk. 2014.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjomi saruka par gandrīz 60% un veidoja 25% jeb 154,9 milj. eiro no kopējā no jauna izsniegto kredītu apjoma. Sarukums bija vērojams gandrīz visās tautsaimniecības pamatnozarēs. Arī kopējā uzņēmumu kredītportfeļa dinamika ir negatīva.

2014.gadā turpināja sarukt banku kopējais kredītportfelis. Kredītu atlikumi 2014.gada 4.ceturkšņa beigās samazinājās par 7%, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. 2014.gada 4.ceturksnī visstraujāk saruka komerckredītu atlikumi (par 9%) un hipotekāro kredītu atlikumi (par 7,3%). Savukārt patēriņu kredītu atlikumi nedaudz pieauga. Apjoma ziņā visvairāk kredītu tika izsniegti operācijās ar nekustamo īpašumu un apstrādes rūpniecībā.

Turpina uzlaboties kredītu kvalitāte. Kredītu ar maksājuma kavējumiem apmērs kopējā banku kredītportfelī 2014.gada 4.ceturksnī bija 12,3%, kas ir zemākais rādītājs kopš 2008.gada beigām (2008.gada 3.ceturksnī – 11,7%). Banku kredītportfeļa kvalitātes uzlabošanās lielā mērā ir saistīta ar slikto kredītu norakstīšanu.

Ilgtermiņa procentu likmes (atlikumiem) eiro izsniegtajiem kredītiem nefinanšu sabiedrībām sarūk un 2015.gada februārī bija 2,66%, savukārt ilgtermiņa procentu likmes (atlikumiem) mājsaimniecībām izsniegtajiem kredītiem mājokļa iegādei saruka līdz 2,41%, kas arī ir viens no zemākajiem rādītājiem pēdējo gadu laikā.

Nodaļas turpinājumā sniegti dati par izsniegtajiem kredītiem, to struktūru un veidiem, kā arī izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

5.3.attēls. **Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti**

Privātajām nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu kopsumma, milj. eiro

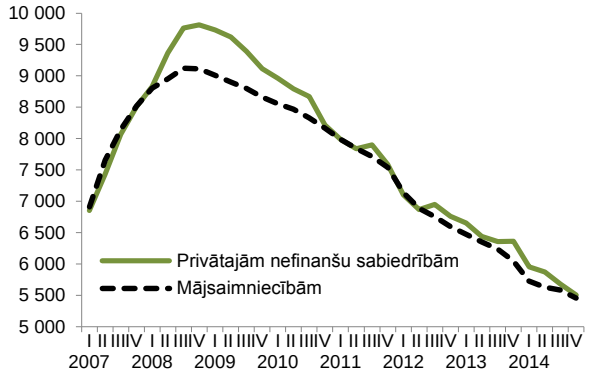

Izsniegto kredītu apjoms un struktūra, perioda beigās, milj. eiro

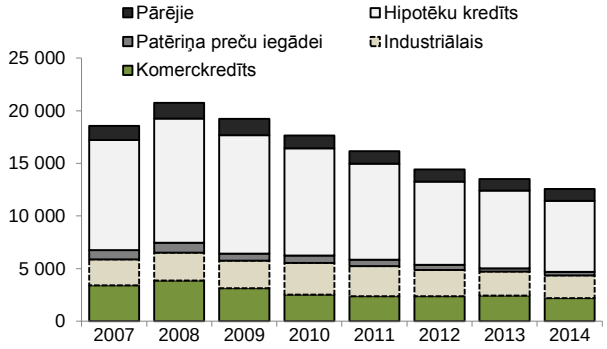

Izsniegtie kredīti pa to veidiem, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

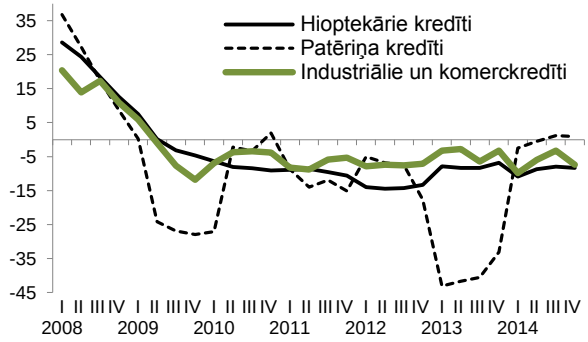

Kredīti ar maksājumu kavējumiem, milj. eiro

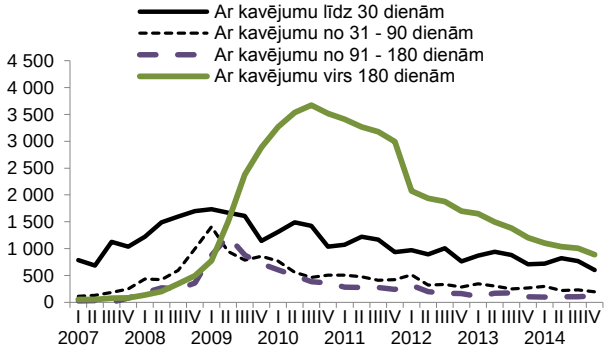

Kredīti rezidentiem sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm

Izsniegto kredītu atlikumi perioda beigās, milj. eiro

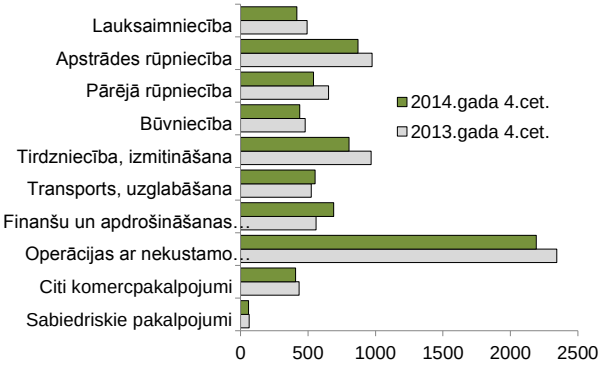

Izsniegto kredītu atlikumu struktūra, % (2014.gada 4.ceturkšņa beigās)

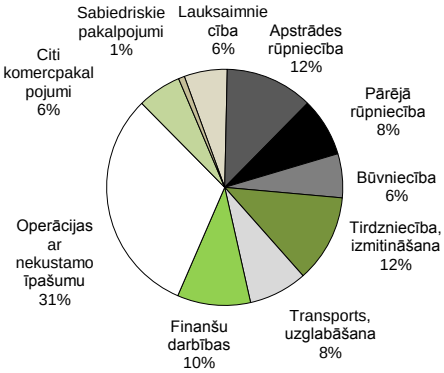

5.4.attēls. **Kredītu % likmes**, (atlikumiem, eiro)

izsniegtajiem kredītiem

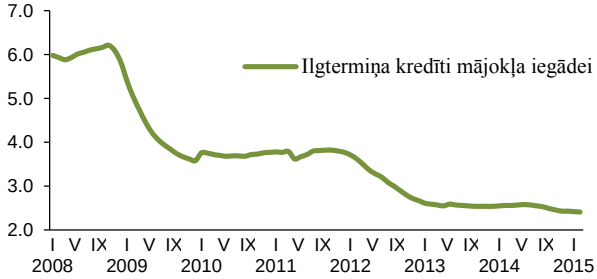

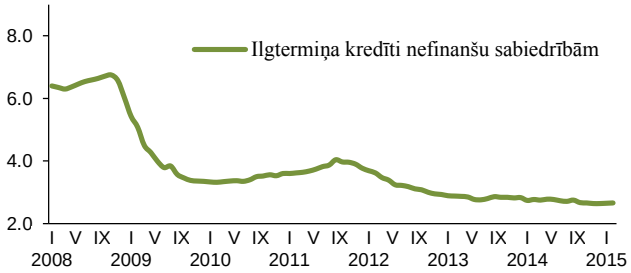

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

Ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanos izjūt vājāk.

2013.gadā nodarbināto skaits palielinājās par 2,1%, kas bija straujākais pieaugums kopš 2008.gada. Vienlaikus demogrāfijas tendenču ietekmē 2013.gadā par 1,6% samazinājās ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, kas kopā ar nodarbinātības pieaugumu sekmēja arī straujāku bezdarba samazināšanos. Bezdarba līmenis 2013.gadā samazinājās līdz 11,9% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita.

Situācija darba tirgū turpināja uzlaboties arī 2014.gadā, tomēr lēnākos tempos nekā iepriekš. 2014.gadā bezdarba līmenis samazinājās līdz 10,8%, kas bija par 1,1 procentpunktu mazāk nekā 2013.gadā. Kopumā darba meklējumos bija 107,6 tūkst. iedzīvotāju, kas bija par 12,7 tūkst. mazāk nekā gadu iepriekš.

2014.gadā turpināja augt arī nodarbinātības līmenis, kas gada laikā palielinājās par 0,9 procentpunktiem un sasniedza 59,1%. Vienlaikus nodarbināto skaits samazinājās par 9,2 tūkstošiem jeb aptuveni 1%, salīdzinot ar 2013.gadu. Kopumā 2014.gadā bija nodarbināti 885 tūkst iedzīvotāji. Jāatzīmē, ka sākot ar 2014.gadu, ir veiktas izmaiņas darbaspēka apsekojuma metodoloģijā – ceturkšņa datu vispārināšanai tiek izmantots ceturkšņa vidējais privātajās mājsaimniecībās dzīvojošo iedzīvotāju skaits (iepriekš – iedzīvotāju skaits gada sākumā). Tā kā iepriekšējo gadu laika rindas vēl nav pārrēķinātas, tad nodarbināto skaita samazinājums precīzi neatspoguļo norises darba tirgū 2014.gadā. To apliecina arī statistika par aizņemto darbavietu skaita izmaiņām – 2014.gadā aizņemto darbavietu skaits pieauga par 1,1 procentu.

2014.gadā turpināja samazināties ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits – gada griezumā par gandrīz 22 tūkst. jeb 2,2%, salīdzinot ar 2013.gadu. Jāatzīmē, ka lejupslīdoša ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita tendence saglabājās jau kopš 2013.gada sākuma. Neskatoties uz to, iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis 2014.gadā pieauga par 0,3 procentpunktiem un sasniedza 66,3% starp iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem.

Turpina samazināties arī reģistrētais bezdarba līmenis. 2015.gada marta beigās tas bija 9,2%. Reģistrēti bija 86,6 tūkst. bezdarbnieku – par 9,9 tūkst. mazāk nekā pirms gada. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājas Latgales reģionā (19,8%), bet zemākais Rīgā (5,3%). Gandrīz trešdaļa no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Salīdzinoši augstais bezdarbs galvenokārt saistīts ar cikliskiem faktoriem, tomēr saglabājās arī augsts strukturālā bezdarba risks. Daļai no esošiem bezdarbniekiem ilgstoši var būt problēmas atrast darbu, jo jaunās darbavietas nav tās pašas, kas tika zaudētas krīzes laikā.

Iedzīvotāju ienākumi

Krīzes laikā atalgojuma korekcija bija salīdzinoši mērena, lielāko daļu ekonomikas apjomu krituma ir kompensējis strādājošo skaita samazinājums. Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, kopš 2010.gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums, lai arī bezdarba līmenis saglabājās samērā augstā līmenī.

Augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējā bruto darba samaksa pakāpeniski palielinās. 2011. un 2012.gadā tā pieauga attiecīgi par 4,4% un 3,7%, bet 2013.gadā – par 4,6% un sasniedza 716 eiro.

Relatīvi strauji algas turpināja augt arī 2014.gadā – gada griezumā vidējā bruto alga palielinājās par 6,8%, salīdzinot ar 2013.gadu. Augstākā darba alga saglabājās Rīgas reģionā (869 eiro), bet zemākais atalgojuma līmenis bija Latgales reģionā (522 eiro).

Kopš 2010.gada atalgojums ir audzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. 2014.gadā atalgojums privātajā sektorā palielinājās par 7,5%, nedaudz lēnāks atalgojuma pieaugums bija vērojams sabiedriskajā sektorā (par 4,6%). Jāatzīmē, ka sabiedriskajā sektorā 2014.gadā vidējā bruto alga bija vien par 1,5% augstāka nekā 2008.gadā, turpretim privātajā sektorā tā pārsniedza 2008.gada līmeni par gandrīz 19 procentiem.

Atalgojums kopš 2010.gada ir pieaudzis visās tautsaimniecības pamatnozarēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums ir bijis finanšu pakalpojumos un nekustamo īpašumu nozarē.

Straujākais algas pieaugums 2014.gadā, salīdzinot ar 2013.gadu, bija vērojams pakalpojuma nozarēs – nekustāmo īpašumu nozarē vidējā bruto alga pieauga par 11%, bet finanšu un apdrošināšanas pakalpojuma nozarē par gandrīz 10%. Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 1 682 eiro mēnesī.

Līdz ar nominālā atalgojuma pieaugumu, pakāpeniski palielinās reālā darba alga. No 2011.-2012.gadam, pieaugot patēriņa cenām, reālās algas pieaugums bija mērens – attiecīgi 0,1% un 1,6% gadā. Kopš 2013.gada reālās algas pieaugums ir kļuvis straujāks. 2013.gadā reālā alga palielinājās par 5,6%, bet 2014.gadā par 8%. Reālās algas pieaugumu pēdējos divos gados pamatā noteica straujais nominālās algas kāpums, kā arī lēnais patēriņa cenu pieaugums.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. **Nodarbinātība**

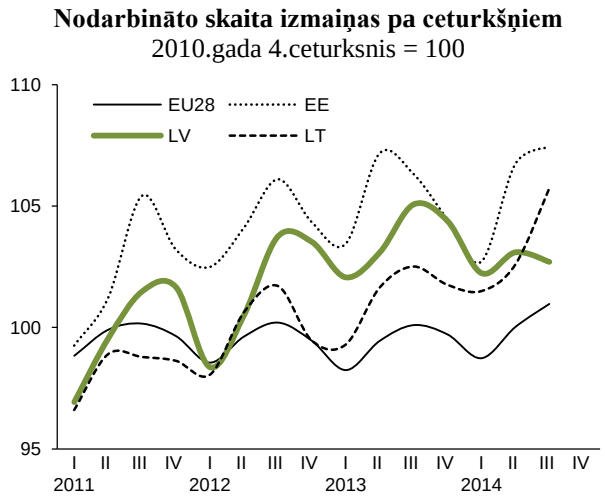

6.2.attēls. **Bezdarbs**

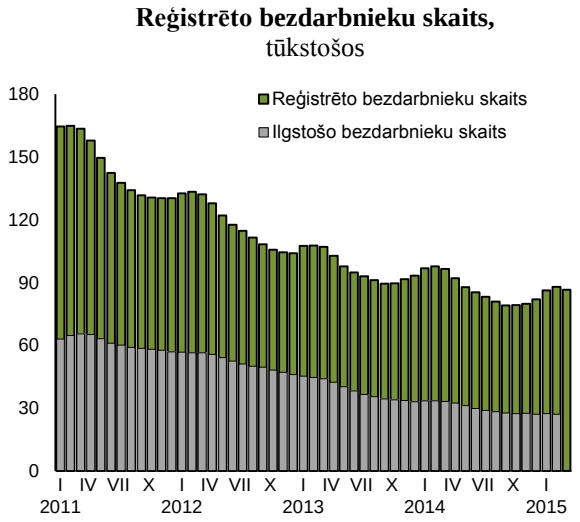

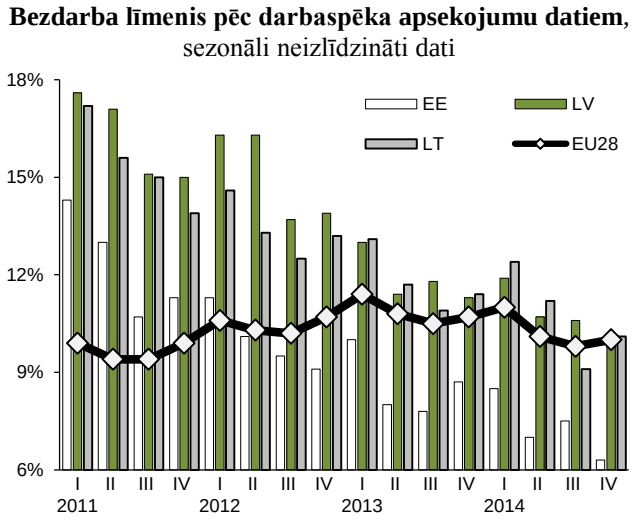

6.1.tabula. **Aizņemtās darbavietas**, tūkstošos

	2013	2014	2013				2014			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	21,2	21,5	20,2	22,1	22,0	20,3	20,9	22,2	22,1	20,7
Apstrādes rūpniecība	117,3	114,4	117,1	118,3	118,5	115,2	115,8	114,5	115,0	112,3
Pārējā rūpniecība	24,2	24,1	23,9	24,7	24,3	24,0	23,8	24,8	23,9	23,8
Būvniecība	60,6	60,3	53,5	63,0	66,6	59,4	58,0	62,6	63,6	57,0
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	173,9	176,0	170,5	176,3	176,0	173,1	174,4	175,8	178,5	175,4
Transports un uzglabāšana	75,2	75,9	74,3	75,4	75,7	75,5	75,7	75,9	76,6	75,2
Citi komercpakalpojumi	176,2	180,2	173,9	175,5	177,7	177,5	178,9	179,3	181,6	181,2
Sabiedriskie pakalpojumi	216,5	222,1	214,8	219,3	214,8	217,0	218,6	218,3	229,3	222,4
Kopā	**865,1**	**874,5**	**848,1**	**874,6**	**875,7**	**861,9**	**866,0**	**873,5**	**890,7**	**867,9**

6.3.attēls. **Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa**

eiro

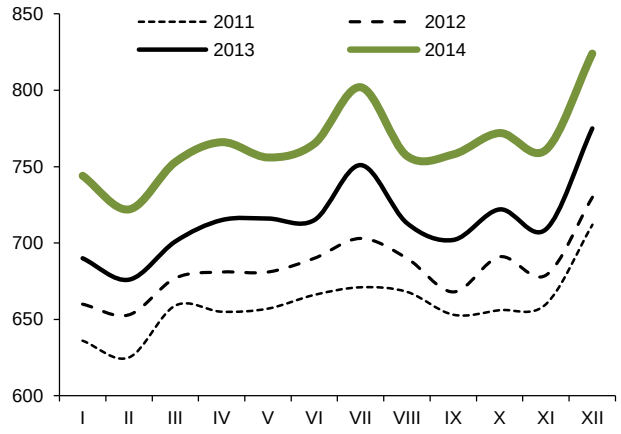

12 mēnešu slīdošais vidējais indekss, 2009.gada decembris = 100

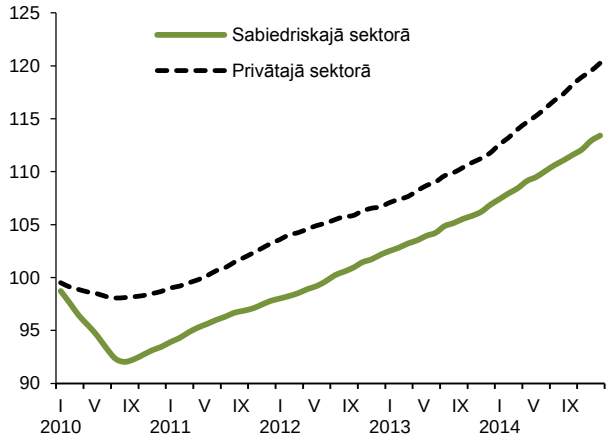

6.4.attēls. **Darba samaksas dinamika**

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa
izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

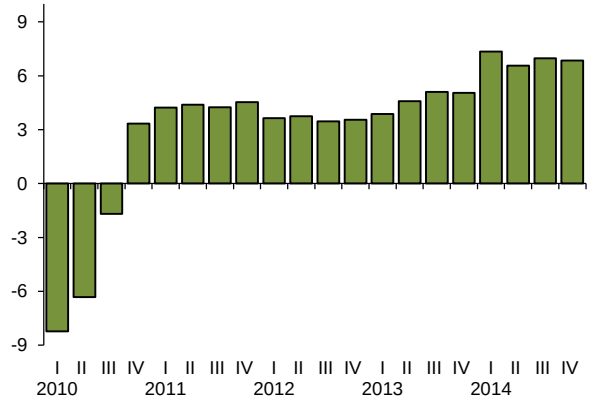

Strādājošo reālās darba samaksa
izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

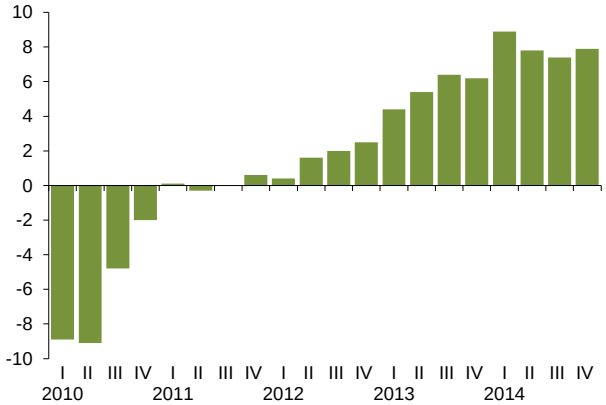

6.5.attēls. **Darbaspēka izmaksas un produktivitāte**

Darbaspēka izmaksas un produktivitāte, 2011.gada 4.ceturksnis = 100

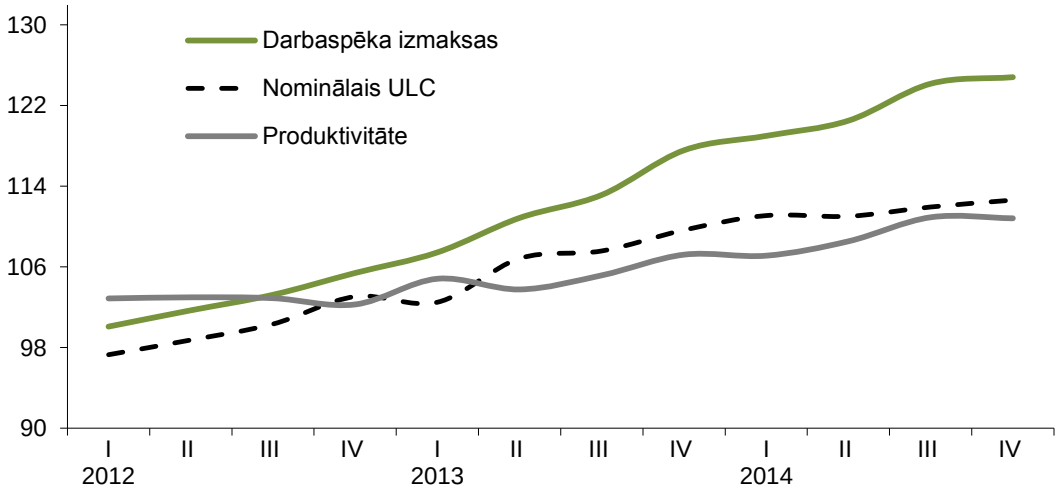

7. Cenas

Patēriņa cenas

Pēc krīzes izraisītās deflācijas, kad 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija 2010.gada februārī pazeminājās līdz -4,2%, cenas atkal sāka pieaugt. 2011.gadā 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija bija 4%, savukārt 2012.gadā – 1,6%. 2013.gadā, neskatoties uz salīdzinoši straujo Latvijas ekonomikas izaugsmi, patēriņa cenas kopumā saglabāja ļoti mērenu dinamiku un patēriņa cenu līmenis pat samazinājās par 0,4%. 2014.gadā bija vērojams ļoti mērens cenu pieaugums – par 0,2%, bet gada vidējais cenu līmenis 2014.gadā pieauga par 0,6%. Lielākā ietekme uz patēriņa cenām pēdējos gados bija naftas un pārtikas cenu kritumam pasaulē.

2015.gada martā, salīdzinot ar 2014.gada decembri, patēriņa cenu līmenis bija palielinājies par 1,2%. Salīdzinot ar 2014.gada martu, patēriņa cenas palielinājās par 0,4 procentiem.

Lielākā ietekme uz cenu palielinājumu 2015.gada pirmajos trīs mēnešos bija elektroenerģijas cenu kāpumam saistībā ar elektroenerģijas tirgus atvēršanu. Elektroenerģijai cenas pieauga vidēji par 27,6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,9 procentpunktiem. Cenas palielinājās arī pārtikai par 0,9%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem. Vislielākā ietekme bija cenu pieaugumam dārzeņiem un cenu kritumam piena produktiem. Jāatzīmē, ka pārtikai gada sākumā ir sezonai raksturīgs cenu palielinājums. Savukārt pasaules pārtikas cenas janvārī-martā, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri, samazinājās par 6,5%, ko ietekmēja cenu kritums praktiski visās galvenajās pārtikas produktu grupās, izņemot piena produktus.

Cenu kāpumu ietekmēja arī sabiedriskā transporta tarifu kāpums sauszemes un sliežu transporta pakalpojumiem (transporta pakalpojumiem cenas pieauga par 7,5% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem). Degvielas cenām Latvijā trīs mēnešos bija vērojams neliels kritums par 1%, pieaugumam februārī un martā kompensējot straujo degvielas cenu kritumu janvārī. Arī pasaules naftas cenām janvārī-martā bija vērojams kritums vidēji par 1 procentu.

Lielākā pazeminošā ietekme janvārī-martā bija cenu kritumam siltumenerģijai. Dabasgāzes cenas krituma dēļ cenas siltumenerģijai samazinājās par 4,9%, kas kopējo cenu līmeni samazināja par 0,2 procentpunktiem.

Nodaļas turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par patēriņa cenu pārmaiņām.

7.1.attēls. **Patēriņa cenu pārmaiņas**

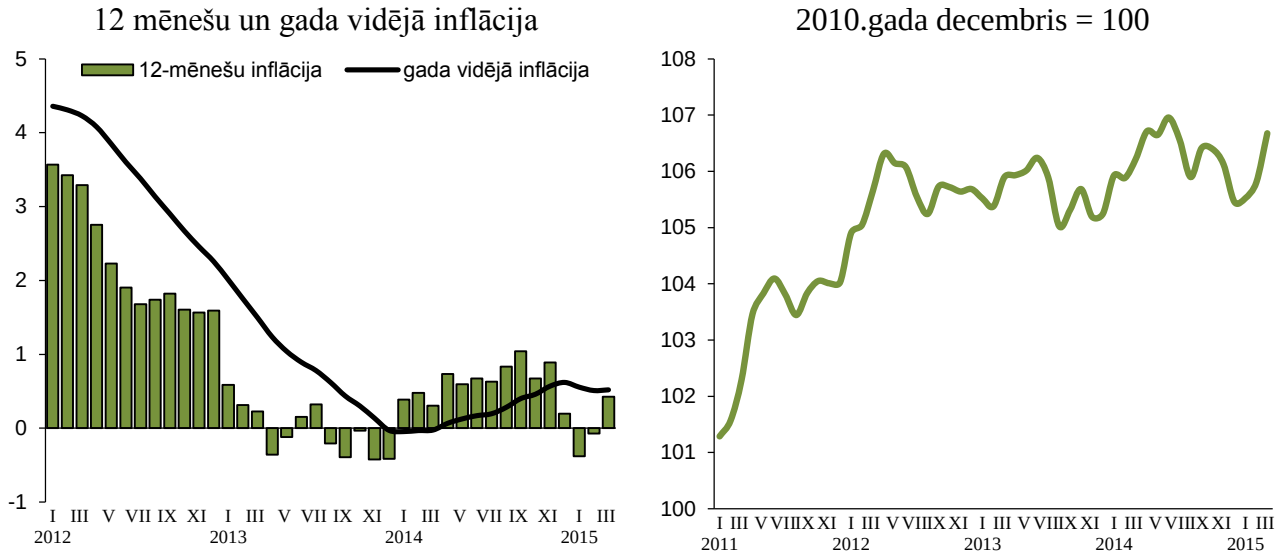

7.1.tabula. **Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem**, procentos

		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2013	Janvāris	-0,2	0,6	2,0
	Februāris	-0,1	0,3	1,8
	Marts	0,5	0,2	1,5
	Aprīlis	0,0	-0,4	1,2
	Maijs	0,1	-0,1	1,0
	Jūnijs	0,2	0,2	0,9
	Jūlijs	-0,3	0,3	0,8
	Augusts	-0,8	-0,2	0,6
	Septembris	0,3	-0,4	0,4
	Oktobris	0,4	0,0	0,3
	Novembris	-0,5	-0,4	0,1
	Decembris	0,1	-0,4	0,0
2014	Janvāris	0,6	0,4	0,0
	Februāris	0,0	0,5	0,0
	Marts	0,3	0,3	0,0
	Aprīlis	0,5	0,7	0,1
	Maijs	-0,1	0,6	0,1
	Jūnijs	0,3	0,7	0,2
	Jūlijs	-0,4	0,6	0,2
	Augusts	-0,6	0,8	0,3
	Septembris	0,5	1,0	0,4
	Oktobris	0,0	0,7	0,5
	Novembris	-0,3	0,9	0,6
	Decembris	-0,6	0,2	0,6
2015	Janvāris	0,1	-0,4	0,6
	Februāris	0,3	-0,1	0,5
	Marts	0,8	0,4	0,5

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās**,
iepriekšējā gada decembris =100

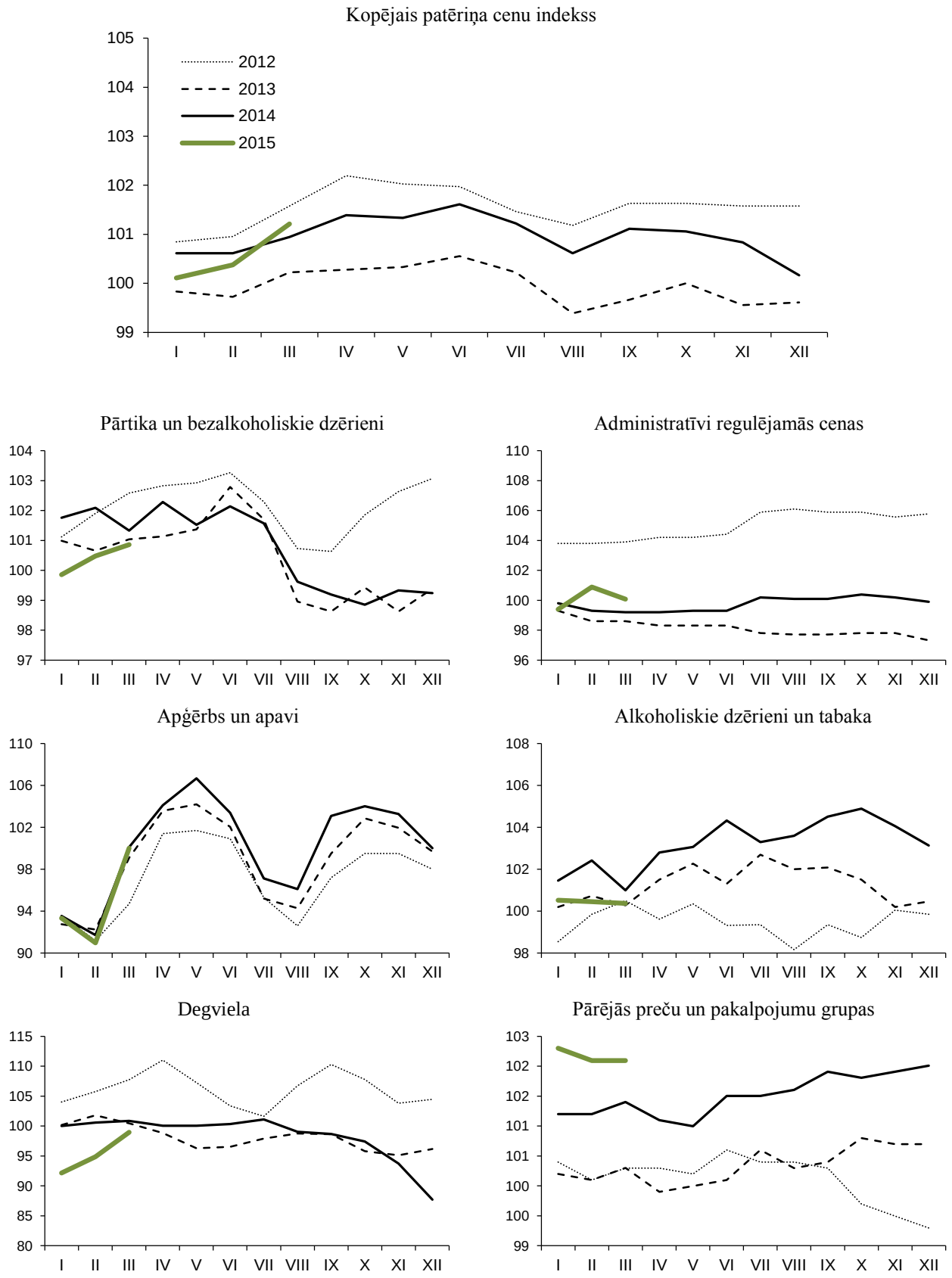

7.3.attēls. **Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu**, 12 mēnešu inflācija, procentpunkti

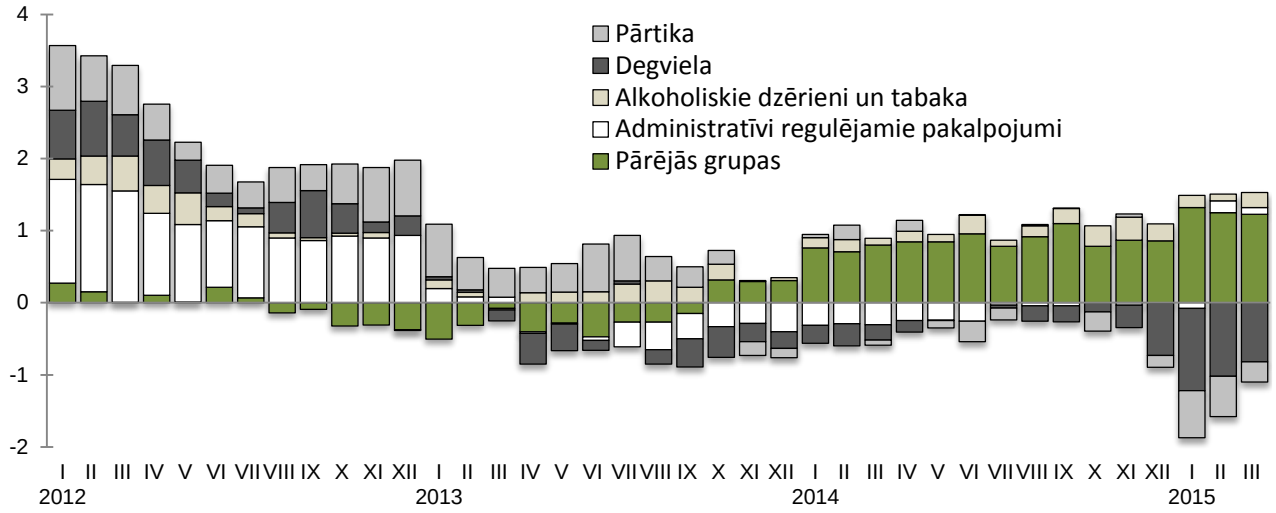

7.4.attēls. **Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem**, 2011.gada decembris =100

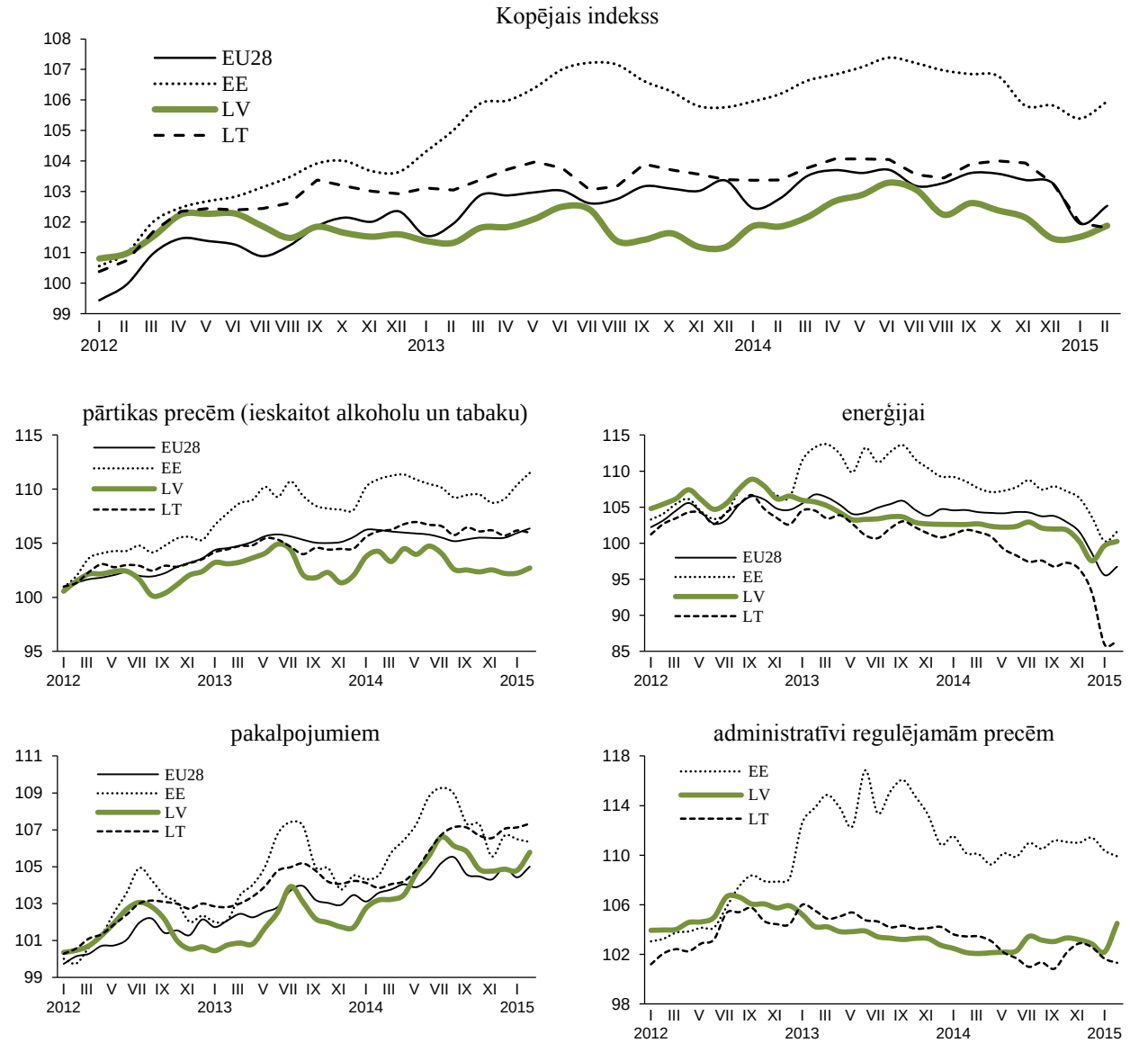

Ražotāju cenas

Ražotāju cenas pēc straujā pieauguma 2010-2012.gadā, 2013.gadā auga mēreni. 2014.gadā vidējais ražotāju cenu līmenis nedaudz palielinājās (par 0,4%), galvenokārt cenu krituma dēļ apstrādes rūpniecībā.

2015.gada februārī, salīdzinot ar 2014.gada decembri, rūpniecības cenas palielinājās par 0,1%, bet, salīdzinot ar 2014.gada februāri, vidējais ražotāju cenu līmenis samazinājās par 0,3%. Ražotāju cenas ietekmēja straujais energoresursu cenu kritums kopš 2014.gada vidus. Vietējā tirgū realizētās produkcijas ražotāju cenu straujāku kritumu ierobežoja pieprasījums iekšējā tirgū, bet pieprasījums eksporta tirgos joprojām ir vājš. Jāatzīmē, ka 2015.gada februārī, salīdzinot ar iepriekšējā gada februāri, bija vērojams pasaules enerģijas un rūpniecības izejvielu straujš cenu kritums, bet lauksaimniecības cenām bija vērojams tikai neliels kritums.

Kopējais ražotāju cenu līmenis Latvijas apstrādes rūpniecībā 2015.gada janvārī-februārī pieauga par 0,1%. Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas vietējā tirgū realizētajai produkcijai šajā laikā samazinājās par 0,4%, bet eksportētajai produkcijai samazinājās par 0,1 procentu.

Vairāk nekā 60% no apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas tiek eksportēta, tādēļ apstrādes rūpniecībā kopējo ražotāju cenu dinamiku lielākā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības. Savukārt eksportētās produkcijas cenas pamatā nosaka Latvijas galveno eksportpreču, t.sk. kokmateriālu, metāla izstrādājumu un pārtikas preču cenu pieauguma apstāšanās pasaules tirgos. Savukārt vietējā tirgū realizētās produkcijas cenu kāpumu ietekmē iekšzemes pieprasījuma pieaugums.

Apstrādes rūpniecības nozaru griezumā 2015.gada divos mēnešos ietekmīgākais ražotāju cenu pieaugums bija iekārtu un ierīču remontam un uzstādīšanai – par 5,3% un papīra un papīra izstrādājumu ražošanā – par 5,6%. Ražotāju cenu pieaugumu iekārtu un ierīču remontam un uzstādīšanai noteica straujais vietējā tirgū realizētās produkcijas pieaugums (par 6,2%), bet papīra ražošanai eksportētās produkcijas cenu pieaugums (par 8,4%).

Lielākā pazeminošā ietekme šī gada divos mēnešos bija ražotāju cenu samazinājumam pārtikas produktu ražošanas nozarē – par 0,7%, koksnes izstrādājumu ražošanā – par 0,1% un datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā – par 3,4%, ko ietekmēja straujāks eksportētās produkcijas cenu kritums šajās nozarēs. Jāatzīmē, ka pasaulē šī gada divos mēnešos cenas ir pieaugušas gan cietās, gan mīkstās koksnes materiāliem, savukārt pasaules pārtikas cenas samazinājās.

Nodaļas turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par ražotāju cenu pārmaiņām.

7.5.attēls. **Ražotāju cenu pārmaiņas**

Izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

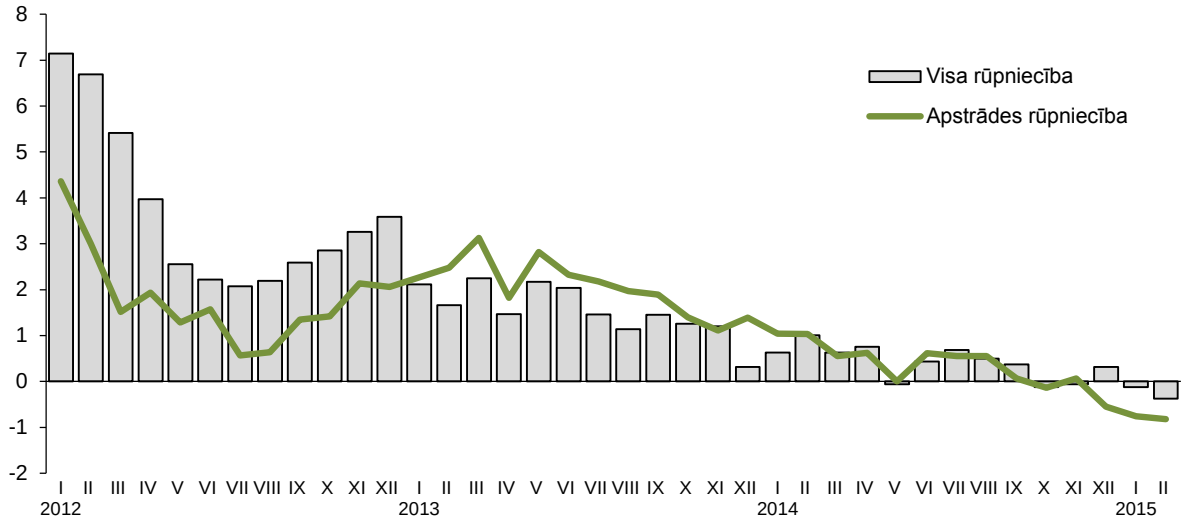

7.6.attēls. **Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā**

2011.gada decembris=100

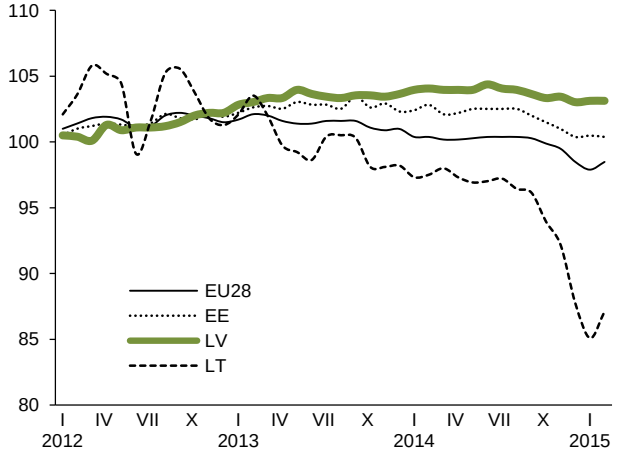

Izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

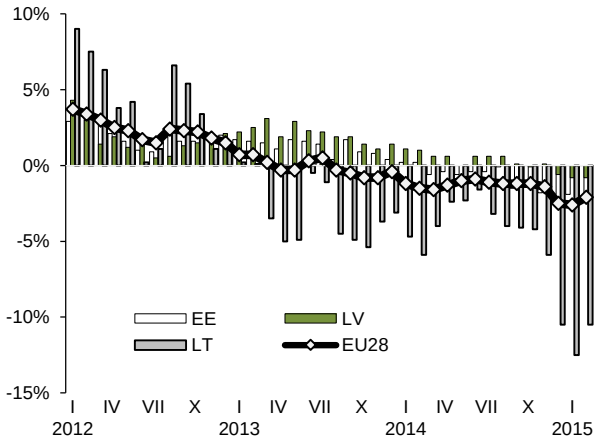

7.7.attēls. **Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas**, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

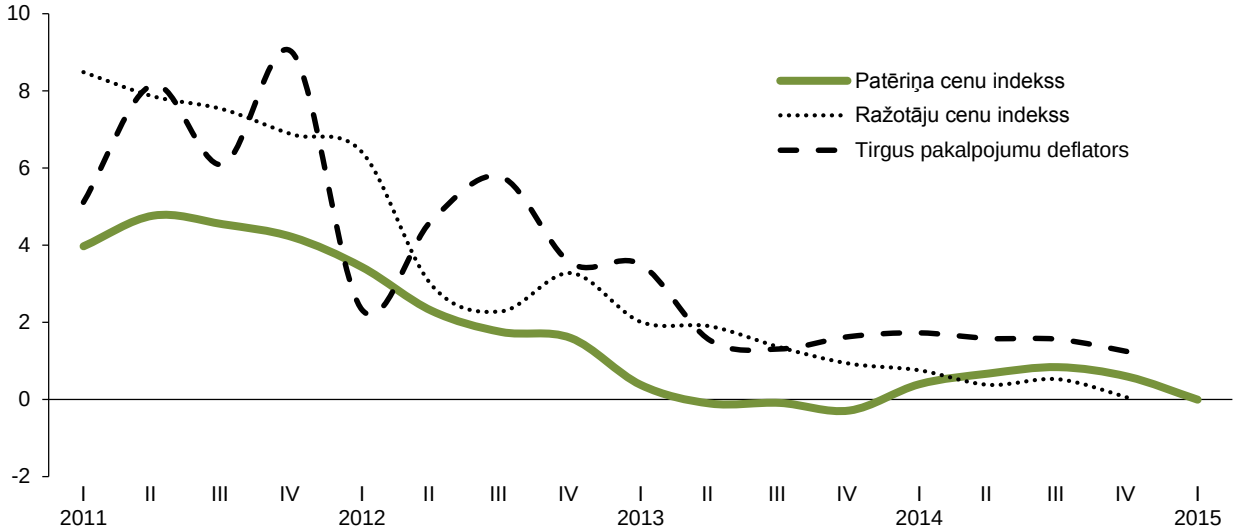

Ārējās tirdzniecības vienības vērtības indeksi

2013.gada sākumā, ņemot vērā eksporta vienības vērtības straujāku pieaugumu, tirdzniecības nosacījumi uzlabojās, tomēr gada beigās tie pasliktinājās un 2013.gadā vienības vērtība eksportētajām precēm samazinājās par 0,4%, bet importētajām precēm pieauga par 0,4 procentiem.

2014.gadā tirdzniecības nosacījumi nedaudz pasliktinājās – vienības vērtība eksportētajām precēm samazinājās par 2,2%, bet importētajām precēm samazinājās par 3,1%. Gan eksporta, gan importa vienības vērtības kritumu 2014.gadā visvairāk ietekmēja vienības vērtības samazināšanās naftas pārstrādes produktiem.

2015.gada janvārī tirdzniecības nosacījumi ir strauji pasliktinājušies, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. Vienības vērtība eksportētajām precēm gada laikā samazinājās par 4%, bet importētajām precēm samazinājās tikai par 0,8%. Vidējo eksporta vienības vērtības līmeni 2015.gada janvārī, salīdzinot ar 2014.gada janvāri, visvairāk ietekmēja vienības vērtības kritums datoriem, elektroniskām un optiskām ierīcēm, naftas pārstrādes produktiem un pārtikas produktiem, kā arī pieaugums lauksaimniecības produktiem un koksnei un koksnes izstrādājumiem. Uz vidējo importa vienības vērtības līmeni lielākā ietekme bija vienības vērtības kritumam naftas pārstrādes produktiem un lauksaimniecības produktiem, bet palielinoša – vērtības pieaugumam pārtikas produktiem, elektroiekārtām un apģērbiem.

7.8. attēls **Eksporta un importa vienības vērtības indeksi un tirdzniecības nosacījumi**

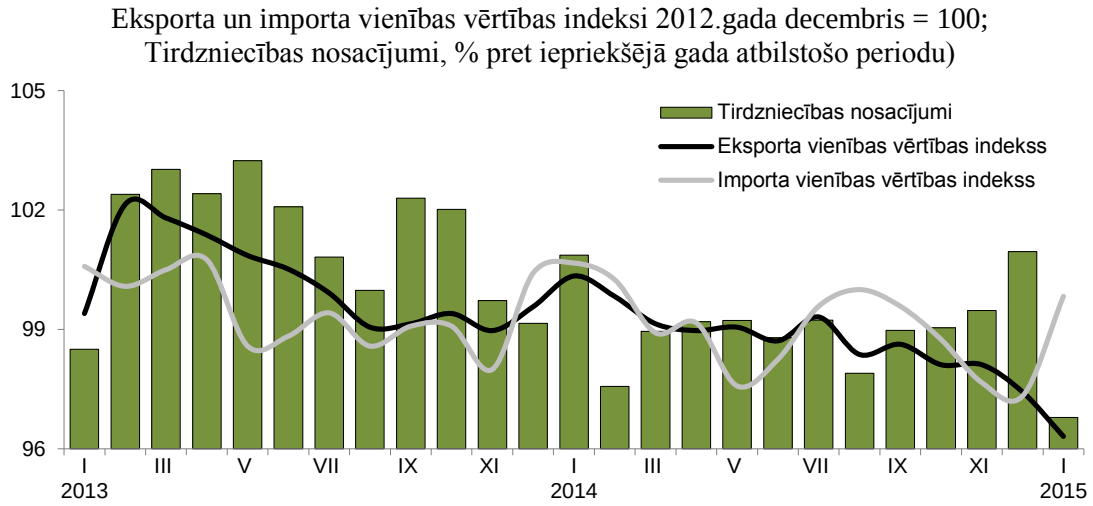

Enerģētika

2015.gada sākumā vērojamā elektroenerģijas tirgus cenu lejupslīdošā tendence turpinās. Martā, salīdzinot ar februāri, vidējā elektroenerģijas cena *Nord Pool Spot* biržā Latvijas cenu reģionam saruka par 18,3% un sasniedza 32,22 eiro/MWh. Salīdzinājumā ar 2014.gada decembri vidējā elektroenerģijas cena samazinājās par 34%. Cenu samazinājumu veicina pārvades jaudas savienojumu darbība un pieaugošie elektroenerģijas importa apjomi, efektīva Rīgas termoelektrostaciju

darbība, siltie laika apstākļi, kā arī labvēlīgi hidroloģiskie apstākļi (ūdens pietece Daugavā).

Šobrīd Latvijas-Igaunijas starpsavienojuma nepietiekamas caurlaides spējas rezultātā Latvijas un Lietuvas tirdzniecības apgabalā ir augstāka elektroenerģijas cena nekā citos elektroenerģijas biržas *Nord Pool Spot* tirdzniecības apgabalos. Latvijā un Lietuvā martā elektroenerģijas tirgus cena bija par vidēji 6,3 eiro/MWh augstāka nekā Skandināvijā. Elektroenerģijas fizisko plūsmu starp Igauniju un Latviju pašlaik nodrošina divas 330 kV pārvades līnijas, kuru caurlaides spēja ir nepietiekama.

7.9.attēls. **Elektroenerģijas cenu dinamika**

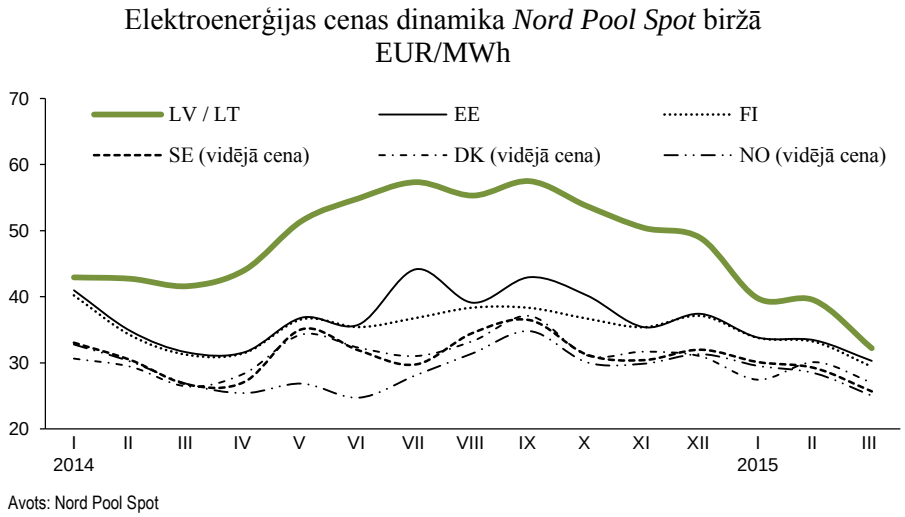

No 2014.gada 1.aprīļa Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (SPRK) apstiprinātā obligātā iepirkuma komponente (OIK) galalietotājiem kopā veidoja 0,02679 EUR/kWh. No 2015 gada 1.aprīļa OIK tiek saglabāta iepriekšējā gada līmenī 0,02679 EUR/kWh, tajā skaitā koģenerācijas komponente 0,01671 EUR/kWh, kas ir mazāka nekā gadu iepriekš (0,01737 EUR/kWh), un atjaunojamo energoresursu komponente 0,01008 EUR/kWh, kas ir lielāka nekā gadu iepriekš (0,00942 EUR/kWh).

Lai saglabātu kopējo OIK vērtību 0,02679 EUR/kWh apmērā, publiskais tirgotājs no valsts saņem dotāciju, kas sedz daļu no obligātā iepirkuma izmaksām. 2014.gadā no valsts budžeta tika piešķirta dotācija 29,3 milj. eiro apmērā, savukārt 2015.gadā no valsts budžeta plānots piešķirt dotāciju 20,3 milj. eiro apmērā, kas daļēji tiek finansēta no subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieņēmumiem.

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

Turpmākā Latvijas tautsaimniecības attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks ir saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi 2015.gadā būs tuvi iepriekšējā gada līmenim. Eksporta pieaugumu vismaz gada pirmajā pusē ietekmēs Krievijas noteiktie pārtikas importa ierobežojumi. Vēl nozīmīgāka ietekme uz Latvijas eksporta iespējām būs faktoriem, kas saistīti ar Krievijas ekonomikas problēmām – valūtas kursa krišanās, reģiona uzticības zaudēšana investoru acīs, pieprasījuma vājināšanās. Pozitīvi Latvijas eksporta dinamiku varētu ietekmēt ekonomiskās situācijas uzlabošanās lielākajā noieta tirgū – ES.

2015.gadā turpinās augt privātais patēriņš. Tā dinamiku pamatā noteiks darba samaksas kāpums, kas gan būs lēnāks nekā 2014.gadā. Arī darba tirgū uzlabojumi būs mērenāki nekā iepriekšējos gados.

Investīcijas 2015.gadā joprojām ietekmēs uzņēmēju nogaidošais noskaņojums attiecībā uz nākotnes perspektīvām, kā arī komercbanku piesardzīgā kreditēšanas politika.

8.1.tabula. **IKP dinamika**, % pret iepriekšējo gadu

	2011	2012	2013	2014	2015p
IKP no izlietojuma puses	**5,0**	**4,8**	**4,2**	**2,4**	**2,0**
Privātais patēriņš	2,9	3,0	6,2	2,3	2,2
Valsts patēriņš	3,1	0,4	2,9	3,4	2,8
Kopējā pamatkapitāla veidošana	24,2	14,5	-5,2	1,3	0,4
Eksports	12,0	9,8	1,4	2,2	1,6
Imports	22,0	5,4	-0,2	1,6	1,5
IKP pa nozarēm	**5,0**	**4,8**	**4,2**	**2,3**	**2,0**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-1,8	7,5	-0,1	1,5	0,4
Apstrādes rūpniecība	4,0	4,6	0,0	-0,3	0,2
Pārējā rūpniecība	-5,2	-5,5	-3,3	-2,5	3,2
Būvniecība	27,1	14,5	7,5	8,1	-0,8
Tirdzniecība, izmitināšana	4,1	1,7	4,8	2,3	2,6
Transports un uzglabāšana	18,5	6,9	1,6	3,2	2,0
Citi komercpakalpojumi	6,2	5,2	6,0	1,3	2,7
Sabiedriskie pakalpojumi	3,1	0,1	3,8	3,3	2,2

p – Ekonomikas ministrijas prognoze

Privātais patēriņš sekmēs izaugsmi uz iekšējo tirgu orientētās pakalpojumu nozarēs – komercpakalpojumos un tirdzniecībā.

Tāpat kā kopējā Latvijas tautsaimniecības izaugsme, arī apstrādes rūpniecības attīstība šogad kopumā būs cieši saistīta ar tendencēm ārējos tirgos. Ņemot vērā, ka lielākajā Latvijas preču noieta tirgū – ES – ekonomiskā situācija pakāpenisku uzlabojas, kā arī Latvijas ražotāji aktīvi apgūst trešo valstu tirgus, sagaidāms, ka kopumā apstrādes rūpniecībā ražošanas apjomi šogad varētu pārsniegt 2014.gada

līmeni. Apstrādes rūpniecības apakšnozarēs, kur jau līdz šim ražošanas apjomi stabili pieaug, piemēram, kokapstrādē, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā izaugsme turpināsies. Darbību ir atsācis „KVV Liepājas metalurgs", kas pozitīvi ietekmēs gan metālapstrādes nozari, gan kopējo apstrādes rūpniecības izlaidi. Vienlaikus jāatzīmē, ka darbības atsākšana būs pakāpeniska un lieli ražošanas apjomi vismaz šī gada pirmajā pusē nav gaidāmi.

Ekonomikas ministrija prognozē, ka būtiski nepasliktinoties ģeopolitiskajai situācijai reģionā, Latvijas ekonomikas izaugsme kopumā 2015.gadā varētu sasniegt 2 procentus.

Darba tirgus

Situācija darba tirgū turpinās uzlaboties, vienlaikus uzlabojumi kļūs arvien mērenāki, ko ietekmēs lēnāki ekonomikas izaugsmes tempi. Situāciju arvien vairāk ietekmēs negatīvās demogrāfijas tendences, kas iezīmēsies ne tikai darba tirgus rādītājos, bet arī darbaspēka pieejamībā.

8.1.attēls. **Darba tirgus attīstības tendences**

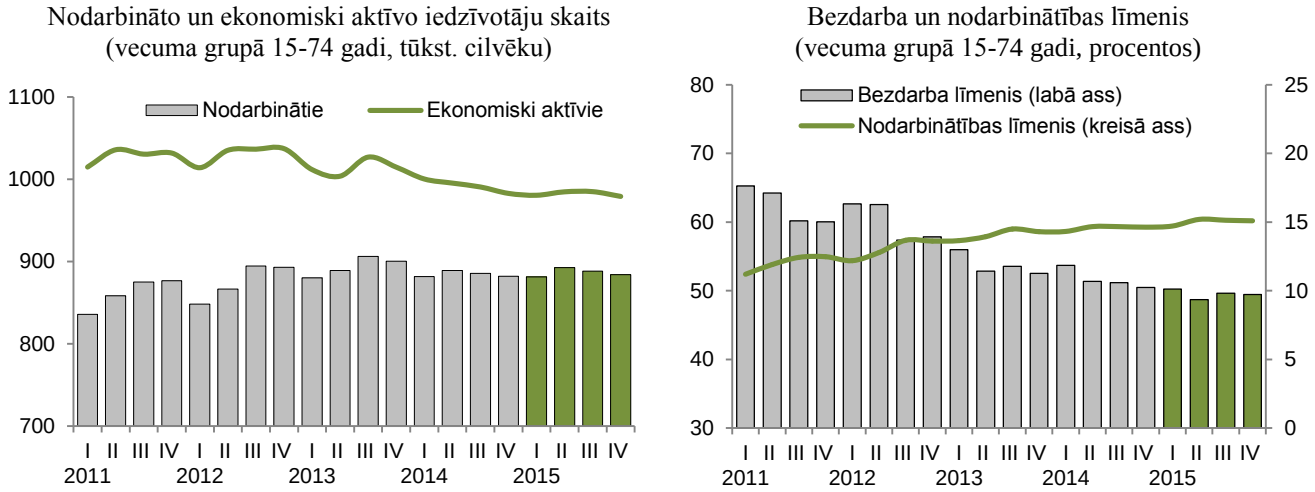

* Sākot ar 2014.gadu ir veiktas izmaiņas darbaspēka apsekojuma metodoloģijā. Ceturkšņa datu vispārināšanai tiek izmantots ceturkšņa vidējais privātajās mājsaimniecībās dzīvojošo iedzīvotāju skaits (iepriekš - iedzīvotāju skaits gada sākumā). Līdz 2014.gada 4.ceturksnim atspoguļoti faktiskie dati.

2015.gadā kopumā paredzams lēns nodarbinātības pieaugums – nodarbināto skaits pieaugs vien par 0,2%, salīdzinot ar 2014.gadu. Vienlaikus nodarbinātības līmenis nedaudz pārsniegs 60%. Lielākais nodarbināto skaita pieaugums sagaidāms uz iekšzemes pieprasījumu vērstajās nozarēs – komercpakalpojumu sektorā un tirdzniecībā. Apstrādes rūpniecībā nozīmīgākais nodarbināto skaita pieaugs sagaidāms metālapstrādē, ko pamatā ietekmēs „KVV Liepājas metalurgs" darbības atjaunošana. Kopumā nodarbināto skaits 2015.gadā varētu sasniegt 886,5 tūkstošus.

Turpinās samazināties arī bezdarbs – bezdarba līmenis 2015.gadā pietuvosies 9,8%. Savukārt darba meklētāju skaits, salīdzinot ar 2014.gadu, samazināsies par gandrīz 12 tūkstošiem – līdz 96 tūkstošiem vidēji gadā.

Cenas

2015.gadā vidējā gada inflācija būs zemāka nekā 2014.gadā. Gada pirmajos mēnešos uz patēriņa cenām būtiska palielinošā ietekme bija dažādiem piedāvājuma puses faktori (piemēram, elektroenerģijas tirgus atvēršana no 2015.gada 1.janvāra, sabiedriskā transporta biļešu cenu pieaugums). Vienlaikus ārējiem faktoriem – naftas un pārtikas cenu dinamikai pasaulē bija liela pazeminošā ietekme uz kopējo patēriņa cenu līmeni.

8.2.attēls. **Patēriņa cenu tendences**

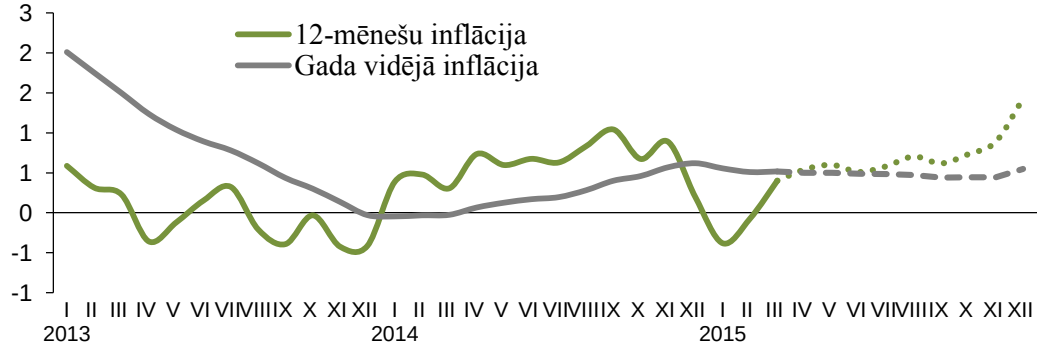

Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2015.gadā sagaidāma mērena inflācija un gada vidējā inflācija var būt ap 0,5% pie nosacījuma, ka pasaules pārtikas un naftas produktu cenas saglabā līdzšinējo dinamiku un nav sagaidāms to straujš pieaugums.

Ekonomikas ministre D.Reizniece-Ozola

Vīza: Valsts sekretāra pienākumu izpildītājs
Valsts sekretāra vietnieks J.Spiridonovs

15.04.2015. 14:31
12709
Jānis Salmiņš
Janis.Salmins@em.gov.lv, 67013112